

קובץ
להיזוק
ההתקשרות

קובץ ר"ה כסלו

ארבעים שנה • תשל"ח - תשע"ח

יוצא-לאור ע"י

© ועד תלמידי התמימים העולמי
770 Eastern Parkway, Brooklyn, NY 11213
Tel: 718 771 9674
Email: Vaad@VaadHatmimim.org
VaadHatmimim.org

הכתבות בגליון זה נלקחו מ'קובץ לחיזוק ההתקשרות'
ומגזין 'א' חסידישער דערהער'

התמונות המתפרסמות בקובץ זה הינן מארכיון The Living Archive של חברת Jewish Educational Media.

The Living Archive הינו פרויקט לשימור ותיעוד התמונות, וידיאו והאודיו של הרבי תמונות אלו תחת זכויות יוצרים בהלעדיות של Jem

מוקדש

לחיזוק ההתקשרות לנשיא דורנו
כ"ק אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

ולעילוי נשמת

הווי"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ

בעל צדקה וחסד הרופא

ר' מאיר אלעזר ב"ר ישראל חיים ע"ה

קולסקי

מקושר לכ"ק אדמו"ר זי"ע

קידש שם שמים בהיותו דוגמא חי' לרופא חסיד שומר תורה ומצוות

נואם בחסד עליון בכינוסי הפצת התורה והיהדות

קירב רבים לתורה ומצוות

לרגל יום ה'ארציט' הראשון - ר"ח כסלו ה'תשע"ח

לזכות

שמואל אליהו הכהן וזוגתו שרה יסכה

וילדיהם: יהושע וזוגתו דינה ובנם מנחם איתן גוטמן,

שירה, אוריאל מנחם הכהן, אילה שיחיו

אייזנברג

דבר מלכות

מקום אינו מפסיק

חלק משיחת הקודש הראשונה שנאמרה אחר מאורע הלב, במוצאי שמחת תורה, מחדרו הקדוש, והועברה אל קהל החסידים באמצעות המיקרופון

- תרגום מאידית -

"בארץ" (אצל בעלי עסקים באופן הכשר, כמו ההנהגה של זבולון, תומכי תורה, עד אפילו אצל אלו שהם עוד (לפי שעה) רחוקים מהנהגה זו),

הרי ברגעים אלו ששומעים, מתקשרים הכל על-די דברי אלקים חיים, על-ידי עניין של תורה, משום שחוזרים דברים הנאמרים מרבתינו נשיאינו נשיאי ישראל.

עוד עניין ועיקרי: מאחר שקשר זה נפעל על-די תורה, ובתורה הרי ישנו עיקר גדול ש"ברכו בתורה תחילה", שממשיכים ["ברכו מלשון המשכת בריכה"] את נותן התורה בתורה, ששם לא שייך שום התחלקות - הרי מאחר שבעניין הזה שמאחד אותם אין כלל הגדר של התחלקות, לכן, גם ההתאחדות שלהם היא באופן כזה שלמעלה מגדר התחלקות.

מאחר שמצד סיבה כלשהי, מדברים לאחר הבדלה, יכולים להשתמש גם באמצעים כאלו שמעבירים את המדובר כאן גם למקומות רחוקים,

- רחוקים בגשמיות, אבל (כמובן מאליו) קרובים ברוחניות, ואצל יהודים הרי זהו (רוחניות) העיקר, משום שהם עושים נשמתם עיקר וגופם טפל, כפי שאדמו"ר הזקן אומר בתניא -

שעל-ידי-זה נעשה קשר, חיבור והתאחדות בין כל השומעים, משום שהם הרי שומעים את אותו העניין.

ובפרט עוד שמדובר אודות עניין של תורה, שתורה הרי נקראת "תורה אחת", מצד זה שהיא נתנה מ"הוי' אחד", ונתנה ל"גוי אחד בארץ", כפי שאדמו"ר הזקן מבאר שהעניין של "אחד" אצל בני ישראל הוא אפילו כאשר הם נמצאים

להזכיר ולעורר על המבצעים, מתחיל מ"מבצע
אהבת ישראל"

- שגם בזה מודגש ענין האחדות [עד להתאחדות
אמתית] של כל אחד מבני ישראל, מבלי הבט
על ההתחלקות שלהם בעניינים אחרים, כמבואר
בארוכה בתניא פרק לב -

ואחר-כך ממשיכים ל"מבצע חינוך", "מבצע
תורה", "מבצע תפילין", "מבצע מזוזה", "מבצע
צדקה", ו"בית מלא ספרים - יבנה וחכמי".

וגם המצוות שניתנו במיוחד לנשי ובנות
ישראל, שכל אחת מהן היא עקרת הבית של
הבית הפרטי שלה וגם של כל בית ישראל כולו:
"מבצע נרות שבת קודש ויו"ט", "מבצע כשרות
האכילה והשתייה", ו"מבצע טהרת המשפחה".

וגם זה יביא בקרוב ממש את המבצע הכי גדול
שהקב"ה בעצמו יעשה - "ואתם תלוקטו לאחד
אחד בני ישראל", כפי שרש"י מפרש, שהקב"ה
לוקח כל יהודי ומסייע לו ומוציא אותו מהגלות
ומביא אותו לארצנו הקדושה, "ארץ אשר גו'
עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית
שנה".

ובקרוב ממש, ובשמחה ובטוב לבב, קהל
גדול ישובו הנה, וכמו שכתוב בנוגע לגאולה
האחרונה, שהיא תהיה בקרוב ממש, שאף יהודי
אחד לא ישאר בגלות, והקב"ה יוציא את כולם,
בחסד וברחמים ובטוב הנראה והנגלה, בקרוב
ממש ובעגלא דידן.

ובפרט עוד שרוצים שהדברים הנאמרים ירדו
(ככל ענייני התורה) בהבנה והשגה, על-ידי-זה
שאחר-כך יתבוננו בהם - הרי נהיה על-ידי-
זה "יחוד נפלא שאין יחוד כמוהו ולא כערכו
נמצא כלל" (שהשכל והמושכל והמשכיל נעשים
דבר אחד), כפי שאדמו"ר הזקן מבאר בארוכה
בתניא.

ונוסף לזה: גם מצד הזמן - הרי נמצאים
בחודש תשרי, ובפרט שזהו בהמשך לשמע"צ
(ושמח"ת), ש"ביום השמיני עצרת גו' והקרבתם
גו' פר אחד".

דלכאורה: מכיוון ש"והקרבתם" קשור עם "ביום
השמיני", הרי היה צריך להקריב כמה פרים,
בהמשך למספר הפרים שביום השביעי [כמו
בשבעת ימי הסוכות שמספר הפרים שבכל יום
הוא בהמשך למספר הפרים דיום שלפניו (באופן
דפוחת והולך)] - ואף-על-פי-כן מקריבים "פר
אחד", אבל זהו מספר שמורה על דרגה שלמעלה
מעניין המספר והתחלקות.

ועל דרך זה הוא גם בנוגע לזמן של שמע"צ, שהוא
"יום אחד" (שמורה על למעלה מהתחלקות).

לפני שנפרדים בגשמיות - כאן המקום להזכיר
עוד הפעם אודות השיעורים הידועים של חומש
תהלים ותניא, וגם אודות העניין של קרן השנה,
כפי שכבר דובר כמה פעמים בפרטי הדבר, וגם

לב כל קהל ישראל

סקירה נרחבת על חציו השני של חודש החגים תשל"ח, ובה תיאור דברי הימים של אותה תקופה, תחושת החסידים בעקבות מאורע־הלב וחרדתם לבריאותו של הרבי

גלה סודו

רוממות נפש ושמחה עילאית חשו קהל החסידים שבאו לחוג את חודש החגים של שנת תשל"ח במחציתו של הרבי. ימי ראש-השנה ויום-הכיפורים עברו בצורה נפלאה ומיוחדת. כמידי שנה, עקבו החסידים אחר הנהגות הרבי במהלך סדר התקיעות וב"מארש" של מוצאי יום-כיפור. בנוסף לכל, החל הרבי לנהוג הנהגה חדשה באותו חודש תשרי - הנהגה שהייתה יוצאת דופן באותה התקופה - בשעה שהרבי עלה על בימת התפילה, היה מחזיר פניו לעבר קהל החסידים ומעודד את השירה. כך החלו ההכנות לימי שמחת-תורה.

על פני קדשו של הרבי לא היה ניכר אף סימן חיצוני שיכול היה להעיד על המאורע הבריאותי שעתיד הרבי לעבור בערב שמיני-עצרת.

מאידך, במהלך התקופה שקדמה לאותו מאורע, הבחינו החסידים בכמה הנהגות שמיימות יוצאות-דופן, אותם קישרו לאחר-מכן עם המאורע עצמו.

המקרה הראשון התרחש במהלך התוועדות ח"י אלול תשל"ז כאשר החל הרבי לנגן את הניגון "צמאה לך נפשי", ובאופן יוצא דופן, אמר את המילים "לראות נפשי וכבודי", בנוסח שונה מהמופיע בתהלים.

שבועיים לאחר מכן, לאחר קבלת הפ"ג כללי בערב ראש-השנה, אמר הרבי שיחה קצרה, בתוכה התבטא:

"שהקב"ה ימלא כל מה שכתוב כאן, וכן מה שהיו צריכים להזכיר והקב"ה יודע מזה, שהקב"ה ימלא וישלים וכו'".

שבועיים ימים חלפו, ובהתוועדות י"ג תשרי באחת השיחות, הזכיר הרבי את בקשתו הפרטית של אדמו"ר הרי"צ בשנת תרפ"ט (השנה הראשונה בלא הגבלות 'המדינה ההיא') לערוך התוועדויות של שמחה בימי

חג-הסוכות וכן בשמחת-תורה, ושיהיו באופן שלמעלה מהגבלות. הרבי הסביר, כי את הכח לזה מקבלים מהרבי הרי"צ שחייו היו למעלה מהגבלות, כפי שאמרו הרופאים 18 שנים קודם הסתלקותו - שבריאותו אינה כדבעי, ובכל זאת הוסיף בעבודתו הן בנוגע לעצמו והן בנוגע לעבודה עם הזולת.

בהמשך הדברים, התבטא הרבי בכיטוי מיוחד: "מזה מובן, היות שהמכתב כבר נדפס והתפשט ובוודאי יקיימו את מה שכתוב בו - יתבטלו לגמרי כל העניינים והזהירות שהדאקטרים אומרים בנוגע להנהגה, שלא להתייגע וכו' וכו', ואדרבה זה יהיה באופן של הולך ומוסיף ואור, עד שזה הולך ומתגבר..."

באותה התוועדות - של י"ג תשרי - הזכיר הרבי על הצורך לתרום ל"קרן השנה", הנהגה שהייתה מיוחדת לשנה זו, משום שמנהגו של הרבי היה להזכיר על-כך רק מאוחר יותר, בהתוועדות של שמחת-תורה.

נתן מלחמו הושענא רבה

תפילת שחרית התקיימה כרגיל ולאחריה החל הרבי לחלק לעקאח בפתח הסוכה לאלו שלא הספיקו לקבל בערב יום-הכיפורים; כנהוג, תחילה עבור הגברים ולאחריהם עבור הנשים, כך נמשכה החלוקה במשך שעות ארוכות. בשעה 4:30 נכנס הרבי לתפילת מנחה בזאל הקטן.

בסיום התפלה, כאשר התכונן הרבי לנסוע לביתו, הבחין בקבוצה נוספת שעדיין לא זכתה לקבל לעקאח, ולמענם החל הרבי שוב בחלוקת לעקאח. חלוקה זו ערכה כמה דקות, ותיכף לאחר' נסע לביתו שם שהה זמן מועט בעקבות השעה המאוחרת.

השמועה סיפרה שבהיותו בבית ניכר בהנהגתו הקדושה

JEM 22661 RE

והרבי תמיד לוקח ספר־תורה קטן. ואמרה לי: "ביטע איר זאלט זאגען גראנער'ן צו מאכן זיכער אז סאיז א קליינעם ספר־תורה" [בבקשה, אמרו לר' לייבל) גרונר להבטיח שזהו הספר־תורה הקטן].

בשעות הצהריים המוקדמות סגר הועד המסדר את הזאל הגדול, על־מנת לארגן את המקום להקפות של שמיני־עצרת ושמחת־תורה.

בשעה 5 נפתחו הדלתות, כשקהל רב של בחורים ואנ"ש מנסים כל אחד בדרכו שלו, לתפוס את המקום הטוב ביותר שממנו יראו את הרבי במהלך ההקפות.

לבו של משה ליל שמיני עצרת

בשעה תשע בערב, לאחר תפילת מעריב של חג והפסקה קצרה, החל סדר ההקפות. 770 היה מלא מקיר לקיר. עם

כי התאמץ ביותר בעת חלוקת הלעקאח, וכנראה שבעקבות כך לא אכל אז הרבי אלא חזר ל770, הרב חיים יהודה קרינסקי מספר, שאכן, במהלך נסיעה זו, מהבית בפרזידנט ל770 היו פניו הקדושות חיוורות.

במהלך היום התקשרה הרבנית למזכירות וביקשה שלא להכביד על בעלה - הרבי וכן לקצר בהקפות מפני שהרבי אינו חש בטוב היום.

כמו כן, מספר ר' מענדל נוטיק שזכה לשמש־בקודש בבית הרבי מספר שנים:

היה זה מספר שעות לפני כניסת החג כאשר התכוננת ללכת ל770 לתפילה. הרבנית פנתה אלי ושאלה - כשדאגה מרובה נסוכה על פניה - "וואס פאר א ספר־תורה נוצט מיין שוואגער? [באיזה ספר־תורה משתמש גיסי?]", ענית: קטן. ומיד שאלה "און מיין מאן? [ובעלי?]" ענית: גם כן קטן. ושאלה: "איר זייט זיכער? [הנכם בטוחים?]" ענית לה שאני נמצא ב770 'שנים'

במקום נכח ד"ר וואנטש, רופא שהיה מקורב לליובאוויטש ובא לחגוג את שמחת-תורה במחיצת רבינו. תיכף הוא ניגש לבמה והורה שיגישו לרבי מים. המזכיר הרב בנימין קליין הביא ספל עם מים, אך הרבי סימן שאינו רוצה בזה. מספרים שהרבי אמר שאינו שותה מחוץ לסוכה. ד"ר זליגסון שהגיע גם הוא במהירות למקום, שאל את הרבי האם ברצונו לעלות לחדרו על-מנת לנוח מעט.

תשובתו של הרבי הייתה שלכל-לראש ברצונו לסיים את ההקפות. כמו כן רמז הד"ר שיביאו מכשיר חמצן. ר' לייבל ביסטריצקי מ"הצלה" הביא זאת מיד. אך כאשר הרבי הבחין בכך רמז שאינו רוצה בזה. הזאל כולו געש ותחושת בלבול אפפה את כולם, עדיין אף-אחד לא הבין מה מתרחש.

חלק מחברי 'ועד המסדר' הורו לפנות את הפרמידות שעלי-יד ארון הקודש, על-מנת לאפשר לאוויר לזרום בחופשיות; אחרים מ'ועד המסדר' הורו הוראות הפוכות. בכל זמן זה, המשיכו בעריכת ההקפות בזריזות.

לאחר מספר דקות בהם ישב הרבי על הכסא, קם הרבי להקפה החמישית. הקפה זו וכן ההקפה השישית התקיימו במהירות רבה ללא שירה וריקודים, בזכרון

כניסתו של הרבי לזאל, שמחת הקהל טיפסה לגבהים. כרגיל בכל השנים, כובד הרבי בפסוק הראשון והאחרון בכל אחד מג' הסיבובים של אמירת "אתה הראת", כשבין כל סיבוב החל הרבי לנגן ניגון.

לאחר אמירת כל סדר "אתה הראת", החלו ההקפות. ספר-התורה הקטן הועבר אל ידיו הק' של הרבי. מבמתו צעד הרבי למרכז הזאל כשבעקבותיו צועד 'חנתא-דבי-נשיאה' הרש"ג. בעת ההקפה רקד הרבי במרץ-רב, היתה ניכרת שמחה יתירה, ההקפה הסתיימה רק בשעה שהרש"ג כבר לא יכל עוד להמשיך לרקוד. בהקפות הבאות המשיך הרבי לעודד, כרגיל, את הקהל ממקומו.

אך בהקפה הרביעית השמחה הרבה הופגה באחת. להקפה זו כובדו אורחים מרחבי העולם, הניגון של ההקפה היה "על הסלע". כאשר פנה הרבי לעבר הקהל, בראות הקהל את פניו של הרבי, חשו כולם רגש של זעזוע ופחד. פניו של הרבי היו חיוורות ביותר, מחיאות כפיו היו חלושות, יד אחת כמעט ולא נגעה בחברתה.

הבהלה והבלבול גברו כאשר לפתע נשען הרבי בחזקה על הסטנדר, וביקש מהריל"ג את הכסא. הרבי התיישב על הכסא, עיסה בידיו את ליבו הטהור, נשען לאחור ועצם את עיניו הקדושות.

JEM 22678 RE

אחדים שגם בהקפה זו ניגנו בזריזות. באמצע ההקפה החמישית שוב התיישב הרבי על הכסא.

בשלב זה, החל הקהל להבין את חומרת המאורע. ותיכף מיהרו לצאת מ770 על-מנת לאפשר כניסה של אור צח ונקי. העומדים על הפרמידה הניצבת בקרבת ארון-הקודש פרצו את חלונות עזרת-הנשים בכדי להקל את דרכי היציאה.

להקפה השביעית הציע מאן-דהוא, שהרבי יערוך את ההקפה עם הרש"ג על בימתו, אך הרבי מיאן והחל צועד בצורה איטית אל מרכז הזאל, שם ערך את ההקפות, וכרגיל ידו הקדושה מונחת על כתפו של הרש"ג. מחמת מצב בריאותו החמור של הרבי הפסיק הרש"ג את ההקפה מיד לאחר סיבוב קצר. הרבי סימן בידו לאות תמיהה אך חזר לבימתו.

את תפילת 'עלינו' אמרו בזריזות, לאחריה אמר הרבי "גוט יום-טוב" בקול חלוש, ובהלכו לחדרו אף עודד בידו בחולשה את הניגון "ושמחת" שהושר בפי מעט החסידים שנשארו בזאל.

בלילה ההוא

בכניסת הרבי לחדרו, נחרד הרב חזקוני לראות כי הרבי נאחז בקיר החדר. כאשר הרבי הבחין בכך אמר לו ללכת לחדר ה"מרכז" (חדר המזכירות). כך שהרבי נותר לבדו בחדרו למשך מספר דקות. כאשר רצו המזכירים להכנס לחדרו של הרבי ולהווכח בהתפתחויות, החלו לדפוק על הדלת, אולם הרבי לא פתח. לאחר-מכן ניסתה אחת מבנות משפחת בית-הרב לדפוק על הדלת, תחילה גם זה לא הועיל, אך לאחר מספר דקות פתח לה הרבי את הדלת, ואמר שאינו חש בטוב מפני שלא אכל כל היום וכן לא ישן.

הרבי הודיע אשר לא ייסע לבית-הרפואה בשום-אופן, וביקשו לסדר עבורו קידוש וסעודה מאחר והרבי טרם אכל את סעודת היום-טוב.

באותה שעה בה התכונן הרבי לצאת לכיוון הסוכה, הגיעה הרבנית, שעודכנה במתרחש מפיו של ר' בערל יוניק, ל770. הרבנית נכנסה לחדרו של הרבי ולאחר מספר רגעים יצאה יחד עם הרבי לכיוון הסוכה על-מנת לערוך את סעודת היום-טוב. ביקשו מהרבי לערוך את הקידוש על מיץ ענבים, אך הרבי התנגד ואמר ש"קידוש מאכט מען אויף וויין" [קידוש עושים על יין]. לאחר הקידוש אכל חתיכת לעקאח ונטל את ידיו לסעודה בה אכל חלה ומעט מן שאר המאכלים. במשך שהות הרבי בסוכה נכנסו גם הרופאים ד"ר זליגסון וד"ר גלזמן ובדקו את מצבו של הרבי.

(על פי אחת הגרסאות, ביקש אחד המזכירים מהרבי, עוד בהיותו בחדרו בטרם יצא אל הסוכה, כי יכנס אליו רופא על-מנת לראות את המצב. ואכן, אל החדר נכנס ד"ר גלזמן ושאל את הרבי האם מרגיש כאבים ליד הלב. הרבי ענה בחיוב. לשאלת הרופא האם ההרגשה כמו מכת פטיש או כמו דקירות של מחט. השיב הרבי שהכאב הוא כמו דקירות של מחט. הרופא נתן חוות-דעת שהרבי חווה כעת מאורע-לב ועל הרבי לנסוע לבית-הרפואה).

לאחר הסעודה נראה היה שהצבע חוזר אט-אט לפניו הקדושות, והרבי כבר לא היה נראה חיבור כלפני-כן. במהלך הסעודה הורידו מיטה מדירת הרבי הריי"צ וסדרו אותה בחדר הרבי. החסידים שעמדו מחוץ ל770 לא ידעו את נפשם, וחוסר הידע - יחד עם השמועות שהסתובבו - תרמו לאווירת הנכאים ששררה בקהל.

לאחר כחצי שעה יצא הרבי מהסוכה ועודד חלושות את שירת 'ושמחת'. לעומדים סביבו אמר שאלו שכבר ערכו הקפות ילכו לביתם לאכול סעודת יום-טוב, ואלו שעדיין לא עשו הקפות ילכו לערוך הקפות בשמחה.

אפילו מחיצה של ברזל...

למען בריאותו ומנוחתו של הרבי, היה נחוץ כי השקט יישמר סביבות חדרו הקדוש, ושכל יימצא דבר העלול להפריע את מנוחתו של הרבי. לשם כך, הוצבו מחסומים לכל אורך חזית בית-חינו מיד בליל שמיני-עצרת. כחלק מהדיווח על מצב בריאותו של הרבי, פורסם בעיתון 'אלגמיינער זשורנאל' תמונה המציגה את חזיתו של בניין 770 כשלפניו ניצבים אותם מחסומים.

ביום חמישי, בדר"ח חשון, פנה הרבי לד"ר ווייס, ואמר לו כי על-פי הנדפס בעתון, ישנם מחסומים בחלק הרחוב שלפני חדרו, ועל-כן הוא מבקש כי יסירו אותם. כמוכן שהוראתו זו של הרבי נעשתה במהירות. לאחר-מכן, ניגש הרבי אל החלון וראה כי עדיין ישנם מחסומים העומדים מול הכניסה הראשית שטרם הוסרו. הרבי פנה אל הרופא וביקש ממנו כי גם מחסומים אלו יוסרו.

מעשה נוסף, מעין זה, אירע מספר ימים לאחר מכן:

כחלק מהרצון להוסיף בבריאותו של הרבי והדאגה למנוחתו, לא הורשו תלמידי הישיבה להכנס וללמוד בזאת הקטן הסמוך לחדרו של הרבי, כאשר שמע מזאת הרבי, ביקש כי כניסתם של הבחורים תותר, תוך שהוא מתבטא בין הדברים כי רצונו לשמוע קול תורה, היות וזה מוסיף בבריאותו!

JEM 22679

הרב יעקב יהודה העכט הכריז את דברי הרבי באוזני אלפי החסידים שעמדו בחוץ והדברים היו כטל תחיה עבורם.

בינתיים, לאחר פעולות ומאמצים קדחתניים מצד חברי המזכירות, הגיעו ל770 כמה רופאים המומחים בתחום הלב, כשברשותם מספר מכשירי רפואה מתקדמים, שהובאו בהשתדלותו של ד"ר ריכטר מבית-הרפואה "ברוקלין ג'ואיש הוספיטל". רובם המכריע של המומחים החזיקו בדעה שעל הרבי לנסוע לבית-הרפואה, וזאת מאחר שב770 אין את התנאים הנדרשים לטפל ברבי. למרות דעתם הנחרצת, הוסיף הרבי להתנגד לנסיעה. בין הדברים אמר, וכי מה עושה אדם שנמצא במקום שאין בו בית-רפואה?! לאחר-מכן, ביקש הרבי שיאפשרו לו לנוח במהלך הלילה, ולמחרת המצב יוטב.

הרופאים המומחים בתחום מחלות הלב, פחדו לקחת את האחריות על המתרחש ועזבו את המקום.

בהמשך הלילה יצר הרש"ג קשר עם רופא מומחה מלונג-איילנד, וגם הוא, לאחר בדיקות שערך הסיק שעל הרבי לנסוע לבית-הרפואה. כאשר הבין שהרבי לא יעזוב בשום אופן את 770, כעס מאוד והכריז כי "מכאן ואילך לא ייצרו איתו קשר". בטרם עזב את 770, שאלו אותו הרופאים שאינם מתמחים בעניין הלב (ד"ר זליגסון, ד"ר וואנטש, ד"ר לב, ד"ר ריכטר, ד"ר פלדמן) מה לעשות באם המצב יחמיר, ודעתו הייתה שיש לערב חומר מסוים באינפוזיה ועזב את 770. בערך בשעה 2 בלילה נתנו לרבי זריקה על-מנת להפחית את הכאבים ולאחריה נח הרבי מספר שעות. בשעה 6:00-5:30 לערך עבר הרבי מאורע-לב נוסף, חמור מקודמו.

הלחץ גדל, והרופאים טענו שהמצב מכריח כי הרבי ייסע לבית-הרפואה. במהלך הדיונים, ירדה הרבנית ששהתה כל העת בדירת הרש"ג והתבטאה "כל השנים שאני מכירה את בעלי לא היה אף רגע בו לא היה בשליטה

מלאה על עצמו". בפועל עירבו הרופאים מעט מהחומר אותו המליץ הרופא באינפוזיה. לאחר שמעט החומר לא גרם להטבת המצב התקשרו שוב לאותו רופא ושאלו לדעתו. הוא המליץ להוסיף עוד טיפה נוספת, ובחסדי שמים הטיפה אכן פעלה את פעולתה והכאבים לא חזרו עוד.

בזמן זה יצאה קבוצת חסידים כשבראשם הרב יואל כהן לכיון ציון כ"ק אדמו"ר הרי"צ על-מנת לשאת תפילה לרפואת הרבי. לאחר מספר שעות יצאו קבוצות נוספות לכיוון האהל.

המזכיר הרב חיים יהודה קרינסקי סיפר על המשך השתלשלות העניינים:

בשעה קשה זו הבנו שמוכרחים להשיג רופא שעיקר התמחותו בעניין הלב. יצאתי מחדר הרבי והלכתי לכיוון המזכירות. בעודי מהרהר כיצד לפתור את המצב, והנה, אני שומע שהרבנית הולכת בעקבותיי. הרבנית נכנסה אחריי גם היא למשרד ואמרה "הרב קרינסקי, אינני מבינה, הרי אתם מכירים כל-כך הרבה אנשים, האין ביכולתכם למצוא רופא לבעלי?!". באותו רגע, נפל במחשבתי שמו של ד"ר אירה ווייס. דוקטור זה - שהיה מיודד עם גיסי הרב שוסטרמאן, משלוחי הרבי לעיר שיקגו - חרף גילו הצעיר, הינו מומחה לרפואת הלב, אשר סיים זה עתה את הכשרתו בבוסטון, ועשה עלי רושם כיהודי עדין במיוחד. מיד התקשרתי לגיסי, שלאחר ריבוי צלצולי הטלפון הבין כי מדובר במקרה של פיקוח-נפש, והוא העביר לי את מספר טלפון החרום של ד"ר ווייס. לאחר התמהמהות קצרה, החליט הד"ר כי יעלה על המטוס הראשון לניו-יורק. אך היות שהטיסה משיקגו אורכת מספר שעות, הוא יצר קשר עם מורו ד"ר טישהולץ ששימש כמנהל מחלקת הלב בבית-הרפואה "הר סיני" במנהטן, והלה הבטיח להגיע ולעזור ככל הנדרש. לאחר כארבעים דקות, הגיע ד"ר טישהולץ עם הציוד הנדרש והחל להשתלט על המצב.

שכן שהוא יודע כאשר הוא קובע לגבי עצמו ונאמן על זה..."

מידי מספר שעות ירדה הרבנית - ששהתה כל העת בקומה השנייה - לראות את המצב. מעניין לציין, כי כאשר הייתה מגיעה הרבנית אל החדר, היה נראה על פניו של הרבי כי המצב טוב יותר...

עמו אנכי יום שמיני-עצרת

בבוקרו של יום התקיימה תפילת שחרית. הרבי ישב בחדרו ומניין מצומצם של חסידים נכנס לגן-עדן התחתון עד לזמן קריאת-התורה, אז נכנסו כולם לחדרו של הרבי. את ההפטרה אמר הרבי בקול רם, בישיבה. אחר-כך אמר את 'יזכור' בעמידה. לתפילת מוסף יצאו שוב לגן-עדן התחתון, כאשר דלת החדר עודנה פתוחה.

במהלך הזמן בו המתינו לבואו של ד"ר טישהולץ, עלתה שוב בקשתם של הרופאים שהרבי ייסע לבית-הרפואה. כאשר אמרו זאת לרבנית הורתה שישאלו את הרבנים מה לעשות. פסק הרבנים היה שעל הרבי לנסוע לבית-הרפואה.

הרב לייבל גרונו מספר, כי לאחר שהעביר לרבנית את תוכן פסק-הדין של הרבנים אמרה כי יש למוסרו לרבי. בהתאם לכך, פניתי אל הרב חדקוב וביקשתי ממנו שיעביר את הדברים לרבי. כאשר נכנס הרב חדקוב לחדרו של הרבי על-מנת לומר זאת, הקדים אותו הרבי ואמר "אל תגידו לי מה שאמרו הרבנים, כי באם אשמע מה הם אמרו אזי עלי לציית להם. אבל אם אני לא אדע מה דעתם הרי אז אני לא עושה נגד דעתם". כאשר שמעה הרבנית את דברי הרבי פסקה שבהתאם לכך "אנחנו נשארים כאן".

בשעה אחת אחר הצהריים הגיע ד"ר ווייס ופגש את הרבנית. מדאגתו לחומרת המצב, היה לחוץ להכנס כבר לחדרו של הרבי על-מנת לבחון את המצב, אך הרבנית הרגיעה אותו באומרה שאין מה לדאוג, היות וד"ר טישהולץ טיפל בכל הנצרך וכעת המצב יציב. והוסיפה, שהיות והיום הוא יום-טוב, עליו לעשות קידוש ורק לאחריו ילך לבקר את הרבי.

בשעה שנכנס דוקטור ווייס לחדרו של הרבי, נרתע מעט, תיכף חלחלה בו ההכרה שעליו מוטלת האחריות לטפל ברבי כרופא אל מטופל... כאשר הבחין בזה הרבי, הרגיעו באמרו ש"עכשיו אין הוא כמו חסיד עם רבו אלא כמו רופא המטפל בחולה"...

בניגוד לדעתם של שאר הרופאים, החזיק דוקטור ווייס בדעה כי לטובת בריאותו של הרבי עליו להשאר ב770. בין הדברים התבטא כי "אם הרבי אומר שהוא אינו צריך לנסוע לבית-הרפואה, אפשר להאמין לו. כיון שאם הוא יכול לקבוע לגבי אחרים באם ללכת לבית-הרפואה, כל

בעת שירת "הוא אלקיננו", "אתה בחרתנו" ובשירת "ושמחת" לאחר התפלה טפח הרבי על מיטתו לעידוד השירה.

לאחר התפילה נכנסו לבקשת הרבי כל המתפללים לאחל לו "גוט יום-טוב". כאשר נכנס הרב יעקב כ"ץ משיקגו אמר לו הרבי "גוט יום-טוב ויישר כח". כאשר עבר הרב שלמה אהרון קזרנובסקי בירך את הרבי בכריאות הנכונה, ובדברו החל לבכות. למראהו אמר הרבי ש"בכיות זה נגד רצוני וצריך להיות בשמחה", כן נתן לו בקבוקי משקה על-מנת שיתוועדו בערב, קודם ההקפות, ובכדי שלא יהיה כ"מכין" ישתה מהמשקה כבר במהלך היום. לריל"ג אמר הרבי שיודיע לקהל לא לשכוח ללכת לשמח יהודים בבית הכנסת, ושילכו לשם עם שטורעם, וכן שתפילה מעריב והקפות יהיו בשמחה, כך גם בנוגע למחר (שמחת-תורה), ובעיקר שיהיה עם שטורעם. לקראת הערב אמר הרבי שבעת ההליכה להקפות יציירו

אשר מי שיושב על הכסא "פעלט ניט" [אינו חסר].

במניינים השונים שהתקיימו ב770 ערכו החסידים "מי-שברך" לרפואת הרבי.

במהלך היום, באמצע בדיקות הרופאים, ביקש הרבי כוס יין על-מנת לעשות קידוש. רובם של הרופאים נבהלו מבקשה זו, אך ד"ר ווייס הורה שיש לבצע את רצון הרבי.

בין הבדיקות, נכנס אחד הרופאים על-מנת לקחת דם לבדיקה. הרבי שאל את אותו הרופא: איך הדם הולך נגד טבעו, ויורד למטה [כמו כל משקה] להימשך לתוך כלי? בהתאם לתשובת הרופא שהריקות (וואקום) היא זו הגורמת לכך, סיפר הרבי שפעם הגיע אליו אדם, שטען כי הוא ריק ואינו שייך לכלום, ועל כך ענה לו, שאדרכה, דבר של ריקות מושך לתוכו חזק יותר, ובמילא הוא כלי לכל העניינים של טוב וקדושה וסיים: הרי בשמיני-עצרת הרבנים אומרים "סערמאָנס" [דרשה], ומכיון שאני איני מורשה לדבר, במילא אני אומר מה שאמרת ואתה תמסור להשאר.

כמו-כן אמר לרופאים שלא יפרסמו את המצב שלו אם ישתנה, וד"ל.

עוד סופר כי הרופאים תמהו בפני הרבי מדוע לא דיבר אודות הכאבים אותם חש כבר כמה שבועות? וענה: שבכל פעם שהי' לו כאב הי' עושה "מאָסאָזש" והכאב עבר.

קודם ההקפות, על-פי הוראתו האמורה של הרבי התקיימה התוועדות חסידית. כסא הרבי עמד במקומו, ועם הקהל התוועדו זקני החסידים.

במהלך הערב שאל הרבי את הריל"ג האם הלכו החסידים לשמח בבת-יכנסיות, כאשר השיב בחיוב, הוסיף הרבי ושאלו: "וואָס טוט זיך אונטן" [מה מתרחש למטה]

JEM 140998-DS

התפלל מעריב וערך הקפות בעודו יושב על המיטה וספר התורה בידו. כמובן שידיעה זו גרמה להגברת השמחה בקרב החסידים. לאחר תפילת ערבית חזר הרבי לריל"ג את תוכן השיחה שאמר לרופא (דלעיל, בעניין המשל מה'וואקום') והורה לו שימסרנה ברכים בהתוועדות של יום שמחת-תורה, אך שיתיעץ עם ר' יואל לגבי אופן אמירתה. כמו-כן אמר שהשמחה שהייתה ביום שמיני-עצרת צריכה להיות בכפליים ביום שמחת-תורה.

והוסיף הריל"ג לספר, כי באחת הפעמים בה נכנס לחדרו הקדוש של הרבי, קם הרבי ממטתו על אף הקושי שבדבר, היות ורצה להראות לו באופן גלוי שמרגיש בטוב, על-מנת שיספר זאת לקהל למטה.

ד"ר ווייס שיתף את הקהל בכמה גילויים נפלאים להם

(בביהכ"נ) ? וענה, ש"מתוועדים מהשעה תשע בערב".
שוב שאלו הרבי: "מיט אַ שטורעם?" והוסיף: "תמסור להם שאמרתי שיהיה מיט א גרויסן שטורעם..."

למרות הצער הרב ועגמת-הנפש שהורגשה בקרב החסידים מחמת חסרונו של הרבי בהקפות, התחזקו החסידים, ובהתאם להוראתו של הרבי ערכו את ההקפות בשמחה רבה ועצומה. הניגון שנישא בפי כולם היה במנגינת "זאָל שוין זיין די גאולה", אך מילות השיר המקוריות הוחלפו במילים "זאָל שוין קומען די רפואה, דער רבי זאָל געזונט זיין". בהמשך, הוחלפו המילים ל"דער רבי איז געזונט - משיח זאָל שוין קומען", וכן ניגנו באופן כזה ריבוי שעות בשמחה ובריקודים.

בעיצומם של ההקפות ירד הריל"ג והודיע שכעת הרבי

היה עד, ביניהם, סיפר כי באחת הפעמים בהם הייתה דלת חדרו הק' של הרבי פתוחה, כששמע הרבי את שירת החסידים מבחוץ התבטא הרבי "דאָס איז חסידים..." כמורכן בהזדמנות מסויימת שאלו את הרבי האם הניגונים הנשמעים מלמטה מפריעים למנוחתו, ענה: "דאָס איז געשמאַקע מוזיק" [זו מוזיקה עריבה]!

ד"ר ווייס הוסיף בהמשך לכך, שאם החסידים היו רואים את החיוך של הרבי, היו קונים את כל המשקה של ניר-יורק...

תפילת שחרית התקיימה בצמוד לחדרו של הרבי, במעמד מניין מצומצם של מקורבים. לאמירת פסוקי "אתה הראת" נכנס המניין אל החדר. הרבי אמר את הפסוק הראשון והאחרון של כל ג' "אתה הראת". הרבי אף עלה ל"חתן בראשית" ונשאר לעמוד עד אחרי ההגבהה.

הרב לייבל ביסטריצקי שזכה להיות אחד מיחיד הסגולה שהשתתפו במניין, שיתף לאחר מכן את החסידים בגילויים נפלאים מתוך החדר: את אמירת ההקפות ערך הרבי בעודו יושב על המטה כשספר-התורה בידו. את ההקפות עצמם ערך הרבי על-ידי סיבוב הספר תורה סביב הסטנדר שלו, כך שלוש וחצי פעמים, כשבזמן זה, הקהל שנכח בחדר רקד על מקומו.

אני זוכר את זה כמו היום - המשיך לתאר הרב ביסטריצקי - כאשר ירדתי אל ה'זאל הגדול', והנוכחים ביקשו ממני לספר מה קורה עם הרבי, עמד אז הקהל בתפילתו, ור' מיכאל ליפסקר ז"ל שהתפלל לפני העמוד קרא בקול את פסוקי ה'הלל'. בכניסתי השתיקו את כל הקהל, ובאמצע ה'הלל' סיפרתי שראיתי בעצמי כיצד הרבי קרא מפטיר. לפתע קרא החזן ר' מיכאל: "הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו..."

לקראת הערב שאל הרבי שוב את הריל"ג, מה נעשה למטה בבית הכנסת? והשיב שהקהל שרוי בשמחה

גדולה.

והמשיך הרבי: "זאָג דעם עולם, אַז אויף ווייטער זאָל זיין מיט נאָכמער שטורעם!" [אמור לקהל, שימשיכו כך, וביתר-שאת].

קודם השקיעה התקיימה התנועות. סידרו את מקומו של הרבי, עם קערה, חלה וכו' וכן הכינו הכסא. הריל"ג מסר את השיחה שבקש הרבי אמש למסור לקהל. הרב יואל כהן הוסיף ביאור בעניין זה - כמו הצמצום שמטרתו היא בשביל הגילוי שיהיה לאחרי זה, כך גם במצב בו נמצאים אנו - שחסרון הופעתו של הרבי בהתנועות היא בשביל הגילוי שיהיה לאחר מכן. לאחריו דיבר הרב מענטליק, ואמר שכאשר מתבוננים בשיחת י"ג תשרי רואים אשר דער רבי האָט שוין דעמאָלט באַוואָרנט [שכבר אז הבהיר הרבי את הכל].

בין הדוברים היה ד"ר ווייס, שסיפר על ההתקדמות המפליאה בבריאות הרבי.

לקראת השעה 11 הגיע הריל"ג עם כוסו של הרבי ובתוכה מעט יין משיירי ההבדלה ובקבוק יין, אותם - כך סיפר - שלח הרבי ל"כוס-של-ברכה", ושימסור זאת להרב חדקוב.

כמו-כן אמר שהרבי צוה עליו להכריז "הכרזה", אבל שיעשה זאת רק לאחר מעריב קודם ההבדלה ("דאָס זאָלסטו זיי זאָגן נאָך זייער מעריב, פאַר הבדלה"). הקהל המופתע הבין כי מדובר בבשורה מיוחדת.

ואכן לאחר תפילת ערבית הגיעה ההודעה המשמחת: הרבי יאמר שיחה בחדרו הקדוש והקהל ישמע אותה בבית-הכנסת למטה באמצעות רמקול.

שמחתם של החסידים הרקיעה שחקים מעוצמת הבשורה, והקהל כולו החל לרקוד על מקומו בשמחה גדולה.

בקשר לשיחה זאת, סיפר ד"ר פלדמן, שלאורך כל אמירת השיחה עקבו הרופאים אחר התנודות במכשיר המוניטור המראת את מצב הדופק. התרשים הראה על עלייה של קווים גבוהים ולאחר-מכן נפילה גדולה וחזור חלילה, באופן קיצוני, בשונה ממצב הדופק הנורמלי, אצל איש בריא, שם מראה המכשיר תרשים של קווים עולים ויורדים בצורה סבירה - הדבר גרם ללחץ גדול בקרב הרופאים, בפרט שעוד קודם לכן לא חפצו הרופאים להסכים לאמירת השיחה על-ידי הרבי בשל המאמץ הכרוך בדבר, אך הרבי עמד על כך, והוא זה שקבע... - אך כאשר אמר הרבי את המאמר "להבין עניין שמחת-תורה", הראה המוניטור שינוי דרמטי, ומרישום של קווים עולים ויורדים בקיצוניות, תנודת הקווים הפכה לנורמלית ורגועה! מיד בסיום המאמר, חזר המכשיר למצב הקודם - והראה כי מצב הדופק בלתי יציב כלל. אנחנו - מספר דוקטור פלדמן - הרופאים, נדהמנו. התחלנו להבין שאנו מתמודדים עם מצב בלתי-רגיל בעליל, שאינו קשור עם חוקי הטבע...

יום של בשורות טובות היה יום 'אסרו-חג'. ידיעות

מפני קוצר הזמן, ביקשו אנשי 'ועד המסדר' שמכל פינה ב770 יישלח נציג על-מנת ליטול "כוס-של-ברכה" עבור סביבתו.

לפני אמירת השיחה ביקש הרבי מהריל"ג שיביא לו את הכובע, הסירטוק והגארטל.

הרופאים נתנו לרבי רשות לדבר רק 5 דקות. אמירת השיחה החלה בשעה 12, ולקראת סיומה, בעת אמרו הברכות בכה כשלוש פעמים. בפועל השיחה ארכה 22 דקות.

לאחר אמירת השיחה הודה הרבי לרופאים אודות כך שלא הפסיקוהו במהלך אמירת השיחה, למרות התנאי שסוכם שידבר רק 5 דקות.

לשאלת הרופאים, אלו דיבורים הביאוהו לבכיות, ענה: כאשר בירך את החסידים וכשדיבר אודות המשיח. ולשאלתם האם הספיק לדבר את כל מה שרוצה בשעה קלה, ענה: שאם היה הדבר תלוי ברצונו, הרי אין שיעור לזמן הדיבור.

JEM 22815 RE

והאורחים שנסעו ביום שני עברו ביום ראשון, וכך הלאה. תפילת שחרית התקיימה בגן-עדן התחתון, במעמד מניין מצומצם. לקריאת התורה נכנסו לחדרו של הרבי. את ההפטרה קרא הרבי בעמידה. לתפילת מוסף שוב יצא הקהל לגן-עדן התחתון.

לאחר תפילת שחרית התקיימה התוועדות חסידים. עם תחילתה של ההתוועדות, בשעה 1:30, הביא הר"ל ג' יין אותו שלח הרבי בקשר להתוועדות. כמו-כן הודיע שהרבי יאמר שיחה הערב, לאחר צאת השבת.

ואכן, זמן-מה לאחר צאת השבת נשא הרבי שיחה מחדרו הקדוש. השיחה ארכה לפועל כ-50 דקות, למרות בקשת הרופאים שלא תעלה על 20 דקות. בדבריו אמר הרבי (השיחה אף יצאה מוגהת לאחר-זמן), אשר גם במצב של "ויעקב הלך לדרכו", צריכים להמשיך את עניני חודש תשרי. כן דיבר בנוגע לארץ-ישראל ששייכת לישראל דוקא. לקראת סיום השיחה אמר הרבי שיערכו סעודת "מלוה מלכה", הקשורה עם סעודת דוד מלכא משיחא.

בדבר שיפור מצב בריאותו של הרבי החלו להשמע. מהמזכירות יצאה הודעה שניתן להעביר דו"חות ומכתבים אל הרבי כרגיל.

הרבי אף התעקש לקבל את האורחים למעין יחידות פרידה, כמנהגו בכל שנה. למרות שתחילה הרופאים לא הסכימו לכך, אך לאחר-מכן התפשרו והסכימו לכך בתנאי שבאם יראו כי הרבי צריך להתאמץ בעקבות זאת, יפזרו את הקהל. האופן בו נערך מעמד זה היה שונה מהמקובל עד אז - הקהל עבר ליד חדרו של הרבי כשהרבי יושב בפתח החדר, שולחן לפניו והאורחים העוברים מגישים תוך כדי הולכם את הדו"חות. הרבי חילק לכל-אחד-ואחד דולר לצדקה, וברכס ב"שנת הצלחה בגשמיות וברוחניות", לאחדים אמר "ויעקב הלך לדרכו". הרבי הודיע באמצעות הר"ל ג' שהוא יקבל את המכתבים שהגישו האורחים אך לא יענה עליהם מיד.

היחידות התחילה בשעה 8 ונמשכה כארבעים דקות. עברו בה דווקא האורחים הנוסעים ביום ראשון.

ויהי ידיו אמונה

לאחר מאורע־הלב חלו שינויים מסויימים באופן הנהגותיו
הקדושות של הרבי ← רשימה מיוחדת וראשונית מסוגה
הסוקרת שינויים אלו לצד יחסו של הרבי אליהם

בעקבות מאורע־הלב שעבר הרבי, הרבו החסידים בדאגה לשלום הרבי, והיו שניסו אף לפעול על הרבי למעט בפטולוחיו. כל פעולה שכזו, נענתה מצד הרבי בשלילה מוחלטת, וללא־הבט על בקשותיהם החוזרות ונשנות, המשיך הרבי לפעול כמנהגו מאז ומקדם.

אחת הדוגמאות הבולטות לכך התרחשה ביום שני של חג החנוכה באותה השנה. באופן מפתיע, במהלך שיחה שנשא הרבי לאחר תפילת מנחה והדלקת־נרות הודיע כי יחלק דולרים לצדקה על פתח בית הכנסת "של כ"ק מו"ח אדמו"ר". חברי המזכירות, שחששו לבריאותו של הרבי, חפצו למעט את כניסתם של האנשים, על־מנת שהחלוקה תהיה קצרה יותר. הרבי, העניק לכל אחד מהמזכירים דולר, ובזה רמז להם לחזור לעבודתם במזכירות.

בהמשך החלוקה, כאשר הבחין הרבי שעדיין ישנם חסידים המונעים מן הקהל לגשת, אמר **"די וואס האלטן אפ דעם עולם, זאלן זיי ווייטן אז זיי פארטשעפטן זיך מיט מיר"** [אלו המעכבים את ה'עולם', שידעו שהם מתעסקים עמך]. בהמשך החלוקה התבטא גם שאינו צריך **"פאליציי ארום זיך"** [משטרה סביבך].

כמו כן התבטא בפני ד"ר רוניק: **"היום זה ללא הגבלות..."**

למרות כל זאת, לא ניתן לומר כי הנהגתו הקדושה של הרבי, כפי שנראתה לאחר אוחז שמחת־חורה של שנת תשל"ח עווה הייתה שוב, להנהגתו הקדושה מימים ימימה. כמה שינויים כלליים נראו החל מאותם ימים, ומהם יפורטו בסקירה שלפנינו.

נסיעה לאהל

באותו יום (ערב־ראש־חודש חשוון), חש הרבי שלא בטוב. במענה לשאלת הרופאים אודות הרגשתו, השיב ש"פיזיקאל" [מצב גופני] אני מרגיש טוב אבל "מענטאלי" [מנטלי] אינני חש בטוב. יש שהסבירו כוונתו שהיה זה מפני שלא היה באהל.

במהלך החורף הגיע לבדוק את מצבו של הרבי ד"ר לאון - מורו של ד"ר ווייס. הדוקטור, ביקש מהרבי להמעיט בנסיעותיו לאהל הקדוש, על־מנת לשמור על בריאותו. אך הרבי השיבו כי אין על־מה־לדבר כלל, כי גם אני זקוק לרבי שלי...

יש לציין, לכל אורך תקופה זו ענה הרבי במכתבים בצורה שונה מהרגיל "אזכיר בעת רצון" (ולא "אזכיר על הציון" כבדרך כלל).

הפעם הראשונה מאז מאורע־הלב בה נסע הרבי אל האהל, היה בכ"ח כסלו - יום ד' דחנוכה. בנסיעותיו הראשונות הצטרפו לנסיעה גם הרופאים ד"ר לב וד"ר רוניק.

כבר בערב ר"ח מר־חשוון תשל"ח, ימים ספורים לאחר האירוע הבריאותי, ביקש הרבי מרופאיו הסכמה לנסיעתו - כמנהגו הקדוש מידי ערב ראש־חודש - לאהל כ"ק אדמו"ר הריי"צ. כשהרופאים דנו בדבר, פנה הרבי לד"ר איירה ווייס ושאלו "דו ביסט א חסיד"? [ההנך חסיד] וכשהשיב בשאלה "למאי נפקא מינה?" ענה לו הרבי "א חסיד דארף פאלגן" [על חסיד לציית]... לפועל, באותו הזמן לא נסע הרבי לאהל הרבי הריי"צ.

הסיבה לכך התבררה לד"ר ווייס ימים ספורים לאחר־מכן: היה זה כאשר זוגתו ביקשה ממנו (בתחילת חודש חשוון) לחזור לביתו שבשיקגו, אחרי שזמן רב לא היה בבית מאחר שמאז שמחת־תורה מיאן לעזוב את 770, שכן רצה להשאר עם הרבי עד להחלמתו המלאה. מששמע זאת הרבי אמר: תשמע לה כי היא עקרת הבית; כשם שאני שמעתי לאשתי, עקרת הבית שלי, בנוגע לנסיעה לאהל - שברצוני היה לנסוע, אך היא אמרה לי שלא לנסוע, וקבלתי את דעתה.

באותה התקופה הוקם בתוך האהל חדר מיוחד, בנוי היטב בעזרת חומרים המבודדים מחום וקור, על-מנת שבריאותו של הרבי תשמר.

ניתן להזכיר אנקדוטה מעניינת מאותם הימים, אשר אירעה ביום ראשון (ט"ו טבת) בעת שחזר הרבי מהאהל. כאשר הגיע הרבי ל770, הבחין במספר חסידים שעמדו בחוץ, והמתינו לשובו מן האהל. הרבי פנה לד"ר רזניק ושאלו מדוע הם עומדים בחוץ? והמשיך כשהוא מתבטא על הנהגת החסידים - שלא ילכו אחריי בגשמיות, אלא ברוחניות...

תפילות

באופן כללי, עד שנת תשמ"ח נוהג היה הרבי להכנס לזאל הקטן בימי שני וחמישי לשמוע את קריאת התורה, וכן לתפילות מנחה ומערב.

בעקבות המאורע הבריאותי חלו שינויים בזמנים ובמועדים בהם יצא הרבי לתפילות עם הקהל:

בתקופה הראשונה התקיים מניין מצומצם לקריאת התורה בחדרו הקדוש של הרבי. במניין זה השתתפו חברי המזכירות ומספר קרואים מיוחדים, כגון אורחים שהגיעו מארץ-הקודש וכדומה. לאחר-מכן החל הרבי להכנס בשבת בלבד אל הזאל הקטן, על-מנת לשמוע את קריאת התורה, בהמשך הזמן החל להכנס גם בימות החול. היות ובחורים וחסידים רבים השתוקקו להשתתף אף הם במניין קריאת-התורה בנוכחות הרבי ולאידך היה צורך לשמור על מקום מרווח על-מנת שהאוויר יזרום פנימה כיאות, הוחלט לערוך הגרלה בין הבחורים. בכל פעם שעלתה אות מסויימת, נכנסו כל הבחורים ששם משפחתם מתחיל באות זאת.

לפנינו רשימה סדורה ומפורטת אודות סדר ההשתלשלות

בהנהגת הרבי בתפילות:

ש"פ נח, ג' חשוון

נכנס לראשונה לזאל הקטן בשבת לשמוע קריאת התורה. אחר-כך חזר למקומו ואמר את "יקום פורקן" ו"אב הרחמים" בעמידה; המתין עד שהחזירו את הספר-תורה להיכל. כשהחל לצאת, לא הרגיש בזה החזן (מפני שהייתה זו הפעם הראשונה באותם הימים בה נכנס רק לקריאת-התורה), והתחיל לומר קדיש, הרבי חיכה עד אחרי אמירת הקדיש ורק אז חזר לחדרו.

יום ה', ט"ו חשוון

נכנס לראשונה לזאל הקטן בימי החול לשמוע את קריאת התורה.

ש"פ וירא, י"ז חשוון

נכנס גם לתפילת מנחה של שבת (נכנס אחרי "ובא לציון" ועד לאחר סיום התפילה).

ש"פ תולדות, ב' כסלו

נכנס לראשונה לתפילת מעריב של מוצאי שבת-קודש בזאל הקטן.

יום ד', ו' כסלו

נכנס לראשונה לתפילת מעריב של ימי החול בזאל הקטן.

ש"פ ויצא, ט' כסלו

נכנס להתפלל גם 'קבלת שבת' עם הקהל. למחרת נכנס הרבי לקריאת התורה, ולראשונה נשאר בזאל עד אחרי סיום תפילת מוסף.

יום א', כ"ד כסלו

ירד לראשונה לזאל הגדול לתפילת מנחה בקשר עם הדלקת נרות חנוכה. מאז מאורע-הלב ועד לכ"ב שבט תשמ"ח, פסק הרבי להתפלל את תפילת מנחה של ערב שבת עם הציבור, בזאל הקטן. באופן חד-פעמי ביום ו', כ"ט כסלו נכנס הרבי לתפילת מנחה של ערב שבת וישב במקום הרגיל בו ישב בימות החול.

ליל שב"ק, א' דהג הפסח

נכנס לראשונה לתפילת קבלת שבת לזאל הגדול.

ש"פ האזינו, י"ג תשרי תשל"ט

נכנס לראשונה לתפילת שחרית החל מתחילת התפילה, ולא רק לקריאת התורה. החל מאותו היום, סדר ההנהגה בתפילה היה כדלקמן: עמד מ"הודו" עד "ברוך שאמר", מ"ברוך שאמר" עד "ויברך דוד" ישב; מברכות קריאת-שמע עד שמונה-עשרה ישב; בקריאת התורה ישב (בשונה מסדר ההנהגה עד אז, שהיה עומד במשך כל התפילות, ובשבת מברכים עמד גם במשך כל זמן אמירת התהלים).

ש"פ בראשית תשל"ט

הרבי יצא לראשונה לאמירת תהלים עם הקהל בזאל הגדול בשעה 8:30. מאחר ובמהלך השנה החולפת אמר הרבי את התהלים בחדרו, הקהל שנכח במקום היה מצומצם. יש לציין, כי גם לאחר שהרבי החל להתפלל בזאל, היו פעמים בהם נשאר להתפלל בחדרו. כמו-כן, לאחר האירוע הבריאותי החל הרבי לשבת במהלך קריאת התורה, בעיקר בשבתות ולעיתים גם בימי שני וחמישי.

מענה על מכתבים

תיכף לאחר החג, ביום האסרו-חג, פורסמה הודעה מטעם המזכירות כי ניתן לשלוח אל הרבי מכתבים כרגיל. כן ביקש הרבי שיביאו לו את כל המכתבים שהתקבלו בימים האחרונים. על הצעתו של א' הרופאים לרבי, שינוח משך זמן מסויים (כשבועיים), ורק לאחר-מכן ישוב לענות על מכתבים, הגיב הרבי כי לאחר שבועיים תהיה העבודה קשה הרבה יותר, היות ועד אז יתווספו עוד מכתבים רבים. הרבי המשיל זאת לאדם המעשן, שהיות ורגיל בעישון הסיגריה אינו יכול להסיח דעתו ממנה כלל, ובאם יצטרך להסיח דעתו ממנה בעל-כרחו, הרי פעולה זו תשפיע על בריאותו. ועל-דרך-זה - הסביר הרבי - שכך הדבר אצלו, היות והוא רגיל כל העת לקבל מכתבים ולענות עליהם, באם פתאום ייאלץ להפסיק עם כך למשך תקופה, הרי זה היפך בריאותו ח"ו...

גם על הצעה אחרת של הרופאים אשר אחד מחברי המזכירות יקרא את המכתבים בעצמו ויעביר לרבי דו"ח כללי מהנכתב, בכדי לחסוך את הזמן והיגיעה הנדרשת לקריאת כל מכתב לגופו, הגיב הרבי בדוגמה מרופא שבא אליו חולה לטיפול, והוא שולחו אל רופא אחר. הרי ודאי, שכאשר יחזור המטופל אל רופאו הראשון, לא יסתפק הרופא בדו"ח הכללי של הרופא האחרון, אלא יבדקו גם הוא בעצמו בכדי לדעת פרטים מדוייקים על מצבו. על-דרך-זה - הסביר הרבי - גם כאן אין ביכולתו לסמוך על דו"ח כללי של אחר, אלא עליו לדעת מהנעשה בעצמו וכו'.

מספר הרב משה דיקשטיין, שלהיותו מאנשי יעד המסדר' באותו הזמן שמע מעט מהמתרחש בקודש פנימה: בעקבות בקשת הרבי לקבל את המכתבים, ולא להמתין עם קבלתם, החליט הריל"ג להכניס רק את המכתבים עם הבשורות הטובות. לאחר מספר ימים, שאל הרבי את המזכיר (תוכן) - מה קרה, האם ימות המשיח הגיעו ? !

ואחד נתן הרבי דולר לצדקה.

באופן זה נערכו כל היחידות הפרטיות לאורחים במשך השנה (יו"ד שבט, ימי חג הפורים, חודש ניסן, חג השבועות, י"ב תמוז וכ"ף מנחם-אב).

לא שביקש להכנס ליחידות פרטית כתב הרבי: לע"ע התירו הרופאים לענות על מכתבים, אבל לא קבלת אנשים לשיחה וכיו"ב, ואין קובעים תאריך מתי יתירו ג"ז. ובאם אפשר - כדאי שיכתוב בפרטיות המתאימה (באם דרוש - יכתוב על המעטפה סודי), ואשתדל לענותו בהקדם. ומעשר מהוצאות הנסיעה לכאן - יתרום לצדקה לעניי עירו. אזכיר עה"צ.

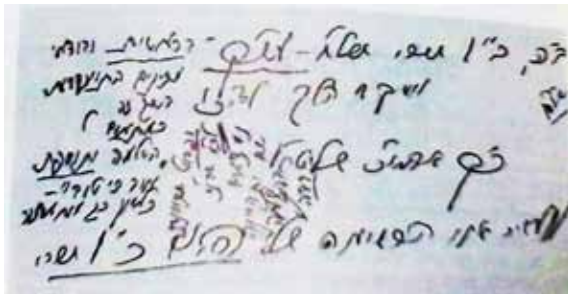
כאשר שמע הרבי שנעשתה הפרדה בין המכתבים, הורה להכניס אליו את כל המכתבים. מספר דקות לאחר שהוכנס השק עם המכתבים שעוכבו, שמעו את הרבי משתעל. תשומת-לבי הוסבה לכך, מאחר שמאז האירוע לא שמעו את הרבי משתעל. בירור קצר עם חברים נוספים העלה שאכן איש לא שמע את הרבי משתעל מאז. הבנו - מסיים הרב משה דיקשטיין - שיש קשר בין בשורות מסוג מסויים והשיעול...

באחד הימים אירע מעשה מרטיט: הרופא שעקב (באמצעות מכשיר מיוחד) אחר מצב הלב של הרבי, שם לב לשינוי שלילי בקצב דופק הלב. כאשר נכנס לחדרו הקדוש גילה כי בשעה זו קורא הרבי מכתב מסויים...

יחידות

מידי שנה נהג הרבי לקבל את האורחים הבאים לחצרות-קודשנו למעמד של יחידות פרטית. בעקבות המאורע הבריאותי חל שינוי בסדר היחידות. הרבי נהג לשבת בפתח החדר, כאשר לפניו ניצב שולחן ועליו קופסה בה הניח את הפ"נים. כך עברו האורחים בתור ולכל אחד

ביום שישי כ"ו תשרי, ימים ספורים לאחר המאורע הבריאותי, הכניס ר' זושא וילימובסקי דו"ח יומי מסדר הלימוד שהתקיימו עבור האורחים. עוד באותו יום, קיבל ר' זושא מענה על מכתבו.

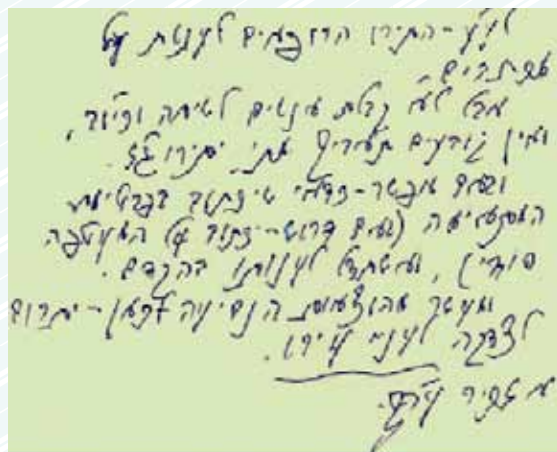

על-יד התאריך "כ"ו תשרי תשל"ח עש"ק", כתב הרבי (בהמשך לתיבה "ערב שבת-קודש"): בראשית ובודאי מכינים התועדויות בשבת קודש זה כמתאים להשלמה ותוספת "אור כי טוב" - כלשון כ"ק מו"ח אדמו"ר ופשוט שכוונתי לכ"מ שבנ"י נמצאים שם ותהיינה בהצלחה רבה.

בעוד הרבי מדבר מחדרו הקדוש בעזרת מיקרופון, והשיחה מועברת אל קהל החסידים באמצעות רמקול. כך נמשך הסדר, עד י"ט כסלו של אותה השנה. בהתוועדות זו ירד הרבי לראשונה אל הזאל הגדול.

בהזדמנות מסוימת, שאל הרבי את הרופאים האם ישנו הפרש בין לחץ (stress) פיזי על הלב לעומת לחץ רגשי כמו דיבור, כלומר, האם שניהם משפיעים באופן שווה על הלב או שיש ביניהם הפרש כלשהו? בתחילה, ענו הרופאים שלחץ פיזי משפיע יותר, אבל לאחר מכן, סיפר אחד הרופאים שישנו דוקטור שערך בדיקות בנושא, וגילה שההשפעה של שניהם שווה. המשך הרבי ואמר, כי שאלתו הינה שאלה מעשית, היות ובעוד זמן יגיע י"ט כסלו, והשאלה היא האם יותר טוב שיאמר השיחות כאן בחדרו, כך שהשיחות ייאמרו משך זמן ארוך בלא הפסק, אך יימנע מן המאמץ שבירידה למטה וכו', או שאכן ירד למטה אך אז לאחרי שיחה של חצי שעה יהיה צריך לעשות הפסק לכמה רגעים וממילא ינוח ורק לאחר-מכן יוכל להמשיך. ובהתאם לכך שאל הרבי, איזו מן הדרכים הנ"ל קלה יותר עבור הלב. ד"ר טישוהולץ שאל בחזרה את הרבי באיזו דרך היה הוא בוחר, והרבי ענה לו כי כמובן שיוכל לרדת למטה ואמר ד"ר טישוהולץ שכך גם הוא חשב.

לאחר מספר ימים כאשר הגיע הרבי ברכבו ל770, שהה ברכב גם אחד מהרופאים. ביציאתו מן הרכב, רמז הרבי לרופא שיגש אליו, ובהיכנסו ל770 דיבר עמו על הסדר של י"ט כסלו, והוסיף שמכיוון שההחלטה בנוגע להתוועדות - האם תערך למטה או למעלה - היא עניין רפואי, ומצדו אין נפקא מינה אם יאמר את השיחה מחדרו או שירד למטה, לכן על הרופאים להחליט בזה. יחד עם זאת, העניק להם הרבי ברכה שהשי"ת יתן להם דעת נכונה כיצד להחליט, והרבי הוסיף, שגם רופא שיודע את כל הספרים בעל פה, צריך עזר מהקב"ה שיכוון לאמת.

בקשר לזה מספרים שזקני החסידים נכנסו לרבי בשבת בראשית ובקשו שהרבי לא יכביד עליו את העבודה, כמו בקבלת אנשים ליחידות, ועל-כך השיב להם הרבי שהבאת המשיח היא פעולה קשה יותר...

פארנענגען

על-פי הוראתו של הרבי הריי"צ, נהג הרבי להתוועד עם החסידים מידי שבת-מברכים, ולפעמים גם בשבתות נוספות. בכדי להקל על הרבי, הציעו הרופאים שההתוועדויות יתקיימו במוצאי-שבת, שאז ישנה אפשרות להשמיע את השיחות באמצעות הרמקול. אחד מן הרופאים, שהיה שותף להצעה, שאל לטעמו של הרבי מדוע הוא חפץ להתוועד דווקא בשבת? על תמיהתו ענה הרבי: "שבת הוא יום קדוש, יום שבו יכול כל אחד להתעלות. וכאשר אני יורד אל החסידים אני מעלה אותם, והם מעלים אותי, וכל זה יחד עם העילוי של שבת קודש דוקא".

לפעל ההתוועדויות אכן נערכו במוצאי-שבת. ההתוועדות הראשונה נערכה במוצאי שמחת-תורה (תיאור מורחב הובא לעיל בפרק "לב כל קהל ישראל"),

לבסוף, אכן ירד הרבי להתוועד בזאל הגדול.

במהלך ההתוועדות העבירו הרופאים פתק לרבי ובו בקשה, ששיחתו של הרבי לא תאריך מחצי שעה. בכלל, במהלך ההתוועדות העבירו כמה פתקים אל הרבי הנוגעים למצבו הבריאותי. באחת מן השיחות בהם דיבר רק במשך חצי שעה, סימן הרבי לרופאים לאות שעשה כבקשתם...

בתום התוועדות זו וכן בסיומם של התוועדות נוספות בימי החול, נשאר הרבי במשך הלילה בחדרו הק'.

על-פי השמועה, הסיבה להפסקת סדר זה של התוועדות במוצאי-שבת היתה לבקשת כמה מראשי-השיכות להחזיר את זמן ההתוועדות לשבת, בטענה שההתוועדות מפריעות לסדרים המתקיימים ביום ראשון. ובשבת פרשת וירא כ' חשון תש"מ נערכה לראשונה התוועדות בשעה הקבועה - 1:30. יש לציין שגם לאחר התוועדות זו נערכו עוד כמה התוועדות בודדות במוצאי-שבת.

גם במהלך התקופה שהתוועד הרבי במוצאי-שבת באופן קבוע, נערכו שתי התוועדות בשבת, שעל קיומם הודיע הרבי במהלך השבת במפתיע:

מספר הרב יעקב יהודה ליב אלטיין:

לאחר המאורע של שמיני-עצרת חששנו למסור לרבי עניינים להגהה, בכדי להקל מעליו ככל הניתן עקב המצב הבריאותי. אך הרבי שאל את המזכירים היכן השיחות ונאלצנו להכין אותם להגהה. את הליקוט של שבת פרשת בראשית העיד הריל"ג כי הרבי הגיה בשעה 3:30 לפנות בוקר!...

הראשונה היתה בשבת פרשת במדבר, ערב חג השבועות תשל"ח. לאחר שהסתיימה תפילת שחרית, לא הכריז הגבאי כבדרך כלל על זמן תפילת מנחה, דבר שעורר את תמיהתם של החסידים, ובכך נודע כי עוד קודם התפילה הורה הרבי לר' לייבל גרונר שלא יכריזו על תפילת מנחה. מכך הסיקו החסידים שהרבי חפץ להתוועד בשבת זו. ואכן, בשעה 1:30 ירד הרבי להתוועדות. הסדר היה כבימים ימימה, ההתוועדות הסתיימה בשעה ארבע, לאחריה התפלל הרבי תפילת מנחה ולאחר כרבע שעה הלך לביתו הק'.

גם בשבת פרשת חזון תשל"ט, ערב ה' אב, כאשר הגיע הרבי מביתו בשעה 9:30 קרא לר' לייבל גרונר והודיע לו על התוועדות קצרה - "א קורצע פארברענגען" שתתקיים ב 1:30. קהל רב הגיע מבתי-הכנסת השונים בשכונה להשתתף בהתוועדות. הרבי קידש על היין ולאחר אמירת מאמר ומספר שיחות פתח את הסידור והחל לנגן - כשהוא קורא את המילים מתוך סידורו - 'אסדר לסעודתא', ו'בני היכלא', והקהל מצטרף לניגון. בסוף הניגון מחא הרבי את כפיו הק'. ההתוועדות הסתיימה בשעה 4:30.

ההתוועדות באותה התקופה היו קצרות מהרגיל. עד מוצאי שבת פרשת אמור, ערב פסח-שני תשל"ח לא אמר הרבי שיחות על פירוש רש"י, וכן שיחות על הערות אביו, ר' לוי-יצחק על הזוהר. בהתוועדות זו, ביקש הרבי כי יביאו אליו חומש, ולאחר אמירת המאמר החל באמירת ביאור על רש"י, לראשונה מזה תקופה ארוכה. בעיני החסידים היווה זה שלב נוסף לקראת רפואתו השלמה של הרבי.

נוס־של־ברנה

בכל התוועדות של שבת, לא נהג הרבי ליטול את ידיו, אך

לקראת חודש תשרי תשל"ט
 ביקשה הרבנית חיה מושקא
 נ"ע מאחד מאנשי בית
 רבי שיביא השנה שופרות
 חדשים, שיהיה לרבי קל
 יותר לתקוע בהם. ואכן,
 נרכשו עבור הרבי שני
 שופרות מארץ-הקודש
 שבהם תקע הרבי במהלך
 השנים תשל"ט-תשמ"א.

מן ה'מזונות' שהיו מסודרים על שולחן ההתוועדויות
 היה טועם הרבי מעט. בהתוועדויות שנערכו במוצאי-
 שבת אירעו מספר פעמים בהם נטל הרבי את ידיו.

היה בכך סימן ורמז לעתיד להתרחש עם סיומה של
 ההתוועדות. מהנהגה יוצאת-דופן זו של נטילת-
 הידיים הבינו החסידים כי לאחר ברכת-המזון,
 תתקיים חלוקת כוס-של-ברכה. הפעם הראשונה
 הייתה ב"זאת-חנוכה". באופן פתאומי הודיע הרבי
 על קיומה של התוועדות, אשר במהלכה התבטא כי
 למרות שהעביר יין לכוס-של-ברכה במוצאי שמחת-
 תורה, ואף ש"שלוחו של אדם כמותו" ומצד כן הרי
 זה כאילו הוא ממש חילק את היין, אך היות שעל-ידי
 חלוקה נוספת, יתווסף גם בתורה ומצוות, לכן יחלק
 כעת שוב.

חלוקה נוספת התקיימה במהלך מוצאי-שבת פרשת
 בשלח. בתחלת ההתוועדות נטל הרבי את ידיו
 ולאחר-מכן קרא לרב מענטליק, וביקש ממנו שיכריז
 שהקהל יטול גם הוא את ידיו. הרב מענטליק הכריז,
 אך ככל הנראה לא הייתה זו ההכרזה בנוסח הקבוע,
 ומשום כך הורה לו הרבי שיכריז שוב בנוסח המלא.
 אך כאן הוסיף הרבי, אשר היות והרב פיקרסקי הוא
 שכנו של הרב טלישבסקי (שהיה הוא המכריז, בדרך
 כלל) יכריז הוא את ההכרזה, וכך אכן נעשה. בסיום
 ההתוועדות התקיימה החלוקה, והרבי עודד את הקהל
 בתנועות נמרצות.

גם במוצאי שבת פרשת צו, חילק הרבי כוס-של-ברכה.
 רובם של הבחורים לא עברו, מתוך חשש לבריאותו
 של הרבי. כאשר ניגש ד"ר רוניק אל הרבי, נשא עימו
 כמה כוסות, באמרו מספר שמות של בחורים שהוא
 לוקח גם עבורם. הרבי חייך ושאלו האם זה יספיק
 לכולם...

גם במוצאי שבתות פרשת שמיני ופרשת אחרי חילק

הרבי.

שתי כוסות בידם אמר: "אויב ס'זיינען דא נאך אזוינע נאכפאלגערס - זאלן זיי צוגיין און נעמען דריי מאל" [באם עדיין ישנם מועמדים - שיגיעו ויקחו ג' פעמים].

חלוקת מצה-שמורה

מידי שנה נהג הרבי לחלק לכל אחד ואחד מהחסידים בערב חג-הפסח חתיכת מצה-שמורה. דקות ספורות לפני שנכנס הרבי להתוועדות י"א ניסן תשל"ח הכריז הרב נחמן סודאק בהצעה שעל-מנת שלא להטריח את הרבי ימונה מכל 'בלאק' בקראון הייטס אחד שיקח את המצה-שמורה עבור כל דיירי הבלאק. ההצעה התקבלה אצל אנ"ש, וכבר כתבו לרבי על-כך. אך כנראה שהצעה זו לא נתקבלה אצל הרבי.

ביום י"ג ניסן נכנס הרב חדקוב לחדרו של הרבי ושהה שם כשעה וחצי. בצאתו, מסר לחסידים את דברי הרבי וזה לשונו:

"אזוי ווי בחייו פון שווער האָט ער אַליין ניט געגעבען מצה שמורה נאָר דורך שלוחים, און אזוי ווי יעדער זאָך הויבט זיך אָן פון תורה, וועט מען געבן די אברכי הכולל און זיי זאָלן דערנאָך פאַנאַנדערטיילן צו אַלעמען. יעדער מצה זאָל מען מחלק זיין לה' חלקים און געבן יעדער איינער חלק אחד."

[כשם שבחייו של כ"ק מו"ח אדמו"ר הוא עצמו לא נתן מצה שמורה אלא על-ידי שלוחים, ומאחר שכל דבר מתחיל מן התורה, יתנו זאת לאברכי הכולל והם לאחר מכן יחלקו זאת לכולם. כל מצה יחלקו לה' חלקים ויתנו לכל אחד חלק אחד].

ואכן, למחרת, עברו אברכי הכולל, כשבראשם הרב העלער, וקבלו מהרבי חבילות של מצות, אותם חילקו בין אנ"ש בקראון-הייטס. יוצאים מן הכלל היו קבוצות

במוצאי חג-השבועות, בעיצומה של החלוקה רמז הרבי לד"ר רוניק שיעלה גם הוא לקבל כוס-של-ברכה, בתחילה מיאן ורק לאחר מכן נענה. כאשר קיבל בפועל את היין מידי הקדושות של הרבי, אמר שזה בשביל אלה שהוא הבטיח להם, ובהתאם לכך מילא לו הרבי חצי כוס יין.

כמו-כן התקיימה חלוקת כוס-של-ברכה גם במוצאי שבת פרשת נצבים.

ביטוי מיוחד לרצונו הקדוש של הרבי, שמצבו הבריאותי לא ישפיע על מהלך הסדר הרגיל, זכו החסידים לחוות במהלך חלוקת כוס-של-ברכה שנערכה במוצאי ראש-השנה תשל"ט. אז ביקש הרבי מהרב משה טלישבסקי להכריז אודות סדר החלוקה.

הרב טלישבסקי הכריז אודות סדר חלוקת הכוס-של-ברכה, והודיע שרק אלו ש'ועד המסדר' יאפשר להם לגשת - יגשו לקבל את הכוס-של-ברכה. הרבי חיך למשמע הדברים, ועשה בידו תנועת ביטול, ואמר: "אזוי ווי מ'האט גערעדט פריער אז ס'זאל די ברכה "עד בלי דיי" אן קיין מדידות והגבלות" [כפי שדובר מקודם, שהברכה תהיה "עד בלי דיי", ללא מדידות והגבלות].

הרבי הוסיף ש"כל ההגבלות גייען אראפ מלמפרע, און אלע זאלן צוגיין [יתבטלו למפרע, וכולם יעברו], וזוה גורם קורת רוח והטבת הבריאות וכו', ואלו שיש להם "מרה שחורה", שיוסיפו שקידה בלימוד התורה". לאחר-מכן עמד הרבי וחילק יין מכוסו לכל-אחד-ואחד מהחסידים. בעיצומה של החלוקה הבחין הרבי שישנם כאלו המנסים לעצור את תור החלוקה, ואמר: "אויב ס'זיינען דא אזוינע וואס מ'האט זיי ניט געלאזט נעמען כוס-של-ברכה - זאלן זיי צוגיין און נעמען צוויי מאל" [אם ישנם כאלה שלא הניחו להם לקחת כוס-של-ברכה - שיגשו ויקחו פעמיים]. לאחר שעברו עוד אחדים עם

תשרי תשל"ט

לקראת חודש תשרי תשל"ט קבע 'ועד המסדר' תקנות חדשות על-מנת לשמור את בריאותו של הרבי:

לקראת ימי הסליחות, בקשו לתחום את קדמת 770 ולאפשר לשמור על זרימת אויר נקי. מענה הרבי היה שיש לשאול רב מורה-הוראה אם אין בעיה הלכתית בכך שהחזן עומד במקום נפרד מהקהל. לפועל, כאשר הגיע הרבי לאמירת הסליחות (במוצאי-שבת-סליחות) עמדה במקום מחיצה והרבי סימן להסירה.

מנהג של קבע היה, שבכל שנה, לקראת ראש-השנה, מקבל הרבי מהחסידים פדיון-נפש. בהתוועדות ח"י אלול הכריז הרבי שיתחיל לקבל פ"נים כבר מיום ג' דסליחות. ואכן, מהמזכירות יצאה הודעה שהציבור יעבור במשך השבוע שלפני ראש-השנה, ובערב ראש-השנה יעברו רק אלו שלא התאפשר להם לעבור בימים הקודמים.

בהתוועדות מוצאי שבת פרשת נצבים תשל"ח התייחס הרבי להצעת הגבאים להגביל את מספר הנכנסים לשמיעת מפטיר ותקיעות:

"אינני יודע איזה תוכניות מתכננים - הרי בהנוגע לעניינים שקשורים לגבאים, מכירת מקומות וכו', אינני מתערב, זה תפקידם; אך דבר פשוט הוא שלקריאת-התורה, מפטיר, תקיעות דמיושב יאפשרו לכולם להיכנס בלי הגבלה כלל, הן ביום ראשון של ראש-השנה הן ביום שני של ראש-השנה.

ודבר ברור הוא שכל הנכנסים יעשו זאת מתוך מנוחת הנפש ומנוחת הגוף, ללא כל דחיפות, וללא כל עניינים שהם היפך הסדר דקדושה וגם היפך הבלתי-סדר דקדושה.

נדרש אמנם ה"ענני במרחב יה" שמרחב העצמי נמשך

אחדות שהורשו לקבל את המצות ישירות מהרבי, היו אלה הרופאים, חברי המזכירות, המד"א דקראון-הייסט הרב זלמן שמעון דבורקין וכן מספר שלוחים מערי השדה.

ההליכה לביתו הק'

הפעם הראשונה בה הלך הרבי לביתו הייתה בראש-חודש כסלו.

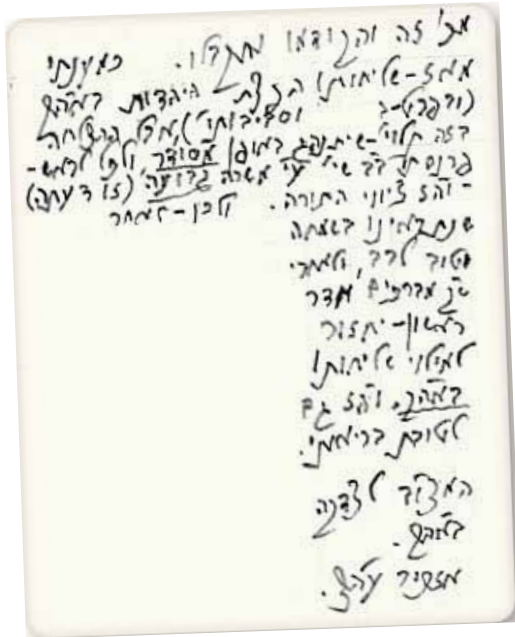
בשלב הראשון, הצטרף לנסיעה גם הד"ר רזניק. הסדר היה כך: הרבי נסע עד למרחק-מה מביתו ומשם המשיך ללכת ברגל, היה זה חלק מתהליך הריפוי, שכלל הליכות בפרוודור של הקומה הראשונה של 770, וכן עליה במדרגות שבין הקומות 770, עד אשר החל הרבי ללכת לביתו. מעניין לציין, שבאחד מאותם הליכות פסע הרבי יחד עם הרופא בפרוודור שבקומה הראשונה. תוך כדי הליכה הגיעו הרבי והרופא עד לחדר השידורים שבסוף הפרוודור, שדלתו היתה פתוחה במקצת, ודרכה נשמע קול ניגון חסידי שהושמע שם. לימים סיפר הרב חיים ברוך הלברשטם, הממונה על חדר השידורים, כי השאירה פתוחה בכוונה תחילה, בתקווה שהרבי ייכנס פנימה. הרבי הציץ לתוך החדר ואמר לרופא תוך כדי שיחה "מכאן יוצאים רק דברים טובים..."

הרבי היה נוסע לביתו רק בשעות הערב, ולראשונה מאז שמחת-תורה, ביום י"ז ניסן - א' דחול המועד פסח שוב חזו החסידים באותה הנהגה מוכרת, כאשר נראה הרבי נוסע לביתו גם באמצע היום. בשבתות התקופה הראשונה היה נשאר הרבי ב770 במשך כל השבת ולא חזר לביתו, ובשבת פרשת תזריע, ר"ח ניסן, הייתה הפעם הראשונה בה הלך הרבי לביתו בליל שבת.

רגלי העם, אשר אנכי בקרבו

לכל אורך התקופה, קישר הרבי את בריאותו בהנהגת החסידים. כמה דוגמאות לכך מובאות בזה: במענה מחודש שבט בקשר לשתיית משקה, כתב הרבי: (א) הגזירה בתקפה עומדת גם עתה. (ב) עניין זה גורם עגמת נפש ובפרט בזמן האחרון אין זה מהרצוי. (ג) זה מהרס פעולת המבצעים.

בחודש שבט תשל"ח, הגיע הרב ראובן דונין לרבי. עם בואו, הכניס פתק לרבי, בו הביע את רצונו להשאר 0777 עד שהרבי יהיה בריא לגמרי, וביקש את הסכמת הרבי לכך.

במענה על כך, ענה לו הרבי, כי הוא כבר מרגיש טוב, ובאם ברצונו להועיל לבריאותו, הרי שעליו לנסוע חזרה לארץ-הקודש כי שם היא שליחותו:

מכ' זה והקודמו נתקבלו. כמענתי מאז - שליחותו הפצת היהדות באה"ק (ובפרט - ב... וסביבותיה) אבל ההצלחה בזה תלויה שיתנהג באופן מסודר, ולכל לראש - פרנסת ב"ב שי' ע"י משרה קבועה (זו דעתה) - וה"ז ציווי התורה.

ולכן לאחר שנתראינו בשמחה ובטוב לבב, ולאחרי ש"ק מברכים אדר ראשון - יחזור למילוי שליחותו באה"ק, וה"ז גם לטובת בריאותו. המצו"ב לצדקה באה"ק. אזכיר עה"צ.

מקום לכל אחד ולכולם, ולכן דבר פשוט הוא שיאפשרו לכולם להיכנס...

ועוד קודם קריאת התורה יהיה אפוא ה"מרחב" כאן

למטה, למטה מעשרה טפחים - אבל עניין זה צריך להיות ללא דחיפות, וללא תפיסת מקומו של הזולת כו', שהרי "אין אדם נוגע" בדבר השייך לזולתו ובפרט שישנו מספיק

אריכות ובפרט שרובם כבר כתבו את העניינים שלהם על-ידי פתקאות, אבל היות שיש חביבות מיוחדת שנפגשים פנים אל פנים, זה יהיה בלי אריכות, ואפילו אם ידברו רק דבר אחד או אפילו אות אחת, זה גם דבר גדול ביותר...

ולכן יוכלו להיפגש פנים אל פנים החל מאסרו-חג וגם ביום חמישי ואם יהיה צורך גם בערב שבת-קודש, וזה יהיה בזמנים הרגילים ובמשך שעה וחצי".

ואכן, כפי המדובר, החל מיום אסרו-חג ובימים שלאחריו, קיבל הרבי ליחידות את האורחים הרבים. בכדי לצמצם את ריבוי הנכנסים ליחידות ובכך לשמור על הבריאות של הרבי ערך 'ועד המסדר' הגרלה בין כל האורחים, מי מהם יזכה להכנס ליחידות.

בין האורחים שהגיעו לחודש תשרי בשנה זו, היו הרב שלום סלויין יחד עם חתנו ר' פתחיה ליפסקר ונכדו אברהם ליפסקר. בין הזוכים בהגרלה עלה שמו של הרב סלויין בעוד שחתנו ר' פתחיה לא זכה. אל היחידות הוא נכנס גם עם נכדו, אברהם, שהיה אז ילד כבן 8. במהלך היחידות שאל הרבי את הסבא מי הוא הילד. הסבא ענה שזהו נכדו ושם משפחתו ליפסקר. הוסיף הרבי לשאול מי הוא אביו, וכשהשיב הסבא שהוא בנו של פתחיה, שאל הרבי את הילד אם-כך מדוע אביו לא נכנס ליחידות, ועל-כך ענה הנכד שזהו מפני שאביו לא זכה בגורל. אז הורה הרבי לאפשר לכל האורחים להכנס ליחידות ולא רק על-פי הגרלה.

ביחידות אלו, כל אחד מהאורחים הנכנסים קיבל תניא, שבסופו מופיעה חתימתו ידו הקדושה של הרבי. כל אחת מנשות החסידים קיבלה סידור שבפתחו חתימתו של הרבי. את התניא ואת הסידורים קיבלו בחדר המזכירות.

למטה, ובאופן ש"משתחוים רווחים", דבר שימהר וימשיך בקרוב ממש את ה"עשרה ניסים נעשו לאבותינו בבית-המקדש" כולל הנס ד"עומדים צפופים ומשתחוים רווחים" בקרוב ממש בביאת משיח-צדקנו".

גם את חלוקת הלעקאח פרטו לאורך כמה ימי-חלוקה, בכדי לצמצם את מספר העוברים בכל חלוקה. החלוקה החלה בז' תשרי והמשיכה בימים שלאחריו, כך שעד ערב יום-כיפור כבר עבר רוב הקהל, והחלוקה שהתקיימה בערב החג היתה מיועדת רק עבור אורחים שהגיעו באותו יום.

ביום הושענא-רבה, בעת חזרת הש"ץ של תפילת שחרית, הביאו לרבי את האתרוג והלולב מעט באיחור, הרבי חיך חיך רחב. לאחר שבעת ההקפות סביב הבימה ערך הרבי הקפה נוספת. כשהחל הרבי ללכת להקפה הנוספת, א' המזכירים השתדל לסדר שלא ילכו אחרי הרבי כשהקפות הקודמות, ושהרבי ילך לבדו, כשהרבי הבחין בזה אמר: "וואס הארט דיר? איך וויל גייען מיט דער 'עולם' . . . דו ווילסט מאכען פאר מיר א באזונדער הקפה?! " [מה אכפת לך? הנני חפץ לילך עם ה'עולם' . . . אתה רוצה לעשות עבורי הקפה נבדלת?!].

בהתוועדות יום שמחת-תורה הכריז הרבי שכרגיל הוא יקבל את האורחים ליחידות, אך יהיו אלו יחידות קצרות בבחינת 'מועט המחזיק את המרובה'. הכרזה זו היוותה הפתעה לחסידים לאחר שבמהלך החודש רחשו השמועות שהאורחים לא יזכו להכנס ליחידות. לשונו של הרבי הייתה (בתרגום מאידיט):

"היות שהגיעו ריבוי אורחים מחוץ למדינה, עניין הקשור עם טרחא בגופם ובנשמתם - נסדר שיוכלו להיפגש פנים אל פנים, אך זה יהיה בלי אריכות, רק באופן של 'מועט המחזיק את המרובה' לא יותר מרגע, אבל רגע שכולל הכל.

שמצד כמה-זכמה טעמים זה לא יכול להיות באופן של

נתת ליראך נס להתנוסס

תחושת המתח והחרדה שליוו
את החסידים במשך כחודש
ימים, תמו להן בראש־חודש
כסלו, עת יצא הרבי מחדרו
הקדוש והופיע בפומבי ב"הדרת
מלך" ובפני "רוב עם". רגע הדאגה
התחלף במהרה בהתרוממות רוח
ושמחה עצומה שאחזה בחסידים

**יריטה מרוממת ונרחבת על
תקופת ראש־חודש כסלו
והחגיגות במשך השנים**

בצאתו בשלום מן הקודש

אירועי תקופת חודש מרחשון וראש-חודש כסלו.

מאז מאורע-הלב, במשך שבועות ארוכים שנדמו כנצח, היה הרבי ספון בחדרו הקדוש, כשקהל מצומצם של מזכירים, רופאים ומקורבי בית רבי בלבד, הורשו להתקרב למקום. עבור קהל החסידים ובפרט עבור הבחורים הלומדים בבית-חינו, היו אלו ימים קשים מנשוא. הכל ציפו בדריכות לרגע המיוחל בו יופיע הרבי בהדרו, בבריאות מלאה, ויראה לקהל החסידים כמקודם.

הבחורים הלומדים בזאל הקטן, הורשו, החל מהשבוע שאחרי שמיני-עצרת ללמוד במקומם, על-פי הוראתו המפורשת של הרבי שאין להפריע לסדרי הלימוד. גם הם הקפידו להימנע שם אך ורק לשם לימוד תורה, ולא להפריע את מנוחתו של הרבי. התפילות נערכו בקומה הראשונה של 770, בגן-עדן התחתון או בזאל הקטן, והשתתפו בהם רק מניין מתפללים, מאוחר יותר נכנסו גם בחורים ואנשי-על-פי הגורל. סדרי היחידות לא התקיימו, מלבד "צאתכם לשלום" לאורחים שבאו לחודש תשרי, שעברו במהירות על פני הרבי. הרבי השתדל לענות על מכתבים ודברים שאינם סובלים דיחוי, אך בכללות העבודה הענפה שדרשה את תשומת ליבו של הרבי בעולם כולו, השתדלו לאפשר לרבי מנוחה.

ביום רביעי כ"א מרחשון, שוחח ד"ר רוניק עם הרבי, ובין הדברים אמר לרבי כי הוא מעוניין להיות נוכח בפעם הראשונה בה ייצא הרבי לביתו. הרבי הציע שהליכתו הראשונה לבית תהיה ביום חול ולא בשבת, מאחר וחסידים רבים יגיעו ל770 בכדי לראות זאת, והדבר יעורר מעין 'הפגנה', וכידוע דעתו שמתנגד אפילו להפגנות של שלום...

בצהרי יום רביעי כ"ח מרחשון, עברה השמועה מפה לאוזן כי בעוד דקות אחדות ייצא הרבי מ770 לעבר

בנין הספריה. אברכים ובחורים תפסו כל זווית אפשרית בחלונות ובגגות, מקום בו יוכלו לראות בעיניהם את הרבי צועד. בשעה רבע לשלוש לערך, נראה הרבי בכניסה הראשית של 770. היה זה טרם נבנה הגשר בין בנין הספריה לבנין 770, והרבי יצא מהפתח כשאתריו צועדים המזכירים הרב קליין והרב גרונר, לצד כמה מרופאיו המסורים של הרבי. היה זה מראה משיב-נפש לעיניהם של הבחורים שראו לראשונה את הרבי.

בבנין הספריה חיכו לרבי הספרים שהגיעו מפולין, מספרייתו של כ"ק אדמו"ר הרי"צ שהושארה באטוואצק בימי מלחמת העולם השנייה, כשנאלץ לברוח מפני סכנת הנפשות של ההפגזות שהחריבו את העיר וורשא, בה שהה באותם הימים. הרבי הרי"צ נמלט מפולין ללטביה, עד שהגיע צלחה לארצות הברית, בהשאירו את ספרייתו הגדולה, מלבד הכתבים והספרים שלקח עמו לכל מקום במהלך נדודיו. כבר בהגיעו לריגא פתח הרבי הרי"צ במאמצים לאיתור וחילוץ ספרייתו, אך לא עלתה בידו במשך ימי המלחמה. גם אחר-כך, כשירד מסך הברזל על מזרח אירופה, נתקלו החיפושים במבוי סתום של הכחשה מצד הספריות בפולין. רק לאחר שנים, בשנת תשל"ז, הסכימה ממשלת פולין להחזיר לספריית אגודת-חסידים-ב"ד את ספרייתו של אדמו"ר הרי"צ, לאור ההוכחות שהיו מרשימותיו של הרבי, כשערך וקטלג את ארכיונו של הרבי הקודם.

הספרים הגיעו לגיוויורק בתחילת שנת תשל"ח, לאחר המאורע בשמיני-עצרת. כשהתחזקה בריאותו של הרבי, היה זה הדבר הראשון אותו הלך הרבי לראות. הרבי שהה בבנין הספריה כשעה ורבע, כשהוא בוחן את האוצר היקר שחזר לבעליו, ולקראת השעה ארבע חזר לחדרו.

אשרי עין ראתה כל אלה

ביום חמישי, ערב ראש-חודש כסלו, פשטה השמועה ברחבי תבל, שהיום ייצא הרבי לביתו, לאחר למעלה מחודש ימים מאז המאורע הבריאותי, בהם שהה בחדרו הקדוש נתון למעקב רפואי צמוד. הבשורה הביאה שמחה עצומה לאלפי החסידים, וקיבצה לשדרת איסטערן פארקווי מאות חסידים ותמימים שהמתינו לרבי בצפייה דרוכה. בשעה שש בערב כבר התאסף קהל רב, ממתין לרבי, מתוך מתח גם בשל העובדה שעד הרגע האחרון ממש לא היה הדבר וודאי שאכן יתאפשר לרבי לנסוע לביתו.

בשעה 7:40 נראה הרבי בפתח 770. בחיוניות וכדרך הליכתו הרגילה של הרבי, כשבירו שקית נייר חומה, צעד הרבי בשביל הכניסה הראשי. באופן ספונטני החלו החסידים לנגן את מארש נפוליון בשמחה עצומה. הרבי נכנס לרכבו, ונסע לביתו מלווה במזכירים וברופאים ד"ר רוניק וד"ר לב. רכבו של הרבי עצר בלאק אחד לפני הבית, על-מנת לאפשר לרבי לצעוד את הדרך לביתו ברגל, כהוראת הרופאים, לחזק את בריאותו. בהגיעו לבית הודה לרופאים ולמזכירים, ואיחל להם לילה טוב.

שמחה עצומה שררה בקרב הקהל

'פרזידנט' ולא 'פיישינט'

הרחב ליד 770. כמו מבטאים בכך את השחרור מהמתח העצום שאפיין את התקופה האחרונה, פרצו החסידים בריקודים ושירה מלווה באמירת לחיים בשדרה על-יד 770.

ר' מענדל נוטיק ור' חיים ברוך הלברשטם, שהו במחיצתה של הרבנית חיה מושקא בחדר היחידות של הרבי הקודם, בשעה שיצא הרבי החוצה. ר' מענדל נוטיק מספר שהרבנית הביטה בהתפעלות על השמחה העצומה ואהבתם הגדולה לרבי שפרצה מכל לבם של החסידים. האור בחדר היה כבוי, כדי שלא יראו אותה בהביטה מבעד לחלון הפונה לרחוב. בראותה את ההתרגשות אמרה הרבנית: "די בחורים האבן זייער ליב מיין מאן" [הבחורים מאוד אוהבים את בעלי]. היא אף התבטאה פעמיים בהתפעלות "אזעלכע מאלאדעצין!", ביטוי ברוסית שמשמעותו בחורים כארז, פעילים נמרצים.

הרבנית פנתה אף היא לבית אחרי שנסע הרבי. כשראתה שהמשמש־בקודש ר' מענדל נוטיק מתוח מהמצב, הרגיעה אותו ואמרה שהכל יסתדר ושיילך לנוח, היא אף הבטיחה להתקשר ולעדכן שהכל בסדר. ואכן, באצילותה, למרות שהיה זה הלילה הראשון בו חזרה עם הרבי הביתה, התקשרה הרבנית כפי שאמרה.

רופאו המסור של הרבי, ד"ר איירה ווייס, מספר שהרבי שמח מאוד שיכול ללכת לביתו, בשל העובדה שבמשך הזמן שהיה בחדרו, לא התאפשר לרבי, על אף שהייתה מבקרת אותו בכל יום, להיות באופן פרטי עם הרבנית, בשל נוכחותם של הצוות הרפואי, והרבי ביחסו המיוחד לרבנית דאג בשל כך שהוא מחסיר ממנה את הזמן בו שהו יחד בבית. בהזדמנות

ימים אחדים קודם ראש-חודש כסלו, העלה הד"ר רוניק הצעה בפני הרבי, להביא מוניטור רפואי לבית הרבי עבור הזמן בו יחזור הרבי לשהות בביתו. הרבי השיב שאינו רוצה שיעבירו את בית הרפואה לביתו וממילא אינו רוצה שיביאו המוניטור. הרבי הוסיף שהרחוב נקרא בשם 'פרזידנט' ולא בשם 'פיישינט' (משמעות של חולה), אמנם שני השמות מתחילים באותה אות, אולם בהמשך המילה ישנו שינוי... את הבדיקות, אמר הרבי, יוכלו לעשות במשך השעות בהן הוא יימצא בחדרו הקדוש.

רבי חייא עוז בעולם הזה

הרב יעקב יהודה העכט סיפר שאחיו הרב אברהם העכט, כתב לרבי פ"ג לאחר אותה התוועדות של 'זאת חנוכה' וציין שהוא מרגיש שהייתה זו סעודת הודאה של הרבי. הרבי השיב לו "ת"ח ת"ח", וביקש ממנו לעיין בהקדמה לספר הזוהר. שם מובא הסיפור על רבי חייא תלמידו של הרשב"י, שאור תורתו האיר גם למעלה בהיכל הרשב"י, וכשהמשיח הגיע להיכל הרשב"י - שאל מי זה הלבוש בבגדים, וענה רשב"י זהו רבי חייא שנמצא בעולם הזה ואור תורתו מגיע למעלה. אמר המשיח: אם כן שיעלה למעלה... השיב הרשב"י: צריכים את רבי חייא עוד בעולם הזה..

שיפור ניכר במצב הרבי מלובביץ

שיפור ניכר חל במצבו של הרבי מלובביץ, ריפי' אצו. בנוו יורק בוסטון, כי מצבו הולך ומשתפר כמי יצרות.

הרבי מלובביץ' קיבל ביחידות 600 חסידים

הרבי מלובביץ' קיבל ביחידות בשלושת הימים האחרונים 600 מחסידיו זכניהם 200 ישראלים ששהו במחנה הרבי בברוקלין בהודש ההגים. פרטים אלה סיפור אתמול כמה מחסידיו הביד, שהזרו לארץ ותארו להכריזה בכפר הכיז את מאורעות יול שמחת תורה כאשר הרבי חש לפתע ברע כעת ההקפות.

במים האחרונים, סיפור, קיבל הרבי מאות מברקי ברכה מכל קצווי העולם. ממנהיגים ואנשי רוח, מדינאים וראשי מדינות ומרבנים מקרב חסידיו בעולם. נשיא המדינה הפרו-רבי מבית מדרשו בברוקלין מדינות ומרבנים מקרב חסידיו בעולם. נשיא המדינה הפרו-רבי מבית מדרשו בברוקלין מסור אפרים קציר שלח גם הוא מברק ברכה לרבי ובו הוא אבניו יורק שיחה של שעה מאת לו. החלמה מהירה.

לפי דוחי חסידו הביד חל שיפור ניכר במצבו בריאותו, אחרי צאת השבת, התי של הרבי, החזרו לדבריהם בהדרגה לאיתנו, עונה על שאלות ימה תהלוכה של אלפים שנשלחו אליו, כותב מכתבים ומתפקד כאילו דבר לא אירע וידי חביד במרכז הביד ב- וקלין.

קארטר לרבי מלובביץ: איחולי רפואה שלמה

הרבי לנשיא: בעזרת רוסא כלי בשור מאת ק. נפתלי

מברק ברכה ובו איחולי רפואה שלמה וחלומה מיוחדת הנכלל שנשום אצל הרבי מלובביץ, כי כמות שניאורטה שלושיה, כשלי החתום: ניכר קארטר נשיא ארה"ב

מברקי אומר קארטר, כי הוא מאח, שהתפילת ים העם היהודי יתגלו והרבי ישוב לאיתנו במהרה, בעזרת השם.

בתשובה, שונגרה במקב, ענתה הבק לנשיא ואו מר, כי הוא מילים, בעזרת ה', שהוא רופא כלי בשור ו ספיליא לעשות. הרבי מציינ, כי בעזרת ה' תורתי אל הבראות. הוא קורא את עבודתו, המקיים את התחיל ביות המטלות עליו.

מישראל סגור אל הרבי מלובביץ, מברקי, בכיו ואחילי, רפואה-שלמה" עיי הנשיא אפרים קציר, ראש הממשלה מנחם בגין, הרב הראשי עובדיה זיסל, שר התמנה עזר ויצמן והרב הראשי לצה"ל, אליהו הרב גר נבו.

במצבו של הרבי חל שיפור ניכר. אומנם הוא עדיין שוה ב-תדר הוליים סיסור עזרו מברכו השמימי של חביד ביח אסטון מאיורי, אך כבר יורש את עבודתו כמעט במלואה.

מחוגים מקורבים נמני כי הרבי עובד על תחיית עלומי חרשה ומסיפה ליישוב יהודים אל היהדות הגנית שהוא יתי לה פסמי בקרב.

למחרת, ביום שישי בבוקר, כאשר הגיע הרבי ל-770, עצר בהילוכו כדי לשוחח עם ד"ר רוניק ואמר לו "שמעתי שאתמול בלילה כולם רקדו" והמשיך הרבי בחיוך "חוגך משניים - אני ואתה! אני רוצה שהלילה תשלים זאת ותרקוד גם בעבורי..." באותו לילה יצא ד"ר רוניק מכליו, עת שנסחף במעגלי הריקודים. "שמחה כזו לא ראיתי מימי", אמר לאחר-מכן בהתרגשות.

גם בשבת לא פסקה לרגע השמחה שהחלה בראש-חודש כסלו. גבאי בית הכנסת ובית המדרש ליובאוויטש שבליובאוויטש הכריזו על קידושא רבא, והקהל הגדול התוועד במשך השבת, ראשי המדברים היו הרב יואל כהן וזקני החסידים, שכבר התחילו להתוועד בלילה הקודם, כמו הרב שלום מרוזוב ועוד. משקה נשפך כמים, ואיחולי לחיים לבריאותו של הרבי נשמעו מכל עבר. כשעה לאחר צאת השבת יצא הרבי לביתו, כשהקהל שחיכה לרבי בפתח 770 עודנו רוקד ושר בהמשך לשבת. הרבי יצא במראה פנים נפלא, וכידו הקדושה עודד את השירה עד שנכנס לרכב. רק אז נעמד הקהל לתפילת ערבית, כשהרב ישראל דוכמן משמש כחזן במנגינת יום-טוב, אחרי יומיים של שמחה רצופה ללא גבולות, בתחושת הודיה עמוקה לה' על חסדיו.

אחת התבטא הרבי בפניו שחשובה בעיניו שתיית כוס התה המשותף עם הרבנית כמו הנחת תפילין.

בכל הלילה נמשכה השמחה העצומה, שאי-אפשר לתארה במילים. רגשות עזים הציפו את כולם שהמתינו ליום הזה במהלך השבועות האחרונים. לאחר כמה שעות של ריקודים שלוו באמירת לחיים בשופי, התכנסו החסידים בזאל הקטן, והחלו לערוך מעמד "הקפות", בהמשך לשמיני-עצרת ושמתח-תורה. מכירת "ב הפסוקים של סדר "אתה הראת" התקיימה ברוב עם ושמחה כהלכתה, והכסף ניתן בו במקום עבור משקה. כאשר ספרו את בקבוקי המשקה אותם אסף המנקה הגוי, מצאו שבעים ושבע בקבוקים ריקים לחלוטין...

הייתה זו שמחה פנימית אמיתית שהתבטאה במלואה ללא הגבלות, ורגש הודיה לה' על החלמתו של הרבי, רגש של אהבה עמוקה לנשיא הדור.

מספר הרב מנחם מענדל גרונר: בליל אותו יום, בשעה 2 לפנות בוקר נכנסתי לחדר הנהלת הישיבה שם ישנו הרופאים באותה תקופה. פגשתי שם את ד"ר רוניק ושוחחתי עמו. בטבעו הוא איש קר, שכלי ומאופק, מובן שלא רקד יחד עם כולם. כשראה אותי הוא הפטיר "הלילה זה אכן היה מרגש".

<<<<<<

לשנה אחרת קבעו

חגיגות ראש־חודש כסלו לאורך השנים

של ריקוד נוצרו, והשירה נמשכה שעה ארוכה; באויר בית-חיינו הורגשה שמחה מיוחדת, פורצת גדר, שאפפה את כל החסידים. בסעודת ההודיה המרכזית התוועדו החוזר ר' יואל כהן, והמשפיע ר' מענדל פוטרפאס, יחד עם אנ"ש ותלמידי התמימים. ההתוועדות נמשכה שעות רבות. מסופר שלמחרת ההתוועדות הרבנית חיה-מושקא ע"ה תהתה בפי אחד מאנשי הבית מדוע לא סיפרו לבעלה, הרבי, על דבר ההתוועדות. כאשר הראו לה את ההזמנה לסעודת ההודיה, הרבנית הקרינה מכך שמחה רבה.

תשד"מ

בשנה זו התווסף מימד חדש ומיוחד לחגיגות ראש-חודש כסלו. שלוחי הרבי מכל רחבי ארצות-הברית וקנדה התאספו לראשונה לעריכת כינוס-שלוחים. שיאו של הכינוס היה ההשתתפות בפארברענגען שבת-מברכים כסלו של הרבי. הייתה זו ההזדמנות הראשונה בה התאפשר לשלוחים להשתתף בהתוועדות, לאור עבודתם הרבה במקום שליחותם במשך חודש תשרי. ראש-חודש כסלו, שחל אז ביום ראשון, הפך לחגיגה עולמית, כאשר להתוועדות החסידים הצטרפו גם השלוחים מכל רחבי אמריקה הצפונית. באותה שנה גם הולחן על-ידי הרב פייטל לויץ הניגון המכונה "מארש ראש-חודש כסלו".

תשמ"ה

שבת-מברכים חודש כסלו בשנה זו חלה בערב ראש-חודש. בסיום הפארברענגען חילק הרבי בקבוקי משקה כהשתתפות באירועים הקרובים. תחילה עלה הרב חיים יהודה קרינסקי, לקבל בקבוק עבור כינוס-שלוחים,

כגודלה של דאגת החסידים לרבי בתקופה החל משמיני-עצרת, כך - ועוד יותר - הייתה גודל השמחה. ומאז שנת תשל"ח, נקבע ראש-חודש כסלו בדברי ימי ליובאוויטש לשם ולתהילה. אצל חסידים מקובל לכנותו כ"חג-החגים" של דורנו. מובן מאליו, שבכל ריכוזי חב"ד ברחבי העולם, על אחת-כמה-וכמה בבית-חיינו, נקבע ראש-חודש כסלו ליום התוועדות וסעודת הודאה ויומא דפגרא מהשמחים שידעה ליובאוויטש.

איש בית-חיינו, הרב מאיר הארליג נטל על עצמו את האחריות לארגון סעודת ההודיה בכל שנה ושנה. תחילה התוועדויות אלו התקיימו בזאל הקטן. אך בעבור השנים, עם ריבוי הקהל, עברה ההתוועדות לזאל הגדול, והפכה להיות רשמית יותר.

בהתוועדות השבת היה הרבי מוסר לו בקבוק כהשתתפות בהתוועדות. את הבקבוק היה מכניס - כנהוג בכגון-דא - אל חדר המזכירות כבר בערב השבת. הרב הארליג זכה גם למענות מיוחדים על דו"חות שכתב אחרי ההתוועדות.

הרב הארליג מספר כי הוא זוכר, שפעם אחת, לאחר שהגיה הרבי שיחה, ביקש שידאגו שתהיה מוכנה ל"סעודת ההודיה".

לקמן מובאים שביבים ממספר שנים, המעניקים טעימה - ולו במקצת - מאווירת השמחה ששררה בקרב החסידים ביום חג זה:

תשמ"ג

כמלאות חמש שנים מאז המאורע הבריאותי, הייתה התוועדות החסידים שמחה ביותר. בערב ראש-חודש נסע הרבי לאהל, ובדרכו עמדו ריבוי חסידים שניגנו ניגון שמחה. הרבי עודד את השירה בחזוקה; מעגלים

ניו-יורק, במלאות שמונה שנים לראש-חודש כסלו תשל"ח.

תשמ"ח

כבר בתחילת שנת תשמ"ח הרבה הרבי בשמחה. לכל-לראש הדבר התבטא בכינוי אותו נתן הרבי לשנה זו "תְּשֻׁמַח וְתִשְׁמַח"; אירועי שמחת-תורה בשנה זו אף הם זכורים לשמחה מיוחדת. כאשר קרבו הימים לקראת ראש-חודש כסלו, מלאות עשור שנים מאז ר"ח כסלו תשל"ח הורגשה השמחה ורוממות-הרוח ביתר-שאת.

השמחה גבהה עוד יותר בכ"ה מר-חשון, עת הכריע השופט בפסק-דין סופי במשפט הספרים, אשר הוא דוחה את כל טענות הצד שכנגד, ומבטל את כל נסיונות הערעור על פסק-הדין שניתן בה' טבת תשמ"ז.

אחריו פרופסור חנוכה ל"פגישה" [שבתון בקראון הייטס לסטודנטים המתקיים כמה פעמים בשנה על-ידי הועדה לדוברי עברית שעל-ידי צא"ח, שיאו של השבתון היה השתתפותם בפארברענגען של הרבי. כ"ק אדמו"ר העניק למארגני הפגישה יחס מיוחד ומעודד]. לאחר-מכן ניגש הרב מאיר הארליג לקבל בקבוק משקה עבור סעודת ההודיה והתוועדות החסידים דראש-חודש כסלו. צירופם של המאורעות המיוחדים לזמן אחד עורר והעניק לשמחה הגדולה עוצמה אדירה, "מארש ראש-חודש כסלו" הושר בכל עוז והרבי עודדו בתנופה תוך כדי חלוקת בקבוקי המשקה. ההתוועדות התקיימה במוצאי-שבת והשתתפו בה גדולי המשפיעים. כאשר דיווח הרב מאיר הארליג על-כך, השיב הרבי: "נתקבל ות"ח. דבר בעתו תחלת כסלו, חודש כסלו וכו'. אזכיר עה"צ".

בשנה הבאה, שנת תשמ"ו, יצאו שמונה טנקים לרחבי

הרבי, היה מאמר ד"ה "ושבתי בשלום" אותו אמר עשר שנים קודם-לכן, במוצאי-שבת פרשת ויצא תשל"ח מחדרו הקדוש. אמירת המאמר ארכה אז כשעה וחצי. המאמר התפרסם על גבי עמודים רבים, והינו המאמר המוגה הארוך ביותר. במאמר ישנם 216 הערות, ובזמנו אמרו שמספר זה בגימטריה הוא "דידן נצח"...

כך מתאר הרב צבי הירש רסקין את אירועי יום-השבת: הייתה זו התוועדות ארוכה ביותר; על-אף שבשנים מוקדמות יותר, היה זה דבר מצוי בימות החורף שההתוועדות התארכה, ונמשכה עד לתפילת מנחה, כאשר מיד לאחר מכן התפללו מעריב. אולם בתקופה זו, ההתוועדויות כבר לא היו ארוכות כל-כך. אבל הפעם - ההתוועדות הנפלאה נמשכה זמן ארוך, ואחריה התפללו מנחה ומעריב. ואז, לאחר תפילת מעריב והבדלה, פרץ כל הקהל באופן ספונטני בריקוד סוער ואדיר של מארש ר"ח כסלו. היו אלו ריקודים ושמחה שאין לתאר. התעלות כל כך עצומה - אחרי כל הגילויים הנפלאים שראינו מהרבי, עשר שנים מר"ח כסלו, ושובם של הספרים. כולם היו פשוט באוויר, לא על הרצפה, בחללו של בית חיינו הורגש, שזהו ציון יום ותקופה מיוחדת, שכמוה לא היה מעולם!

כאשר הרב הארליג החל לארגן את ההתוועדות המסורתית, היה עליו ממש להתחנן בפני קהל השלוחים והחסידים שיצאו מבית-הכנסת ולאפשר לו לארגן את

כמו לא די בכל הענינים רבי-המשמעות שאירעו בחצר ליובאוויטש בימים אלו, התקיים לראשונה ב770 כינוס השלוחים העולמי!

יום השבת, ערב ראש-חודש כסלו שנת תשמ"ח ותשמ"ח, נחגג במחיצת כ"ק אדמו"ר באוירת יום-טוב חגיגית.

בכניסתו של הרבי לבית-הכנסת ניגנו כולם את מארש ראש-חודש כסלו. על הרבי ניכרה שמחה מיוחדת, ובדרכו הניף את ידיו לחיזוק השירה, כך גם לאחר שהגיע למקומו ופנה אל הקיר, המשיך להכות בידו הקדושה על-גבי הסטנדר, כאות להמשכת השירה. גם בקבלת שבת ניגנו בעוז ובחזקה את "לכה דודי" במנגינה זו.

בהתוועדות השבת דיבר הרבי רבות על עבודת השלוחים. ואז, הודיע הרבי שלאחר השבת יחלק לשלוחים ולשלוחות בלבד קונטרס של מאמר חסידות. הודעה זו, שהייתה אצל החסידים בהפתעה מוחלטת, התקבלה בהתרגשות ושמחה רבה. המאמר אותו חילק

בית-הכנסת.

בשעה 9:30 החלה התוועדות וסעודת הודיה לרגל היום הבהיר ר"ח בכסלו. על הקיר המערבי נתלה שלט גדול ומאיר עיניים "סעודת הודאה רבתי לכבוד יום הבהיר ר"ח כסלו. יחי אדוננו מורנו ורבינו, דידן נצח".

לאחר חזרה משיחות השבת על-ידי החוזר הרב יואל כהן, ודברי ברכה על-ידי המרא דאתרא דשכונת קראון הייטס הרב מארלאו, הוזמן האורח המיוחד ד"ר איירה ווייס, רופאו של הרבי. ד"ר ווייס הגיע במיוחד משיקגו להשתתף בהתוועדות החסידים,

ולחלוק עמם רגעים מהתקופה שלפני עשור, ותחושותיו ביום זה. למחרת בשעת חלוקת הדולרים, כשסיפר הרב הארליג לרבי על כך שד"ר ווייס הגיע במיוחד, הגיב לכך הרבי ב"א גרויסער יישר כח!"

בהתוועדות דברו גם שלוחים מארץ-הקודש ומרחבי העולם. ביניהם הרב אהרן אליעזר צייטלין; הרב יוסף העכט; הרב שמואל לו מלונדון.

דברים נפלאים ביותר

למחרת ביום ראש-חודש כסלו, כשנכנס הרבי לתפילת מנחה, סימן הרבי לרב גרונור במפתיע על רצונו לומר שיחה לאחר התפילה.

הרבי החל לכל לראש ב"פותחין בברכה" וביאר את מעלת היום וראש-החודש. בהמשך השיחה התייחס הרבי לדו"חות שהתקבלו מכמה שלוחים, ובהם "דברים נפלאים ביותר!" - וזירז את כל שאר השלוחים שימסרו

בה
פודעה חשובה
הננו בזה להזמין את כל אנשי והת' שי'
להשתתף בסעודת הודאה רבתי, ומלוה
מלכה, לכבוד יום הבהיר ר"ח כסלו הבא
עלינו לטובה, שתתקיים במוט"ק פרשת
תולדות אור לר"ח כסלו בשעה 8:30.
בבה"ע ליובאוויטש סכל'זבאוויטש.
המסדרים

גם הם דו"חות מפעילותם.

בסיום השיחה הודיע הרבי שכעת יחלק את הקונטרס "ושבתי בשלום" בצירוף דולר לצדקה לשלוחים ולשלוחות, ולאחר-מכן יתן להם דולרים נוספים שיחלקו לכל הקהל. השלוחים לאנשים והשלוחות לנשים.

המולה רבה נוצרה במקום שכן לא היה ברור עדיין מה ואיך יהיה סדר החלוקה. הרבי החל לרדת במדרגות הבימה, ובעודו עליהם החל לפתע להשליט סדר. עתה, אמר הרבי, יגשו כל השלוחים ורק השלוחים, ואילו כל השאר, גם ה"מיוחסים", יעמדו בצד... ואכן אך ורק שלוחים קיבלו מידו הקדושה את הקונטרס.

הרבי פנה לפינת הבמה, שם הועמד השולחן, עליו סודרו הקונטרסים, ובתוך כל אחד מהם, דולר. התור היה רחב מאד, אך החלוקה התנהלה במהירות. הרבי נתן לידי כל שליח 'קונטרס' ובתוכו דולר. כשהסתיימה החלוקה ל"שלוחים", התפנה המקום ועברו ה"שלוחות". הן גם קיבלו 'קונטרס' ובתוכו דולר. בסיום החלוקה הממושכת עלה הרבי חזרה לחדרו.

בקרודש פנימה

אוצר התבטאויות נדירות, מאורעות ייחודיים, ושיחות שבין הרבי
לצוות הרופאים במהלך התקופה שבין שמיני־טצרת לראש־חודש
כסלו, חלקם הגדול מחפרסם בזאת לראשונה

למעלה מן הטבע לגמרי

הם לא היו חסידי חב"ד, ברובם. והם גם נשארו כאלה. החסידים, לא הכירו אותם עד אותה תקופה קשה. אך לאחריה, אין בנמצא חסיד שלא שמע את שמעם. הם נעשו חלק מהווייתה של אותה התקופה. סיפורי הימים ההם שזורים לכל אורך הדרך בקשר שבינם לבין הרבי. הם התמסרו למען מטרת רפואתו השלימה של הרבי, תוך שהם מקריבים מחייהם הפרטיים לשם כך. מני אז, נקשרו מעשיות רבות התלויות באותו קשר מיוחד, קשרם שלהם - הרופאים, עם הרבי.

אירוע בריאותי, הקשור עם הלב, דורש טיפול מיוחד, כמו גם אחריות עצומה, עשרות מונים מורכב יותר הדבר כאשר נשוא הטיפול הוא הרבי. האחריות האדירה, כמו גם הטיפול כולו, הותירו את רופאיו של הרבי, עם תחושה לא מוכרת, כפי שהעידו כולם פה אחד, כי הרגשתם הייתה שכאן מדובר במשהו אחר לגמרי. זהו טיפול בו כללי הטיפול, כמו גם חוקי הטבע, משתנים ואינם. לשם הדוגמה, ניתן לציין את סיפורם של הרופאים, כי עם חלוף הזמן, הבינו שנסיונות מצידם למנוע את יחסו הרב של הרבי אל החסידים באותה התקופה, לא רק שנידונו לכשלון מראש, אלא גם יפעלו את ההיפך ממטרתם, וכי בריאותו של הרבי רק תיגרע ר"ל מנסיונות שכאלו.

יחסו המיוחד של הרבי אל רופאיו, מפעים

ובלתי מוכר. היה זה יחס מיוחד, עמו הרגישו הרופאים - שתקופה זו הוותה עבורם את הקשר הראשון עם הרבי - את אהבתו הרבה, כמו גם את גדלותו, ולו במעט, מאותם שיחות שהותירו פעורי פה מבקיאותו וידיעתו העצומה של הרבי בענייני רפואה. ניתן לציין את דבריו של ד"ר לאון (מורו של ד"ר ווייס), שהצטרף אל הצוות הרפואי למספר ימים לאחר שמחת-תורה על-מנת לעקוב אחר מצבו של הרבי) ששח כי חש שהוא משוחח עם רופא ממש...

עדות לאותו יחס חם ומיוחד אותו העניק הרבי לרופאים, קיבלו החסידים בערב פסח תשל"ח, כאשר העביר הרבי על-ידי חברי הכולל, מצות [נוהג שהחל בשנה זו, בשונה מהשנים הקודמות בהם חילק הרבי בעצמו את המצות], על-מנת להעבירם לחסידים. אך בשונה מן הכלל, הורה הרבי כי קבוצות מסוימות יעברו על פניו, ויקבלו את המצות באופן פרטי. וכך, לאחר שעברו חברי הכולל וקיבלו את המצות לחלוקה, עברו גם הרבנים שקיבלו כל אחד מהם מצה שלימה. לאחריהם, נכנסו הרופאים אל גן-עדן התחתון. בכניסתם, הורה הרבי לחברי המזכירות לצאת מן החדר, ולאחר-מכן, העניק לכל אחד מן הרופאים מעטפה ובה סכום כסף וכן מצה שלימה. כאשר שאל ד"ר ריכטר האם התשלום לא יוריד מעצם הזכות לטפל ברבי, אמר הרבי שהתשלום הוא עניין בפני עצמו, על-פי דברי הגמרא במסכת בבא-

הרבי, הגיב הרבי ש"אין ראייה מהסרט, כי הצלם דרכו לצלם דברים בלתי רגילים", וחייך חיוך רחב.

התעניינות רבה גילה הרבי באופן פעולתם של מכונות הרפואה, ועל דברים הדורשים תיקון בעולם הרפואה. הרופאים אף היו מציגים בפני הרבי מחקרים שונים בענייני רפואה, ולעתים היה מעיר עליהם הערות. על אחד המחקרים שהציג הד"ר טישוולץ העיר הרבי על אופן כתיבתו של עורך המחקר, שמשתדל לכתוב כמה שיותר - כמעט בכל שורה שלישית - בלשון יוונית או לטינית, ולא בתזמנו, באנגלית קריאה, דבר המקשה על הקורא להבין את המדובר במחקר.

ד"ר טישוולץ נחלץ להגן על הכותב, באומרו שאמנם כך היה הסדר אצל הרופאים מזה כמה דורות, אך כעת משנים הסדר בזה, ומשתדלים שהכתיבה תהיה בשפה ברורה ונהירה יותר. אמר לו על-כך הרבי, אשר ידוע כי בימים שמצרים הייתה ברום המעלה, היה הסדר שכל המתעסקים במדעים החזיקו זאת בתור סוד, ורק לאותם שהשתייכו לחבורה זו התירו לפרסם את דעותיהם. עד כדי כך, שבאם מישהו גילה לאחד שאינו מן החבורה דבר מאותם עניינים היה נענש על כך, זה היה הסדר בהיכל המלך, ובאוריה זו גדל משה רבינו. אך בעת מתן-תורה נתהפך הסדר לגמרי, כל התורה ניתנה בפומבי, באופן שמחייב את כל אחד ואחד ללמוד את כולה, היינו, שלא רק שיותר ובאם רוצים ניתנת האפשרות ללמוד, אלא שישנו חיוב המוטל על כל אחד ואחד - וזהו הרי שינוי מן הקצה אל הקצה. אך כנראה ששינוי זה לא הגיע למקצוע הרפואה, ומשום כך הציע הרבי שיעשו תעמולה אודות עניין זה.

הרבי אף הוסיף להביא ראייה מבני כת מפורסמת שתיקנו שתפילתם תהיה בלשון אנגלית. והסביר שאם עשו כך בנוגע לדת, שהיא עניין עיקרי ביותר בעבור האדם, אזי ניתן ללמוד בדרך 'מכל שכן' שכך צריך להיות בעניין הרפואה, וכי כל ההשתדלות בזה כדאית, ו"באם אני

קמא כי "אסיא דמגן במגן, מגן שוויא" [רופא בחינם שווה חנם]. יש לציין שהרבי המשיך לתת מצה שלימה מידי שנה לד"ר זליגסון, שהמשיך לשמש כרופא עוד שנים רבות.

כשורות שלפנינו, יבואו חלק מאותם שיחות מיוחדות שבין הרבי לרופאים, וכמו-כן, חלקים מנאומים שנשא ד"ר ווייס וד"ר רזניק במהלך השנים, בהם סיפרו על הטיפול ברבי מן הזווית האישית:

אל תאפשר ללב שלי להפריע לחופשה שלך

באחד מימי חודש חשוון, סיפר ד"ר רזניק לרבי כי בדעתו לנסוע לשיקגו למשך יום אחד, אך העדרו לא יהא בולט, היות וד"ר ווייס מתכוון לבוא ביום ראשון בשעה 10 ולהשאר ב-770 כל משך היום. בתום דבריו הוסיף ד"ר רזניק שביקורו של ד"ר ווייס אינו משום שהמצב דורש זאת, אלא מפני סקרנות בעלמא. על הוספתו זו, אמר הרבי כי זוהי תשובה דיפלומטית (היינו שחושש שכן ישנה סיבה במצבו הדורשת את ביקורו של הנ"ל). כמו-כן הוסיף הרבי שמבקש "לא לאפשר ללב שלי להפריע לחופשה שלך!".

בכ"ה חשוון, סיפר ד"ר רזניק לרבי על-כך שראה את הוידאו מחודשי אלול-תשרי העבר, וכי התפעל ביותר, ולא הצליח להכיל את ההנהגה של הרבי מרוב השתאות. בתגובה על דבריו אמר הרבי בנוגע להנהגתו-שלו כי זהו דבר נורמלי, היות וזאת הנהגתו כבר כמה וכמה שנים. וכאשר רגילים לעשות כן במשך כמה שנים נעשה הדבר נורמלי.

מעניין לציין, כי גם כאשר הד"ר ווייס נכנס לרבי בסוף חודש תשרי וסיפר לרבי על-כך שראה את הוידאו מחודש תשרי האחרון, וכי כעת הוא מבין את המאמץ הגדול של

בתור ראב"י הייתי מכריע בזה, לא היה זה עושה רושם כל-כך, כמו במקרה שההצעה באה מרופא גופא".

בהמשך היום שאל הרופא את הרבי האם ישנו הסבר על כך שבאופן כללי סובלים היהודים, יותר מבני כל עם אחר, מבעיות בקיבה. הרבי נתן לכך הסבר מעניין, באמרו שלכאורה יש לכך הסבר פשוט, היות ומזה 30 דורות [שלשת אלפים שנה] שבני ישראל נזהרים בכשרות האכילה והשתייה, ובדרך ממילא התרגלה הקיבה מדיאתיזה (הרגל תורשתי) למאכלים אלו ואינה סובלת מאכלים בלתי כשרים. עניין זה בא בירושה לכל אחד ואחד מבני ישראל באופן טבעי, והיות ובשטח זה של כשרות נעשה חלישות ושינוי, הקיבה אינה יכולה לסבול מאכלים מסוג אחר ולא מוכר - את המאכלים הלא כשרים - וכדאי היה לערוך מחקר בעניין זה, אם נכון הוא, וגם בעניין זה כדאי יותר שההצעה תבוא לא מ'ראב"י', כי אם מרופא, שבו לא יחשדו שיש לו כוונות צדדיות, אף שהאמת היא שגם כוונת הרופא היא שעל-ידיזה יבינו שעליהם לשמור על דיני כשרות האכילה והשתייה.

גדולה תורה

לא רק ענייני רפואה דיבר הרבי עם רופאיו, אלא גם שיחות בענייני תורה, לקמן מובא אחת מאותם השיחות אותם דיבר הרבי עם הד"ר רוניק: ב"ד כסלו, יום הנישואין של הרבי, שאל ד"ר רוניק שאלה בנוגע לשיחה של הרבי שם מוסבר בנוגע לפירוש רש"י "משל לחולה שנכנס אצלו רופא, אמר לו אל תאכל צונן ואל תשכב בטחב". מהשיחה היה משמע שהאזהרה "אל תאכל צונן" חמורה יותר מ"אל תשכב בטחב". בעיני הד"ר היה הדבר תמוה, 'הלא על-פי כללי הרפואה לשכב בטחב גרוע יותר מאשר לאכול צונן'? בתשובה הסביר לו הרבי שבמידה מסוימת אכילת דברים קרים גרועה יותר, מפני שהשוכב במקום רטוב, הרי הוא יכול לקום

JEM 22/781

בכל רגע וללכת משם, אולם מי שאוכל צונן, הרי האוכל כבר נמצא בתוכו והוא אינו יכול להוציאו. לאחר-מכן איחל ד"ר רוניק לרבי מזל-טוב, והרבי חייך לעברו.

בא' משיחותיו עם צוות הרופאים, אמר הרבי, כי כאשר מעריכים את מצב האדם, אין לסמוך רק על שנות חייו הכתובות בלוח, אלא יש לקחת בחשבון את הביוגרפיה של חייו ובהתאם לכך לייעצו. הרבי אף הוסיף שיש לערוך מחקר שיוכיח כי ענין האמונה בה' שהוא הבורא והמנהיג של כל יחיד ויחיד ואוהב כל אחד, משפיע על האופטימיות והמנוחה של האדם וממילא גם על הכוחות הפיזיים שלו. הרבי סיים כי יהיה זה שכרו, אשר מהמאורע שהתרחש עמו יתחדש דבר נוסף - בדיקת המצב הרוחני של כל המטופלים, כחלק מבדיקת הרפואה השגרתית.

להודיע א

JEM22884 RE

קטעי נאומים אותם נשאו הרופאים בהזדמנויות שונות, בהם

ת גבורתו

משתפים את רגשותיהם ואת מאורעי התקופה מזווית הרופא

לאחר אירוע־הלב בליל שמיני־עצרת הזעק אל 770 רופא צעיר אך מומחה גדול בתחום רפואת הלב - ד"ר איירה ווייס. ד"ר ווייס התבלט בעדינותו הייחודית ובמקצועיותו הרבה, אך בעיקר בביטול המוחלט שלו כלפי הרבי.

מאז, נקשרה בלבו אהבה והערצה לרבי, ובמשך השנים היה מגיע רבות לסלל להשתתף בהתועדויות ולשוחח עם הרבי.

לפנינו נאום מיוחד שנשא הד"ר בו חיארו מזווית ראייתו את ארועי הימים ההם וגודל הנס שהתרחש.

לאחר שתי דקות צלצל שוב טלפון החרום. על הקו היה שוב הרב קרינסקי. הוא אמר לי כי לא נמצא שום רופא, והוא מבקש ממני לבוא לטפל ברבי. הסכמתי מיד. אך אמרתי לו כי לאור חומרת המצב, ובהתחשב בעובדה שבמקרה הטוב אוכל להיות בקראון־הייטס רק בעוד ארבע שעות. אנסה קודם לשוחח עם מורי ברפואה, הקרדיולוג הנודע, פרופסור לואיס טישהולץ, ששימש אז מנהל המחלקה בבית־הרפואה הר־סיני במנהטן, אודות ארגון העברת המכשירים לחדרו של הרבי. לאמיתו של דבר, חששתי ממהלך זה, שכן כל הבקי בהשתלשלות הדברים בכל הקשור ליצירת קשר עם רופא בעיצומה של משמרת, יודע כי אפילו נסיגנות של כמה שעות של לעבור ממזכירה למזכירה והשארת הודעות שאינן נענות יכולים להסתיים בלא כלום. אני התקשרתי לבית־הרפואה, ובקשתי לדבר בדחיפות עם ד"ר טישהולץ. בקולי נשמעה בבירור נימת הדחיפות, ובאורח נסי ד"ר טישהולץ נקרא מיידית אל הטלפון.

הסברתי למלמדי הקרדיולוג את המצב, והוא, בעל לב יהודי חם הסכים מיד לשלוח את הציוד. משם נסעתי

כחג שמיני־עצרת תשל"ח סיימתי לחגוג בבית־הכנסת שליד ביתי ועליתי על יצועי. באמצע הלילה (לערך בשעה אחת) צלצל טלפון החרום שבביתי, על הקו היה המזכיר הרב יהודה קרינסקי.

הוא סיפר לי שהרבי עבר ארוע־לב חמור בעיצומן של הקפות שמיני־עצרת, ושכל הרופאים שהיו במקום קבעו כי לא ניתן לספק לרבי טיפול רפואי הולם ללא מעבר לבית־הרפואה, אך הרבי רצה להישאר ב770 יחד עם החסידים.

לאחר ששמעתי את הפרטים, הצטרפתי לחוות־הדעת כי המכשירים הדרושים וכל הכרוך נמצאים בבתי־הרפואה בלבד. אמנם ידעתי מנסיוני כי לאנשים חשובים או עשירים במיוחד שאינם חפצים לקבל טיפול רפואי במקום ציבורי ישנה אפשרות להביא את המכשירים אליהם, יחד עם צוות רפואי פרטי, וכך מקימים מעין בית־רפואה בתוך הבית.

אמרתי לרב קרינסקי כי ינסה למצוא רופא מקומי שיעביר את הטיפול לחדרו של הרבי. השיחה הסתיימה.

לשדה התעופה לחפש את הטיסה הראשונה לכיוון ניו-יורק.

יש לציין כי נסיעתי היתה כנגד כל הכללים, והיה בה משום סיכון לעתיד הקריירה שלי - לא בקשתי ולא קבלתי רשות לנסוע באמצע ההתמחות הרפואית, פשוט הקרבתי את הכל בעבור הרבי.

בבואי לניו-יורק נתקלתי בבעיה אחרת. באותה תקופה שרר מתח בין עדתי בקראון-הייטס, מה שגרם לכמה תקריות אלימות.

כל חברות המוניות העבירו הוראה לנהגים לא לבצע נסיעות לקראון-הייטס. וכך אני עומד בשדה התעופה ומקבל סרוב אחר סרוב מכל נהג מונית לנסוע לקראון-הייטס.

בררתי מהי האפשרות הנוספת, ונודעתי כי ניתן לנסוע ברכבת לשכונה, קודם כל יש לקחת אוטובוס, ואחר-כך רכבת. ובסך הכל לפחות שעתיים של נסיעה. דבר זה לא בא מבחינתי בחשבון כלל. כאן, קבלתי את העזרה הדרושה ממכונית שחכתה לי, לפי בקשת המזכירות להביא אותי ללא שהיות ל-770, וכך באתי עם שחר ל-770.

ליד הבית חיכה קהל עצום של חסידים שבורים ומודאגים ממצבו של הרבי. נכנסתי וראיתי שהמצב השתפר מאד, הרבי היה בהכרה, ושוחח עם הרבנית, הרופאים, וחברי המזכירות. המכשירים שהובאו סייעו מאד להטבת המצב. כעת היינו צוות רפואי פרטי, ועשינו ככל יכולתנו להקל על הרבי בכל דרך.

לדוגמה, קיימנו בין הרופאים משמרות קצרות מאד, בכדי לתת לרופא את מלא הצלילות הנדרשת לקבלת

החלטות, כך גם דאגנו למוניטור אלחוטי עבור הרבי, על-מנת שלא יהיה מחובר ומרותק למיטה ויוכל לנוע בחדר כרצונו וללבוש את הסירטוק, באותם ימים היו מכשירים כאלו לא מצויים כלל.

בשבועות בהם עבדנו ליד הרבי נוכחנו להכיר את חכמתו, ולדוגמה - כבכל צוות רפואי לכל רופא ישנה עמדה שונה באשר לדרך הטיפול, ועל הצוות לקבל החלטה. אצל הרבי נהגנו להעביר לרבי את הצדדים להכרעה, פעמים רבות העלה הרבי רעיונות נוספים, בחשיבה חדשנית. כמו גם ענין רפואי בתחום הקרדיולוגי שלא היה מוכר כלל בשעתו, והרבי דיבר אתנו אודותיו. והנה אנחנו רופאים קורדיאולוגים מקצועיים והרבי מלמד אותנו לקח בקורדיאולוגיה מקצועית שאנחנו הרופאים לא היינו מודעים לכך!

עוד חידוש של הרבי, היתה ההכנה לגבי התקופה שלאחר המאורע. הרבי ניתח את הפעולה שהתחוללה בעת ההתקפה והסיק כיצד ניתן לאור זה להרחיב את הפעילות לאחר ההבראה.

בפועל כולנו ראינו בשנים שלאחר-מכן, כיצד הרבי הוסיף ונטל על עצמו עוד ועוד ענינים חדשים.

בראש-חודש כסלו, כאשר עמד הרבי לצאת לביתו, אנו הרופאים, שמכירים את דפוסי ההתנהגות של המטופלים לקראת השחרור, ומביעים בדרך כלל, תודה על העבודה, ושמחה על שנפרדים סוף סוף מהצוות הרפואי.

לי אמר הרבי טרם צאתו לביתו בפעם הראשונה. כי זהו לא רק נצחון רפואי אלא נצחון משפחתי, "עכשיו אוכל שוב להיות בביתי בשעה הרגילה לשיחה ושתיית התה עם הרבנית".

בתחילת חודש חשון נאלץ הד"ר ווייס - בעידוד הרבי - לחזור לביתו. מחליפו היה הד"ר יעקב (לארי) רזניק, שזכה ללוות את הטיפול הרפואי לכל אורך התקופה הבאה.

לפינו נאום מיוחד אותו נשא הד"ר בנאנקסט כינוס השלוחים העולמי של שנת תשס"ז.

למען אותנטיות הדברים השארנו את רובם כפי שנאמרו במקור.

מאושפז בבית-רפואה אלא טופל בתוך חדרו ב770, היה זקוק מעתה למעקב צמוד ע"י רופא. השאלה היתה אם אני יכול להישאר בקראון-הייטס ולקבל על עצמי את התפקיד.

כמובן, זה היה בשבילי הכבוד הגדול ביותר, המשימה הכי מכובדת שהתבקשתי למלא אי-פעם בחיי עד אז. התשובה שלי להצעה היתה חיובית. היתה רק בעיה אחת - הייתי אז באמצע שירות צבאי. היו פקודות צבאיות שחייבו אותי לחזור למקום שירותי בהוואי ביום חמישי שלאחר תום הוועידה הרפואית בווישינגטון (שנמשכה מיום שני עד יום רביעי). בשלב זה, כאשר הדגשתי את המחויבות לפקודות הצבא, נאמר לי: "אצלנו, כישלון איננו אופציה". אם קרה משהו מכיוונו של הרבי, או של ליובאוויטש, והוחלט שמהו צריך לקרות - ברור שזה יקרה. השאלה היא רק איך זה יתגשם...

כך קרה שבסוף נשארתי אז ב770. הרבי היה בחדרו, ואני שהיתי במשרד קטן בסמוך שהיה שייך לישיבה. היה לי משם קשר ישיר עם חדרו של הרבי. זה היה

בתחילת החורף של שנת תשל"ח ניהלתי מחקר רפואי מסוים במסגרת שירותי בצבא האמריקני. השירות שלי היה בהונולולו, הוואי.

לאחר שמחת-תורה קיבלתי שיחת טלפון. האיש מעברו השני של הטלפון סיפר לי שהרבי עבר מאורע-לב ושאל אותי אם אני מכיר אישית מישהו מבין הרופאים שנכחו ב770 בתקופת החגים, מה ידוע לי עליהם, ואם יש לי איזה שהן המלצות על רופאים אחרים או על פרטים אחרים של ייעוץ שאני יכול לתת. סיימנו את השיחה בטלפון בשלב זה חשבתי שזה מקסימום התועלת שאני יכול להביא לרבי.

מראש נקבע שבשבעים לאחר מכן אשתתף בוועידה רפואית בטורונטו, ובשבוע שלאחר מכן, ביום שני, אשתתף בוועידה רפואית אחרת שתתקיים בווישינגטון. בין טורונטו לווישינגטון, הגעתי לשבת לברוקלין, לקראון-הייטס, ואז הוצעה לי הצעה שלא יכולתי לסרב לה - נאמר לי שהרופאים שהיו אצל הרבי מאז שמחת-תורה צריכים לשוב לבתיהם והרבי שלא היה

הטלפון הצהוב מונחת על השולחן. תיארתי לעצמי שזאת בוודאי הרבנית שמבקשת לשמוע דיווח מעודכן על מצבו הרפואי של הרבי. הרמתי את הטלפון, ואני שומע שמדברים... הבית הלבן! שמעתי קול תקיף וכועס שהזדהה כהמילטון ג'ורדון יועצו של הנשיא דאז, ג'ימי קארטר, לענייני פנים. הוא שאל אותי: "למה אתה רוצה לעשות את זה? ולמה אתה חושב שאנחנו צריכים להרשות לך לעשות את זה?". הרושם מדבריו היה שמדובר בבקשה מרגיזה ולא-שגררית. ברגע הראשון לא הבנתי למה זכיתי ליחס צונן כזה ממנו, כי אף אחד לא הכין אותי לקראת השיחה הזאת.

ואז עניתי לו באותו טון של כעס: "אם האפיפיור היה חולה והיה מבקש שרופא בצבא האמריקני יטפל בו, אתם הייתם מכנסים מסיבת עיתונאים ומכריזים בקול תרועה על הסכמתכם בחפץ לב למילוי משאלתו, ובוודאי לא הייתם כועסים על הרופא שהיה מבקש לעשות זאת!". באותו רגע נשמע מעברו השני של הטלפון כחכוך ארוך בגרון... ואז הוא אומר לי: "טוב, אנחנו עוד נחזור אליך". התוצאה של אותה שיחת טלפון היתה שקיבלתי פקודה רשמית מהפנטגון בה נאמר שהועברתי על-ידי הצבא מהנוולולו לברוקלין, ומקום שירותי החדש יהיה ב-770 איסטערן פארקוויי.

ברצוני לציין אפיזודה שקרתה באותו זמן שלמרות שהיא בכלל לא היתה משעשעת אלא רצינית למדי, בכל זאת הרבי פתר אותה בצורה שלימדה אותי משהו וממשיכה ללמד אותי עד היום משהו בקשר לרבי, וכמובן גם בקשר לשלוחיו:

כפי שאתם יודעים, הרבי טען בתוקף מיד אחרי מאורע-הלב שעבר, שהוא מרגיע את החסידים, ואת כל העם היהודי, בכך שהוא מדבר אליהם באמצעות שידור חי מחדרו. אחד מאותם שידורים התקיים עוד לפני שהגעתי ל-770. אני הגעתי בשבוע של פרשת נח, ומאז נשארתי שם עד ראש-חודש כסלו. אבל במוצאי שבת בראשית

חיבור חשמלי, כך שכל פעם שהמזכירים של הרבי שצפו במוניטור של הלב רצו לדעת משהו, או שחשבו שיש משהו שאני צריך לראות או לעשות, הייתי נכנס לפעולה מיד. נשארתי שם עד ראש-חודש כסלו אותה שנה, שאז הלך הרבי לביתו.

הצבא האמריקאי שבו שרתתי לא שיתף פעולה עם התפקיד החדש שמצאתי ולכן היו צריכים להפעיל את הקשרים שיש לליובאוויטש בדרגים הגבוהים על-מנת שיאשרו את שהותי בניו-יורק לטפל ברבי.

אחד מהם היה אז הסנטור א' המפריד, שנתבקש לסייע בעניין העברתי מהנוולולו לברוקלין, אך התברר שהוא לא הצליח לסדר את זה. סנטור נוסף, סטיב ג'קסון ממדינת וושינגטון, אף הוא ידיד טוב של ליובאוויטש, נתבקש לסייע, אך גם הוא לא הצליח. ואז ליובאוויטש פנתה לפנטגון, משם הצבא מקבל את כל הפקודות שלו ברמה מסוימת. אבל בשלב ראשון אף אחד מהאישים בפנטגון שליובאוויטש פנתה אליהם לא הצליח להביא לכך שישחררו אותי ממשימתי הצבאית בהנוולולו.

מי שמכיר את המבנה של 770, יודע שמיד כשאתה נכנס מהדלת הראשית יש משרד בצד ימין. זה היה המשרד אליו הוכנסו מדי יום כמה שקים מלאים דואר, מכתבים שהגיעו לרבי. באותו משרד היו שני סוגים של מכשירי טלפון. האחד מכשיר טלפון ישן מלפני 70 שנה, שמשקלו כבד מאוד וששימש באופן קבוע את העובדים במשרד. והיה עוד טלפון, יותר מודרני, בצבע צהוב, שהיה תלוי על הקיר. הטלפון הצהוב היה ייחודי גם מבחינה זאת שאם הטלפון צלצל, ידעו שהרבנית נמצאת על הקו. באותה תקופה הרבנית היתה מתקשרת לעתים קרובות כדי להתעדכן בשלום בעלה הרבי, והייתי מוסר לה דיווח.

יום אחד קיבלתי קריאה בכיפר ונמסר לי: "יש לך שיחת טלפון במשרד". הלכתי למשרד וראיתי את שפופרת

לגמרי לא בסדר! והרבי, מתוך הערכה כלפי, במקום לנסות להיאבק נגדי איך אני אומר שזה לא בסדר, אמר לי כך, ואני מצטט: "אתה אדם צעיר ונחמד, ואתה בוודאי רופא צעיר טוב, ואתה מוצא את עצמך במצב מאוד חשוב. אבל אני הולך לעשות את זה, ואתה בעצם לא יכול לומר לי שזה לא בסדר".

היה נראה לי שלרבי היה חשוב מאוד שאני בסופו של דבר אסכים אתו, שהוא יוכל להמשיך ולדבר אל הקהל. אבל אני סרבתי, משום שמבחינה רפואית זה לא היה בסדר. ואם זה לא בסדר – אז זה לא בסדר, ולא משנה מיהו האדם שלגביו מדובר. אני המשכתי להיאבק על עמדתי, ולבסוף הרבי אמר לי: "תודה רבה לך". עכשיו

הרבי כבר הספיק לדבר אל החסידים פעם אחת בשידור חי. במוצאי השבת הבאה הרבי דיבר שוב בשידור. ראיתי שהציוד הקשור לשידור הוכנס לחדרו והבנתי שמשם הוא אמור לדבר אל הקהל.

כאן אני רוצה להביא לידיעתכם מידע רפואי שנוגע לעניין: לא מקובל לעשות דברים כאלה אחרי שאדם עובר התקף לב. אנחנו לא מדברים כאן על השלב של ביצוע משימות קשות אחרי התקף לב או לפניו. אותו שלב שאנחנו מאפשרים לאדם לנוח ולהחלים מיד אחרי ההתקף, הוא הרבה יותר ממושך מאשר השלב שלאחריו. כך שבתור רופא צעדי בנחרצות לעבר הרבי ואמרתי לו: "אסור לך בשום אופן לעשות את זה. זה

JEM 22793 PE

תארו לעצמכם את המחזה הבא: אני נמצא בחדרו של הרבי, מוקף בכמה אנשים שנראים בדיוק כמוכם – כולם עטורי זקן, חבושי מגבעות שחורות וחליפות שחורות – ואני הייתי היחיד בחדר שהיה נראה כפי שנראיתי. כל האחרים בחדר השתייכו לקבוצה של הרבי. ואני עמדתי שם והמשכתי לטעון כלפי הרבי: "אסור לך לדבר לקהל בשידור". השיחה בינינו הסתיימה בכך שהרבי התחיל לדבר אל הקהל בשידור...

אבל במבט לאחור, למדתי מזה משהו מיוחד. האמת היתה ששנינו היינו צודקים. כשאני באתי עם הטענה שלי, הרבי אמר לי שאני צודק. בדיקת הדם שלו ובדיקות אחרות הראו שמבחינה אובייקטיבית הלב שלו לא אהב את הרעיון שהוא מקיים את השידור הזה. מצד שני, הרבי גם הוא היה צודק. וזה לא היה בגלל שום סיבה פסיכולוגית. הוא צדק משום שהקב"ה אמר שהוא צודק. בצורה שאני מבין את זה, הקב"ה אמר: "בקשר לרבי, הוא נמצא בקבוצה שלי". והקריטריונים מן הסוג שבו הקב"ה מנהל את העולם, הם למעלה מן הטבע, למעלה מכללי ההיגיון והסדרים המקובלים. אותו טבע שהקב"ה ברא, הקב"ה לא רצה שיחיה על פיו.

כשהרבי חזר לביתו בראש־חודש כסלו, התחלנו תוכנית של מה שהיה נקרא באותם ימים "שיקום של הלב". בתקופה שלפני שהרבי חזר לביתו, התוכנית כללה הליכה הלון וחזור לאורך הפרוודור בקומה הראשונה של 770, ואחר־כך עלייה וירידה במדרגות הבניין המובילות מהקומה הראשונה לשנייה, המצויות ממש ליד חדרו של הרבי. התרגול התקדם משלב לשלב – ללכת כך וכך

מדרגות בפעם אחת, ללכת כך וכך פעמים בשבוע, או כך וכך פעמים ביום. מאוחר יותר, לאחר שהרבי כבר שב לביתו, היינו הולכים מרחקים שונים מ770 לביתו של הרבי. בהתחלה ההליכה היתה למרחק של רבע 'בלוק', אחר־כך למרחק של חצי 'בלוק', ואחר־כך למרחק של 'בלוק' שלם, עד שהיינו הולכים בפעם אחת את כל הדרך מ770 לביתו של הרבי. או שהיינו באים ללוות את הרבי בבוקר, כשהוא יוצא מביתו לעבר 770.

באותו זמן כבר זכיתי להשתתף בכמה מההתוועדויות של הרבי, מאז הוא שב להתוועד עם החסידים, לאחר שכבר החלים ושב לביתו. הבחנתי בכמה תופעות שבלטו בהתוועדויות של הרבי. ראשית, היתה שם הרבה שירה של החסידים וגם היו הרבה שיחות ממושכות של הרבי. אבל זה בהחלט לא היה בלי שום הוראה מלמעלה. הרבי היה מדבר קצת ואז היתה קצת שירה, ואז הרבי דיבר עוד קצת ושוב היתה קצת שירה, ואז הרבי דיבר עוד קצת הרבה ושוב היתה עוד קצת שירה. באחת הפעמים שליוויתי את הרבי בהליכתו, שאלתי אותו שאלה די נאיבית: "גיליתי את צורת הארגון והסדר של ההתוועדויות, אבל איך הרבי יודע מתי לעבור מהחלק של השיחה לחלק של השירה ומתי להפסיק את השירה ולחדש שוב את השיחה?" באותו רגע היינו בשדרת ברוקלין פינת רחוב פרזידנט והרבי בדיוק אז התכונן לחצות את הרחוב לכיוון הבית שלו. הרבי הפסיק את הליכתו, הסתובב לעברי וענה לי בקצרה: "אני מחליט על זה..." היה ברור לי אפוא מיהו הממונה, מיהו 'בעל־הבית' כאן."

על ניסין ועל נפלאותין

צרוך מכתבים בפרסום ראשון שכתב הרב טוביה זילברשטרום למשפחתו בארץ הקודש בחוגשים חשון-כסלו תשל"ח, בהם מתאר בשפה יחודית ורבת אנפין את הקרוץ בית חייו באותם ימים ורגש השמחה בשל מצבן הבריאותי של הרבי ההולך ומתחזק

א | השכל והרגש גרמו לדמעות, אך היחידה שבנפש להתקשרות לכ"ק אד"ש

בס"ד. יום א' לפ' לך תשל"ח

השלום והברכה וכל-טוב-סלה לכולכם היקרים לאורך ימים ושנים טובות.

...לאט לאט עזבו ועוזבים שוב האורחים הרבים ששהו בחצרות הקודש במשך החגים כשהם ספוגים עד הסוף. ואשר כהלשון ספוגים, שרק בנגיעה קלה אפשר לקבל ועד לסחוט מכל-אחד-ואחד רוב הדברים והחוויות שקיבל כאן וכולל סופו של החודש.

כמו שהזכרתי בטלפון ששמחת-תורה כזה טרם היה ב770. אמנם השכל והרגש גרמו לעיניים דומעות אך היחידה שבנפש להתקשרות לכ"ק אד"ש, והידיעה שרק מצב רוח של שמחה יגרום לבריאותו המהירה היא שהקידה ושמחה למעלה מדרך הטבע את אלפי היהודים פה והאלפים שהלכו לשמח בבתי הכנסת בניו-יורק וסביבותיה. אקווה כפי שכתבתי שדו"ח מפורט ימסרו האורחים והפעם גם קרובי המשפחה.

וודאי שומעים אתם לאחרונה את השידור חי משיחות כ"ק אד"ש מחדרו הקדוש. המניינים ברובם ככולם הם בסמיכות לחדרו ומאזין ומשתתף בתפילה מתוך חדרו מלבד בזמני קריאת-התורה. אתמול יום שבת-קודש שוב התקיימה קריאת התורה, זו הפעם הראשונה לא בחדרו כי-אם בהזאל למעלה. כמוכן שמנין "מצומצם" בן 40 איש מהאורחים היו. למזלי עמדתי בחלון וראיתי שוב את כ"ק אד"ש במלא הדרו איך שנכנס ויצא ובקריאת המפטיר. נכנס רק לקריאת-התורה והמפטיר ואחר חזר לחדרו. הליכתו רגילה ופניו היו קצת חיוורים אבער מיט דעם גרעסטן שטורעם [אבל עם כל השטורעם] ועוד יותר, וכידוע הנהגת רבותינו נשיאינו זה מכבר, ובפרט המוזכר לאחרונה בשיחת י"ג תשרי שלאחר מחלתו של אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע התחיל השטורעם יותר ויותר. וכבר אתמול בשיחת קודש החל לתבוע על הקמת בית הכנסת ובית המדרש נוסף בכל עיר ועיר שכוונה ושכונה. גם התעניין שבוע שעבר כמה פעמים על הדפסתו של מפתח עניינים של תרס"ו.

העיקר שכולם מוכנים לפעולה בכל לבבם ובכל נפשם ומאודם, וצריך להשפיע על עוד ועוד שיזכו ויכנסו תחת ממלכת נשיא דורנו.

ובכן עם הגיליון אסיים כל טוב ולהשתמע בבשורות-טובות תיכף כל הימים.

ב | עומדים ומתפללים לראות החלמתו המהירה של כ"ק אד"ש, ללא אוכל וללא שינה

מוצש"ק פ' לך

...ועתה קצת לחיי בית חיינו. ב"ה שוב זכיתי לראות את פני הוד כ"ק אד"ש בשבת זו כשנכנס לבית הכנסת, אמנם בינתיים, רק למעלה לקריאת המפטיר ולקריאת התורה שלפניה. הנמצאים סביבו יחד עם הרופא עומדים ומתפללים לראות על החלמתו המהירה של כ"ק אד"ש, וגם עכשיו ללא אוכל וללא שינה וכו'. במקום שאת שעות הלילה היה קודם מבלה בביתו וכו', עכשיו אפשר לראות זאת מבעד לחלוננו שרק שעתים שלש ללילה האור סגור, ומלבד זאת פתוח כמעט כל שעות היממה. האוכל שנכנס אליו, במקרה ראיתי ביום ו' ליד דלת חדרו הק' את המגש עם שני הצלחות שיצאו מחדרו [כשסכו"ם כסף ועליהם האותיות SH חרוטות, שהובאו מביתו ונמצאים בדירה של הרבי הקודם ששם נמצאת הרבנית כל הזמן ומכינה גם זאת עבורו] היו כמעט מלאות, די שיריים איז גיווען א סאך [היו מרובים], וכמובן מחמת שלא אכל מה שהוכן לו. ומלבד זאת בשבוע שעבר היה תחילת צום בה"ב המסתיים ביום ב' השבוע, ולאחר דין-ודברים עם הרופא שבשום אופן לא הרשה לו לצום הגיעו למסקנא שלכל הפחות מוכרח לשתות, וכמובן שצם באותו יום ללא שתיה גם-כן. וכדומה היה ביום חמישי שעבר, ובאותו ערב יום חמישי שאלתי אחד מהמקורבים מה המצב לאחר הצום ואמר לי שכיום חלה הטבה לאין ערוך למשך כל ימי השבוע וכו'...

בוודאי גם שמעתם שוב את השידור ממוצאי-שבת-קודש זה, כשהקול שוב חזר לתוקפו ואיתנו און גלייך מיטן גרעסטן שטורעם [ומיד עם כל השטורעם] על ענייני ארץ-ישראל וישוב השטחים, נקודות ההתנחלות וכו'.

אולי שמתם לב על הליקוט המעניין של פ' נח דשנה-זו ומלבד פרטים אחדים נוספים שהוסיף אד"ש פה ושם, הוסיף את כל אות ג' של השיחה בכתב-יד-קודשו על הימנעות והאיסור ללכת לאוניברסיטה וכדו'. כן מעניין היה בעתון המופיע פה מידי שבוע "אלגמיינער ז'שורנאל" בה מופיע מידי שבוע שיחה מלקוטי-שיחות דאד"ש, ועורך השיחה הוסיף בראשה שמוקדש לכ"ק אד"ש נשיא דורנו, והוסיף ברכת החלמה ואיחולים. כשהגיע ליד קודשו, מחק את כל הברכה והוסיף לאחר התיבות נשיא דורנו: א. שהשי"ת יתן לו מיד אריכות ימים ושנים טובות כפשוטו. ב. שהקב"ה ימלא את כל משאלות לבו לטובה ובשנה זו ממש. ואכן זה תקוותנו איחולינו וברכותינו.

וכל זה כמובן גם תלוי במעשינו ועבודתינו במשך כל הימים בעיסוק בעבודת המבצעים מיט זיך און מיטן [עם עצמנו ועם ה]זולת עד למבצע הגאולה האמתית והשלימה בקרוב ממש כשמלכנו בראשינו... כל טוב ולהשתמע בבשורות טובות תיכף כל הימים בכלל ובפרט.

ג | לא ראו טיב מצבו משך כל החודש כאותו יום שהובאו הספרים

בס"ד. יום ב' לפ' תולדות תשל"ח

הורים יקרים וכל המשפחה

...אין מילים לתאר את גודל נחת רוח אדמו"ר שליט"א כאשר ביום חמישי שעבר (כ"ב חשון) הגיעו 5 ארגונים שכוללים למעלה מ-300 ספרים רובם כתיבי יד מאדמו"רי רבותינו נשיאינו אשר נעלמו קרוב ל-40 שנה ושוב חזרו למקומם הנכון. ראיתי מחור מסוים (כדרכי קריכין וכו') איך שנתנו לידי כ"ק אד"ש מעטפה ובה מכתבים שהיו בתוך הספרים וכו' [כל הספרים עדיין מונחים בספרייתו שבבניין הסמוך] ופניו הקורנות ומאירות עם חיוך רחב על פניו הק', וכשקיבל זאת אמר "א' יישר כח קומט אייך פון דעם אויבערשטען, אָזוי ווי ס'גיווען אַ ענין פון פדיון שבויים זאָל זיין פדיון שבויים ביי די אַלע וואָס וועלן דאָס לערנען [היישר-כח מגיע לכם מהקב"ה, וכפי שהיה ענין של 'פדיון שבויים', יהיה פדיון שבויים אצל כל אלו שילמדו זאת], וכיון שזה קשור עם קיבוץ גלויות שיהיה בקרוב קיבוץ גלויות כפשוטו ממש אצל כל בני-ישראל, קבוץ גלויות בגופם, קבוץ גלויות ברוחם קבוץ גלויות בנשמתם", והזכיר "הגם שהיה קשור עם טלטולי גברא... וסיים ל"בשורות טובות תיכף ומיד כל הימים". כפי שאמרו לי העומדים בזמן זה סביבו לא ראו טיב מצבו משך כל החודש החולף כאותו יום שהובאו הספרים. ומכל-שכן מר' אליעזר שמצא חד תוספתא חדתא, על-אחת-ממה-וכמה למעלה מ-300 ספרים.

ויהי-רצון שזה יביא כבר את בריאות אד"ש לאיתנה ולחזקה תוספת מרובה על העיקר ויוליכנו בקרוב ממש קוממיות לארצנו בבשורות טובות תיכף כל הימים.

ד | הדלת הנעולה זו 6 שבועות נפתחה מחדש, והמלך ביופיו בהדרו בפניו המאירות והקורנות

בס"ד. עש"ק תולדות, בסמיכות להדלקת הנרות תשל"ח

משפחה יקרה לאורך ימים ושנים טובות!

אמנם הזמן מועט וקרוב להדלקת נרות אך לא אוכל שלא לשתף אתכם בשמחת השטעטיל, שמחת החסידים ושמחת כל העולם כולו.

ידוע פתגם החסיד וויפל טרערן מ'גיסט ביי קריאת-שמע שעל המיטה אזוי פיל משקה מעג מען נעמען [ככמות הדמעות ששופכים בקריאת-שמע שעל המיטה, כזו כמות משקה מותר לקחת]... ואכן ארגזי היין והמשקה שהוכנו אתמול מבעוד יום - כאשר נודעה בברור הידיעה המשמחת כי כ"ק אדמו"ר שליט"א יסע לביתו באותו ערב - לא הספיקו, ואף רוקנו החנויות הסמוכות עד לכמה רחובות סמוכים. בעלי-בתים אף סיפקו פארבייסען ואינני זוכר ואף הוותיקים ממני אינם זוכרים לילה כזה בבית חיינו 770.

בסביבות השעה 7 החלו המונים להתאסף ליד פתח 770 ועל-פי רשות מהרופא שאפשר להתחיל בשירה אף שבוודאי כ"ק אד"ש ינצח על המארש כדרכו בקודש. ואכן בשעה 7:35, כאשר הדלת הנעולה זו 6 שבועות נפתחה מחדש והמלך ביופיו בהדרו בפניו המאירות והקורנות כשחיוך קל על שפתיו נראה בפתח, פצחו בשירת נפוליון'ס מארש וכ"ק אד"ש עודד מיד בידו ובתנועותיו הק' כמה פעמים לעבר הקהל וכך ממשיך מתוך מכוניתו.

משנעלה המכונית המשיכו הריקודים כשעתיים ברחוב כשכוסות לחיים עוברים מאחד למשנהו וכו' ואחר-כך נמשכה בפנים עד לשעות הבוקר. אף אדם זר שהופיע לא חשב הרבה ונכנס למעגל הרוקדים, המתוועדים והשמחים בכלל. וכך נמשכו הריקודים - לא רק רגלי הרוקדים כי-אם רוחם ליבם ונפשם של הרוקדים - כל זמן הלילה. למעלה מ-1200 דולר הובא לקניית המשקה [ועדיין לא גמרו, אלא הכינו כמה בעלי-בתים התוועדות א פעטע [שמנה] בגשמיות ורוחניות עבור שבת-קודש אחר התפילה].

אותו זאל שהיה שקט זה 5 שבועות בשעות הלילה שוב חזר לשטרעם בתוספת מרובה על העיקר. מצבו הכללי השתפר עוד יותר וכמובן מההרגשה ששוב הולך הביתה. וכמובן שיציאה זו אינה כמבית-החולים (ח"ו) לביתו, אלא מביתו לעבודתו הרגילה. וכמו שאמר לי בנימין קליין לפני כחצי שעה ער קען שוין טאן אלעס וואס ער וויל [הוא יכול לעשות כל מה שברצונן] ללא הגבלה. בינתיים לא ירד עוד לבית הכנסת בשבת זו ושוב ישאר פה במשך השבת כיון שהרוחות מנשבות והליכה מידי גדולה היא זו, אך במוצאי-שבת-קודש יחזור שוב לביתו במכונית.

ועוד קודם ביום רביעי, ולמזלי מסיח לפי תומי עמדתי עם חבר בחוץ, כשלפתע נראה כ"ק אד"ש בפתח 770 עם המלווים חברי המזכירות והרופא והלך לספרייתו בבניין הסמוך לראות מקרוב את כתיבי היד - 130 ספרים במספר, שהובאו מוורשה. שהה שם כשעה 20 דקות. כששאלו הרופא כשחזר לחדרו האיך מרגיש ענה "מאוד נרשם" [מהכתבי יד] וזו פעם הראשונה הייתה שהולך בחוץ.

ה | פעם ראשונה שרואה את ממלכתו בפועל של אד"ש כאשר בתנועה אחת מרים על קפיצים ומגביה שפלים עד מרום

בס"ד. יום א' חג הגאולה י' כסלו תשל"ח

...נחזור לחיי בית חיינו. בהמשך למכתבי הקודם נודעו בינתיים עוד פרטים. א. כאשר נודע שכ"ק אד"ש ילך הביתה ביום חמישי שעבר הסתפקו הרופאים ביניהם וכו' מתי ילך הביתה אם בשעה שאין אדם בחוץ וכו' או בין הסדרים וכנראה קהל גדול יתאסף למקום, וענה כ"ק אד"ש שלא אכפת לו בשעה שהקהל יהיה בחוץ. ובהתאסף הקהל תהיה זאת "פיס דמוסטריישן" - הפגנת שלום.

ובאותו ערב כשהגיע לביתו יחד עם הצוות ולפני עזבם את הבית ולאחר כ-10 דקות, שאל הרופא את אד"ש אם היה מרוצה מהריקוד ושמחת החסידים וענה בחיוב. כעבור זמן קצר, לערך חצי שעה אחר צאת אד"ש, יצאה הרבנית בדרכה לביתה והוצרכו לפלס דרך ברחבת 770 כדי שתוכל לעבור בין מעגלי הרוקדים. למחרת אמרה לאחד העוזרים בביתה "טרם ראיתי שמחה עילאית כזו". למחרת בבוקר כשהגיע כ"ק אד"ש נכנס אליו הרופא וגם שוחחו של הריקודים של אמש וכו' ונענה כ"ק אד"ש ששם לב ששני אנשים לא רקדו והם אני ואתה, ולכן בפעם הבאה שירקדו תשלים את החסר ותוציא גם אותי ידי חובתי.

ואכן במוצאי שבת קודש כשיצא לביתו שוב היה קהל נאספים ובמארש עליו יצא לביתו כמנצח עליו וכשהיה במכוניתו הראה בתנועת ידו הקדושה לעבר הרופא שגם הוא בין הרוקדים ונסחף למעגל הרוקדים לזמן מסוים. יצויין שאמנם ראה בסרט וכו' אך זו הייתה פעם ראשונה שרואה את ממלכתו בפועל של אד"ש כאשר יוצא מפתח דלתו ובתנועה אחת מרים על קפיצים ומגביה שפלים עד מרום. כמובן שהיה אפס קצהו משמחת התמימים ביום ה' אך לאנ"ש דאמריקה גם זה היה הישג. כפי השמועה גם בשאר ארצות תבל היה אותו יום ר"ח כסלו ליום בשורה וההתוועדויות נמשכו לזמן רב כמובן עם שמחה גדולה וריקודים.

ודאי שמעתם שוב יום אתמול שיחת כ"ק אד"ש הארוכה כשעתיים ועשרים דקות שכמדומני לא אמר שיחה ארוכה כזו אף פעם בהמשך אחד. אילו הייתה זו התוועדות רגילה היה זה לוקח כ-3 וחצי עד 4 שעות כולל ניגונים וכו'. ב"ה על חסדו הגדולים והשיפור הענקי הזה, וכבר רואים יתרון האור ובגילוי בזמן האחרון.

במראה פני קדשו והרגשתו הכללית חל שיפור מיום ליום ובפרט מאז אותו יום שהתחיל ללכת לבית יום יום, דבר שגם פועל הרגשה של הנהגה סדירה כמאז ומקדם. בשבוע שעבר התחיל לצאת לתפילות כרגיל, בא לערך בשעה 10 בבוקר והולך הביתה בשעה 6 עד 7 לערך. באם נשאר עד 7 אזי נכנס גם לתפילת ערבית.

בש"ק זה פ' ויצא, יצא - זו הפעם הראשונה - לתפילת קבלת שבת וערבית, אך עדיין לא יורד למטה והתפלל עם מנין הבחורים לאחר הסדר חסידות בשעה 8. דבר שגם מראה במיוחד על חשיבות כ"ק אד"ש לסדר הזה ולמנין הבחורים על גבי מנין אנ"ש המתפלל בזמן לערך בשעה 20:5. גם בעיקר, בין השיחות אתמול שיחת

כ"ק אד"ש על הנעשה בימים האחרונים בארץ-הקודש וכנשמע בחוש את תשובותיו הקולעות של כ"ק אד"ש עוד קודם דרישותיו בכנסת של נשיא מצרים, ובמיוחד ההוראה שיש ללמוד מזה תוקף מתאים של יהודי על תורה-ומצוות וגם במיוחד פסק-דין הרבנים שלא להחזיר אף שעל מארץ-ישראל ולא לומר "דעת תורה" הפוך מתורת אמת וכו'. לאחר השיחה נעמדו שוב החסידים ובשירת "ופרצת" קדמו פני מלכנו שיוצא לביתו. ושוב ניצח על הניגון "ימה וקדמה צפונה ונגבה", ובכללן ופרצת כאמור בשיחה. ובקרב ממש יהא המלך פורץ גדר גדרי הגלות ויוליכנו קוממיות לארצנו בעגלא דידן.

ו | ראש-חודש כסלו דהאי שתא היה שמיני-עצרת, ואילו י"ט כסלו יהיה שמחת-תורה

בס"ד. מוצאי שבת-קודש אור לכ"ד כסלו ערב חנוכה תשל"ח

שבוע טוב ומבורך!

זה זמן שכבר לא כתבתי, הגם שתמיד ובמיוחד תקופה זו יש על מה לכתוב ועד שמתיישבים לכתוב... והזמן עושה את שלו וזו קדימה ובשורה אחת ששומעים אינה משכחת אלא מוסיפה על הראשונה, וכבר לא יכיל גיליון אחד את אשר היה צריך להיכתב על שנים. מקווה שאצלכם הכל בסדר, שמעתי שבארץ-ישראל הימים חמים עדיין אך כאן החורף החל להתקרב, כבר שלג נראה באופק וגם מים שקפאו על המדרכות והכבישים.

בימי מזג אוויר שנוח, נוהג כ"ק אד"ש ללכת עכשיו רגלי הלך לכאן בסביבות השעה 10 בבוקר וחוזר רגלי לביתו [בלוויית רופא] לערך שעה 7-6. לקריאת-התורה ומנחה יוצא תמיד אך לערבית תלוי באם נמצא כאן. בימי השבת-קודש עדיין נוהג להיות כאן כל המעת לעת כיון שההליכה 3 פעמים ביום עדיין משתמט מזה.

בכלל הרופא אמר כבר לפני 3 שבועות כי ביכולתו לעשות כל אשר ברצונו, אלא כפי הנראה כ"ק אד"ש שומר ומקפיד יותר מציווי הרופא [כך אמר ב. קליין], ולדוגמא שלא יורד עדיין לבית-המדרש למטה לתפילות בשבת-קודש. סידרו כבר איזה סידור בקשר לאוויר צח ובכל-זאת לא יורד. בי"ט כסלו זו פעם הראשונה אחר 8 שבועות ויום אחד שירד שוב למטה. מהרבה פיות נשמעה ברכת שהחיינו בשם ומלכות, וכ"ק אד"ש כדרכו בקודש צועד בצעדים מהירים לעבר מקום שהוכן לו ובמבט חטוף סוקר את כל הבאים ובחיוך קל, וכן כשהתיישב כבר, קם הרב יאלעס היושב לצד ימינו וברך שהחיינו ואד"ש העיף לעברו חיוך קל וענה "אמן". אותו ערב לא הסתיים עם סיומה של ההתוועדות, מאחר שבעוד מועד הכינו והודיעו לחנויות מהסביבה שבאם כ"ק אד"ש ירד למטה שיעמדו הכן, מאחר שראש-חודש כסלו דהאי שתא היה שמיני-עצרת ואילו י"ט כסלו יהיה שמחת-תורה. ואכן כבר בשעות הבוקר שהודיעה המזכירות רשמית על כך דאגו להכלל מבעוד מועד.

העיקר שכל הנ"ל תהיה להם אחיזה משהו שיחזיק לאורך זמן כל ההחלטות טובות שקבלו כל אנ"ש בכל מקום שהוא.

מעניינים הם הרופאים. א. ד"ר ווייס שעליו גם אמר כ"ק אד"ש "ער האט מצליח גיווען, ער איז מצליח און וועט מצליח זיין" [הוא הצליח, הוא מצליח והוא יצליח]. הדבר נאמר בקשר שרצה רופא מהמומחים בעולם לבוא ולבקר וכו' ואמר אד"ש שאינו חפץ כשהתבטא כנ"ל. מאוד נתרשם מכ"ק אד"ש ומכל ידיעותיו ובכל השטחים ובמיוחד בעניינו הוא, חידושים שאמר לו פה ושם. עוד בהיותו פה קבוע ד"ר ווייס (בן 33) משיקאגא היה מתקשר טלפונית אל הרופאים חבריו ומספר להם מכ"ק אד"ש וכן הפצה בענייני יהדות. אז כשהיה, היה בקושי חבוש כיפה, כשהופיע הפעם להתוועדות [נתקבל במחיאות כפיים סוערות מהקהל כששוב נראה לפני כולם מאז ההתוועדות דשמחת-תורה - שכ"ק אד"ש אמר לו שירד להגיד לחיים בהתוועדות] בא חבוש כובע וחגור בגארטיל. בבדיחה אומרים הקהל, יבוא פעם הבאה עטור זקן ופאות. בכלל בענייני יהדות נהפך לגמרי, קנה תפילין גדולות מהודרות וכו' וכו'.

גם השני זה שנמצא כעת ד"ר רזניק (כבן 29) רופא בצבא האמריקאי לומד יום-יום עם א' הבחורים שעתיים בבית-המדרש. אמר שאינו רוצה לדבר עם כ"ק אד"ש בעניינים שלו וכו' ולא ינצל שעת כושר זו על שאלות פה ושם, מלבד פעם אחת שנתקשה באחת מהשיחות בלקוטי-שיחות שלמד ואז שאל את אד"ש בדרך הליכתו מביתו ל770 וקיבל מענה יפה. וככה רק אם כ"ק אד"ש מתחיל לדבר אז ממשיך וכו'.

להשתמע בבשורות-טובות, כל טוב. אפריילכען חנוכה, טוביה

מנורה ענקית קרוב לכ' אמה הועמדה במרכז מנהטן - לראשונה בהיסטוריה - תודלק ע"י ראש העיר ביים, ראש העיר לעתיד ועוד אישים חשובים. ודאי יהיה קדוש השם גדול.

ז | כ"ק אד"ש נתן דולר להמוזכרות ושלח אותם לעבודתם כשהוסיף "היינט איז אן הגבלות"

בס"ד. מוצאי זאת חנוכה תשל"ח

משפחה יקרה לאורך-ימים-טובים, א פריילכען ליכטיגן מוצאי זאת חנוכה !

ימי החנוכה - שמונה הימים המאירים והמוארים - שאך לפני זמן קצר הסתיימו, לא מסתיימים ולא יסתיימו אחר חנוכה השמח בשנה זו במיוחד בחצרות קודשנו ובבית חיינו.

החל מהיום הראשון, יום א' שעבר כאשר אושרה הידיעה שכ"ק אד"ש ירד למטה להדלקת הנרות כבשנים קדמוניות, נהרו רבים ורבים לעבר בית-הכנסת. ומשירד כ"ק אד"ש זו פעם ראשונה שוב למטה לתפילה

בציבור ולאותו מקום ליד הסטענדר התרגשות כולם היה גדולה.

אד"ש מצדו לא ניכר כלום עליו, כולל תפילת מנחה שיושב בחזרת הש"ץ, לא התיישב הפעם כדרכו בקודש כשעומד ליד הסטנדר. ולהנרות הללו בתיבות על ניסך וגו' עשה בידו הקדושה כמה פעמים להגביר השירה. בצאת כ"ק אד"ש חזרה החל בשירת על ניסך ועל נפלאותיך, וגם אחר צאת אד"ש ועלייתו חזרה ב"מעלית" נמשכו הריקודים זמן ניכר, וכפשוטו במובן "על ניסך ועל נפלאותיך ועל ישועתך". ביום ג' בשעות הצהריים נודע שוב שאד"ש ירד למטה להדלקת נר ג' דחנוכה דבר בלתי רגיל כלל. וברדת כ"ק אד"ש וחבילה של דולרים בידו וממהר למקומו החלה התפילה, כשלאחר התפילה הונח מיקרופון ליד הסטענדר ובוודאי גם שמעתם בארץ-הקודש ועד לסיום שעל פתח ביתו מבחוץ - ממקום שהרבי מנהיג את כל עם ישראל יחלק דמי חנוכה.

ניסו לעצור את הקהל למען ובכדי שאד"ש לא יעמוד זמן רב וכו' ואז כ"ק אד"ש נתן דולר להמזכירות ושלח אותם לעבודתם כשהוסיף: "היינט איז אן הגבלות" [היום זה ללא הגבלות]. והיה מעניין כי בדרך-כלל [עומדים] לידו חדקוב, קליין וכו' והפעם התחבאו הם מהצד וכו' ובכל-זאת ניסו שלא ייגשו ואמר כ"ק אד"ש "ווער ס'האלט אימיצן אפ פארטשעפעט זעך מיט מיר" [מי שמעכב את העוברים, הרי הוא "מתעסק עמי"] והראה ביד הקדושה על עצמו. והיה כל כך אויפגעלייגט [מרומם] כל הזמן ובפנים צהובות ושחוקות, והקיף אז את כל אנ"ש בכללות ובפרטות. לכמה-זכמה נתן מבט חודר ובוחר כליות ולב. להרבה שאל "ווי איז די ווייב, באלד גייען דאך די פרויען" [היכן אשתך, היכן עוברות הנשים] [וזאת על אף שניסו שלכל-הפחות הנשים לא ייגשו, לכן הוסיף כך]. לטברסקי חברי (כמדומה כתבתי שנולד לו בן) שאל: "וואס מאכט דער רך הנימול" [מה שלום הרך הנימול] וענה ב"ה ונתן לו דולר, ואמר: "דאס גיב פאר דער רך הנימול" [נתן זאת עבור הרך הנימול]. ליואל כהן נתן שישלח לאביו. לאחד האמהות שאל היכן בנה ואמרה שנסע למונטריאול, ואמר לחתונת... ומסר עבורו, ועוד ועוד. וכל הזמן הבחורים שרו (היינו בעת שחילק לגברים) ואד"ש ניצח בידו הקדושה כמו בחלוקת כוס-של-ברכה.

ושוב ביום חמישי והפעם בשורה חדשה, דער רבי גייט אויפן "אהל" (לאחר שביום ראשון ערב חנוכה הלך למקווה בלבד, דבר שהרופאים אסרו עד עתה מחמת לחץ המים וכו') ונסע בשעה 1:30 עד לערך 4:30 (אמרו פה-זו פעם ראשונה משך 28 שנה שיאמר ברכה שאומרים מי שלא היה ל' יום בבית-הקברות). ושוב מנחה איז אונטען [למטה]. והפעם לאחר מנחה כשעומדים על הרצפה ובסמוך על הפירמידות עד לתקרה, על הספסלים עצים וכו' כשהחל ב"על ניסך" לעשות בידו הקדושה הראה שיסתובבו ויכנסו במעגלים פראווען הקפות, והקהל נכנס בהתלהבות ובמעגלי ריקוד. ממש שמחת-תורה. ולכל אלו שעמדו על הספסלים הראה ביד הקדושה שירדו ויכנסו למעגלים. ובנוסף אני וכן היו עוד כמה שמרוב דוחק שוב עליתי על הספסל ומיד כ"ק אד"ש הראה בידו לרדת למטה לרקוד.

היה מחזה נלהב לראות זאת איך שרוקדים במעגלים וכ"ק אד"ש מהצד מוחה ידיו הקדושות כף אל כף, וממש כמו בשמחת-תורה. אלא שתמיד עומדים על המקום ורוקדים והפעם במעגלים וכו' ואף כשמטעמי צפיפות נעמדו כריקוד הרגיל פה, הראה בידו הקדושה שימשיכו בכל תוקף. הגם שמתחילה לייבל גרונר

ניסה וכו' וכו'.

היה גם מחזה נהדר לראות את זקני החסידים שהיו באותו מעמד שתמיד עומדים מהצד וכו' איך שנכנסו לריקודים ומתוך התרגשות נלהבת של שמחה וששון כאחד הצעירים. הרב קרוזנבסקי, לדוגמא, עד כלות כוחותיו רקד ורקד עוד ועוד. וכמובן גם לאחר צאת כ"ק אד"ש נמשכו הריקודים כשעה ויותר. כל מאורע ומאורע במקום מוסיף ראשית חיות חדשה ומשנה מרץ וכו' ומרנין את הלב ונותנת הרגשה של כפלים לתושיה מאז שמחת-תורה וכו'.

ואמרו במקום - דער רבי אנערקענט אין אונזערע הקפות [הרבי מכיר בהקפות שלנו] של שמיני-עצרת ושמחת-תורה בליל ר"ח כסלו כשיצא לביתו, ובליל י"ט כסלו אחר ההתוועדות הראשונה. וכבר באותו יום נודע בבירור על התוועדות במוצאי שבת-קודש. הוכנו ספסלים כמעט באותו מספר של י"ט כסלו, וחוסר מקום עוד ניכר. ואכן כ"ק אד"ש קישר את ימי החנוכה לשמחת-תורה נוסף להמפורש כנגד פרי החג כדעת בית-שמאי וכדברי הצמח-צדק שלדעת בית-הלל גם הם סוברים כנגד פרי החג אלא שמעלין בקודש... וביקש להוסיף יותר משמחת-תורה וכו'.

ביום השבת-קודש נשאר לעת-עתה ב770 ולכן בערב שבת קודש הדליק נרות חנוכה לא בביתו כי אם בבית הספריה הסמוך ל770. במוצאי שבת-קודש לפני ההתוועדות הדליק שוב כאן, והפעם על פתח חדרו הקדוש ב770. כנראה זו פעם ראשונה שעומדים סביבו, ובכלל שמדליק פה, מאחר שבדרך-כלל לא היו מנין בבית הרב וכו'. היו שם רק חברי המזכירות 3 במספר. ומיד לאחר הבדלה הדליק נרות חנוכה.

ביום ראשון ערב זאת-חנוכה לרגל מסיבת חנוכה - ראלי - הנעשה מידי שנה בשנה, כשהסתפקו אם ירד אד"ש, אמר: "בריינגען וואס מער קינדער" [הביאו מה שיותר ילדים]. ולהפתעתנו לא רק שירד אלא אף ביקש להרב י.י. העכט שניצח על המסיבה שילד יאמר הי"ב פסוקים ולאחר-מכן ג' השיחות שבוודאי גם הועברו לארץ-הקודש. בהיכנסו הושלך הס והתזמורת שרה נודע ביהודה וגו' כשהילדים בקולם הרך מלויים את התזמורת. כשאד"ש נכנס בחיוך רב הורה בידו הקדושה להגביר ולהמריץ וכך ניגש למקומו ונעמד [שוב על בימה בפנתו...], וכבשמחת-תורה הסתובב לעבר הילדים והקהל ומחה כפיים בניגון נודע ביהודה וגו'. לאחר תפילת מנחה שוב בהנרות הללו, עוד במילים וכל שמונת ימי חנוכה, מחה כפים לילדים. וכן בסוף בעל ניסך ועל נפלאותיך ועל ישועתך. ולאחר הפסוקים - כשבאמצע העיר שגם הבנות שהיו מעבר השני יענו לילד שהקריא את הפסוקים - אמר את השיחה בה תיאר את מצב היהודים בזמן ההוא ואיך שהיוונים רצו להעבירם מחוקי רצונך ולהשכיחם תורתך ואיך שאותו דבר יש ללמוד לתקופתנו וכו' לכל ילד וילד אשר נבדל הוא משאר העמים... בסוף נתן למדריכים מטבעות שיחלקו לכל ילד ב' מטבעות.

שיחת הקהל ב770 מה שחשבו מי יודע אם אד"ש שוב יעשה זאת... וזאת... ומחיית כפיים... וכו' ועמידה לאורך זמן, חלוקת דולרים, כוס של-ברכה... ועוד ועוד. הכל חלף ועבר וכ"ק אד"ש מראה אז די ארבעט גייט אן וויטער און מיטן גרויסען שטורעם [העבודה ממשיכה הלאה, ובשטורעם גדול]. ואדרכא, כל מניעה הכי קטנה שמנסים לעשות זה גורם עגמת-נפש מסוימת...

והיום יום ב', קרא כ"ק אד"ש להעכט והודה לו על ההצלחה של אתמול, ואמר שרוצה להתוועד אלא שדרוש לו בעל מרץ ובעל סוד. בעל מרץ להכין התוועדות, חלות ויין ומשקה לכוס של-ברכה, ובעל סוד לא להפריע את האנשים מעבודתם מכיון שההתוועדות החלה ב3:45 [ורוב אנ"ש הגיעו רק בסיום היום]. כ"ק אד"ש ירד ואמר מספר מילים למה ייטול ידיים וביקש שכולם ייטלו וכו' וכו' כנשמע וודאי בשידור. אחר-מכן חלוקת כוס של-ברכה און מיט אזא שטורעם שאולי פעם אחת זוכרני לפני 3 שנים דומה. כמעט בכל ניגון המריץ ביד קדשו חזק ויותר חזק וכו'.

ובשיחת ההתוועדות שוב קישר עם שמיני-עצרת ושמת-תורה. הזכיר שיחלק כוס של-ברכה הגם שבמוצאי שמחת-תורה חילקו ועל-ידי שלוחו של אדם כמותו וכאילו חילקתי בעצמי. אך לתוספת בתורה ומצוות יחלקו וגם בקבוקים לכל הנוסעים והשלוחים...לאחר סיומו התפללו ערבית וכ"ק אד"ש נכנס לחדרו למנוחה קצרה. כעבור שעה ורבע לערך נסע לביתו.

ולסיום ברכת הצלחה און הערן בשורות-טובות, ולהמשיך די לעצטע טעג פון [בימים האחרונים של ה]גלות משתשקע החמה, להאיר על פתח ביתו מבחוץ מאכן ליכטיג ביי זיך און ארום זיך [להאיר בו ובסביבתו] ועד ל"ועליך יזרח ה'", במבצע גאולה האמתית והשלימה ע"י משיח צדקנו ומלכנו בראשנו.

ת"ח בעד ברכתם ואיחולם

מכתב כללי-פרטי ששלח הרבי לכל אלה שבירכוהו בבריאות לאחר מאורע הלב.

המכתב שלפנינו ממוען לבני משפחת פש (שכמנהגם כתבו כל בני המשפחה לרבי ברכות ואיחולים) ובו משנה הרבי מהנוסח הרגיל "ברכתו ואיחוליו" ל"ברכתם ואיחולם".

Rebbe immediately changed his plans, notified the Rebbetzin, and began distributing *lekach* again. By the time this second *chaluka* was completed, there was no longer any time for the Rebbe to go home for the *seuda*.

We happen to know this story because it was shared as one of the many details surrounding the events of that night, but one can just imagine or better, know with certainty, that this happened countless other times. Everything and anything for the Chassidim. And to think that this was one of the last things the Rebbe did before the occurrence later that night! It speaks volumes of the dedication a Rebbe has to *klal Yisroel*.

In reality, it's more than dedication—this is his life; a Rebbe gives all he has for the sake of his Chassidim and those he is entrusted with.

This is seen in many places throughout the Torah in connection with Moshe Rabbeinu's commitment to his generation. On one occasion⁸ Moshe tells the Yidden, "I went up to Har Sinai to get the *luchos* for you and I didn't eat or drink for forty days and nights."

We saw this by our Moshe, the Rebbe, day in and day out.

This small incident among thousands of others highlights this important point and should have us all thinking how we can reciprocate. The Rebbe gave everything for the Chassidim. What can we do and what can we give for the Rebbe?

Let us all dedicate and rededicate ourselves to fulfilling the Rebbe's work, staying focused on the task at hand, for which the Rebbe gave us so much *kochos* and continuously asks from us to do just that extra *mitzvah*, bringing about the coming of Moshiach *teikef umiyad mamosh!* T

1. See *Rescue of the Library*, Derher Adar II 5774, for an overview of the release of the library in Poland.
2. I was in the library at the time, because my brother Yossi and I were given the job of laying out the *sefarim* on the table to make it easier for the Rebbe to view them.
3. See *Seudas Hoda'a - Zos Chanukah 5738*, Derher Teves 5774, for an overview of this farbrengen.
4. *Gevuras Hashem* perek 61.
5. *Sefer Hasichos* 5687, p. 169.
6. *Iggeres Hakodesh*, siman 27.
7. *Sotah* 13b.
8. *Devorim* 9:9

Later on, the Rebbe insisted on opening every piece of mail himself, not allowing any member of *mazkirus* to open even a single envelope, because they were sent to him personally. Just two days after the heart attack, on Motzaei Simchas Torah, the Rebbe said a *sicha* from his room! During the following days and weeks, the Rebbe answered letters, said *sichos* and *maamarim* from his room many times, and much much more; in other words, “business as usual.”

Those who saw it first hand can attest that they were witnessing something well beyond any rules of nature.

This idea was not a novel concept that suddenly appeared, it is a fundamental part of what a Rebbe is; on Rosh Chodesh Kislev this came into full view of the entire world.

The Alter Rebbe explains in Tanya⁶ that the life of a *tzaddik* is not a physical one but rather a spiritual one made up of serving Hashem with *emunah*, *ahava*, and *yirah*. Even the physical life of a Rebbe is fully spiritual and far beyond the realms of nature.

Rosh Chodesh Kislev Today

When internalizing this concept as a central theme of Rosh Chodesh Kislev and the events surrounding it, we come to the realization that it is more relevant today than ever before.

The Gemara says⁷ about Moshe Rabbeinu “מה” — *tzaddikim* continue to lead their disciples from on high after their *histalkus* just as they led them during their lifetime.

Even more so, in that same chapter of Tanya the Alter Rebbe quotes the Zohar that says, “דדיקא דא” — *tzaddik* is more present in all the worlds after his *histalkus* than he was during his lifetime.

For us living now after Gimmel Tammuz this is a crucial and life-saving point. It gives us the fuel

we need to keep going strong—continually thriving. The Rebbe is leading us and taking care of us just like before, and even more so, because the Rebbe is beyond the physical limitations of the realms of nature. We can connect to the Rebbe and receive his guidance and *brachos* as always, and even more than before.

There is a famous concept in the Gemara about a legal document whose authenticity was brought into question, which is known as “שטר שיצא עליו ערעור.” The Gemara explains that after it is once again proven credible, it becomes stronger than ever, because it has withstood the test and challenge thrown its way.

Similarly with Rosh Chodesh Kislev, the unrestricted and supernatural life of a Rebbe was challenged and now everyone can see just how literal this is.

Everything for Chassidim

There is another important and meaningful point that I would like to share in connection with Rosh Chodesh Kislev.

In the larger scope of events surrounding the incident on Shemini Atzeres and the subsequent miraculous recovery and going home, there is one story that at first glance seems small, but upon deeper thought it encapsulates another important lesson about a Rebbe: A Rebbe’s commitment and devotion to the Chassidim is absolute. A Rebbe is completely selfless.

A few hours before the *hakafos*, on Hoshana Rabba 5738, the Rebbe distributed *lekach* for many hours and was then going to go home to have the *seuda* of Hoshana Rabba with the Rebbetzin. There wasn’t much time until Yom Tov would come in, but it was an opportunity for the Rebbe to go home and eat something.

Moments before the Rebbe left 770, he was notified that more people who hadn’t yet received *lekach* had arrived, and that another line had formed. The

Pesach) that we will mention *Yetzias Mitzrayim* even when Moshiach comes. The question is raised: What is the purpose of doing so? Won't we have something much greater at that time?

Along those lines, an even more apparent question begs to be asked; if we are still in *golus*, Yidden are still being persecuted, we have no *Beis Hamikdash*, and we have been through so many tragedies, why are we even celebrating freedom?

In order to appreciate the answer, we need to change our whole perspective and understanding of what happened in Mitzrayim so many years ago. The Rebbe often quotes the Maharal's explanation,⁴ that with *geulas Mitzrayim*, the element of being free people was implanted inside each one of us, so despite challenges and hard times that were yet to come, we can never again be completely enslaved.

As the Rebbe Rashab said⁵ (and the Rebbe repeated countless time): "Only our bodies are in *golus*, not our *neshamos*." A Yid, with the power of his *neshama*, can transcend all the trappings of *golus*. The *neshama* of a Yid is free from all earthly forces or powers.

When analyzing the story of Rosh Chodesh Kislev, a similar idea can be applied. This certainly wasn't just about the Rebbe going home; there was an eternally relevant lesson to be ingrained in our mind and hearts: What a Rebbe is. That Shemini Atzeres and the events surrounding it, culminating with the celebration of Rosh Chodesh Kislev, taught us the lesson of what a Rebbe is in a very demonstrative and evident manner.

Throughout those events, we, the Chassidim and the entire world, saw how a Rebbe is higher than nature. We were witness to how the rules of nature pose no limitations.

There are so many examples that bring out this point, some are more common knowledge while others are less known.

For example, immediately after the Rebbe sat down in his seat, water was brought over to the Rebbe, but the Rebbe refused to take a drink out of the sukkah and before *kiddush*. I can vividly recall how Reb Binyomin Klein was practically laying on the steps of the Rebbe's *bima* and begging the Rebbe to have a drink.

The Rebbe did not leave the shul until all of the *hakafos* were completed, and the Rebbe himself went to the middle of 770 and danced with Rashag for the seventh *hakafa* (as was customary). Even when the Rebbe went upstairs and came to the sukkah, he insisted on making *kiddush* on wine, not grape juice, before eating or drinking anything.

Another famous incident is the way the Rebbe adamantly refused the recommendation—almost command—of most of the medical professionals to go to the hospital. So much so, that the doctors exclaimed, "If you don't listen to us then we can't take responsibility for your condition." This was not just an empty threat; eventually all the doctors left and the Rebbe was all alone until Dr. Teichholz, and eventually Dr. Weiss, arrived.

the Rebbe. But this all turned around completely on Rosh Chodesh Kislev.

Each moment of Rosh Chodesh Kislev is vivid in my mind. I will never forget where I was and what we did as we heard the miraculous news. After the Rebbe made his way out of 770 and returned home, we, the *bochurim*, danced and said *l'chaim* with tremendous *simcha*. Eventually, we made our way over to the *aron kodesh* and completed a task that was cut short; we finished the *hakafos* that were interrupted by the fearful event on Shemini Atzeres. *Nigun* after *nigun*, hour after hour, *l'chaim* after *l'chaim*, we danced and celebrated like never before.

We were immediately drawn into the post Rosh Chodesh Kislev era and we soon discovered that whatever we had supposedly missed out on would be given to us by the Rebbe.

This is not something we had to figure out; the Rebbe made it very clear to us.

Some days after Shabbos Bereishis, the Rebbe mentioned to Dr. Weiss that to compensate the Chassidim for the missed farbrengens of Simchas Torah and Shabbos Bereishis, he will probably hold a special farbrengen.

A few weeks after Rosh Chodesh Kislev, on Zos Chanukah that year, the Rebbe surprised everyone with a farbrengen.³ This farbrengen served as a *seudas hoda'ah* and a compensation for the missed Simchas Torah farbrengen. The Rebbe washed for challah, and in the *sichos*, the Rebbe connected Zos Chanukah with Shemini Atzeres, and conducted the entire farbrengen with much joy and *lebedikeit*.

During the farbrengen, the Rebbe strongly encouraged the singing of the Simchas Torah *hakafos nigun*. Chassidim understood this to be a substitute for the Rebbe's absence at *hakafos* earlier that year. The Rebbe also mentioned the importance of the daily study of Chitas, something usually discussed at the Simchas Torah farbrengen.

The Rebbe announced that he will distribute *kos shel bracha* following the farbrengen, stating that the distribution now is “like the distribution of Motzaei Simchas Torah, even though it was distributed then through a *shliach* and *shlucho shel adam k'moso*.”

In fact, over the next few months, the Rebbe continued with a theme of *hashlama*: he distributed *kos shel bracha* a total of six times throughout the winter. The Rebbe made up for everything, and as Chassidim we have to be thankful and grateful for this.

This is really a most important message for us today; the Rebbe will not remain in debt. Everything that we have been sorely missing over these long, hard years, will be made up to us in the greatest way possible.

Back then we relied confidently on the words of the Rebbe that we should be *b'simcha* and through that we will help the Rebbe's *gezunt* and bring about the ascent we were longing for. We forced ourselves to ascend from the feelings of doom, and, indeed, we were given a Yom Tov.

Similarly, now, we must be firm in our faith, knowing that the revelations to come will be so great that they will defy the current darkness of *golus* and bring about the greatest times, when we will be united with the Rebbe very soon. By looking back at 5738, we gain strength to internalize this and bring the *geulah* that we are all waiting for.

We are obligated to be thankful for what happened in the past, but more significant is to think about what is yet to come.

Rabbi Yaakov Winner
Melbourne, Australia

Defying Nature

To appreciate Rosh Chodesh Kislev today, we need to “get back to basics.” We are all familiar with the famous ruling of *Chazal* (associated mainly with

As Chassidim, can we possibly think any other way? Can another outcome even enter our thoughts?

There is no question that this was a darkness of inconceivable proportions. Everything we were used to—davening with the Rebbe, watching the Rebbe come and go, being nearby and knowing that the Rebbe was talking to people in *yechidus* all night, all the precious moments with the Rebbe that were just a fact of life—came to an abrupt halt.

Then came the great day of Rosh Chodesh Kislev. A great sense of relief washed over us; finally the darkness was over. The Rebbe was now free to go home without doctors continuously at his side.

It seemed that things were back to normal.

What we didn't realize was that this was the beginning of a completely new era, even stronger and greater than before. The incredible years that followed with *maamarim*, *sichos*, *yechidus'n*, dollars, and the list goes on.

If you think about some of the greatest directives of the Rebbe, you will realize that most of them were after Rosh Chodesh Kislev. The initiative of printing Tanyas across the world—which the Rebbe started

that summer—Tzivos Hashem, the *takana* of *limud haRambam*, are just a few that come to mind.

The majority of the Rebbe's *mugadike maamarim* and *sichos* came out after 5738 as well.

Of course there is also the influx of shlichim (myself included) whom the Rebbe sent out across the world, doubling and tripling the infrastructure of shlichus and *Batei Chabad* over the years that followed. It was the strongest call to intensify the spreading of Yiddishkeit and Chassidus, hastening the coming of Moshiach.

When we think about it a little deeper, the greatness of the day far surpasses these specific details. It is the general indication that after a situation of extreme concealment comes the greatest heights. While we cherish each and every one of the Rebbe's *takanos* and every idea the Rebbe *koched* in, it is important that we look at the larger picture and lesson that the Rebbe is conveying.

Going through life, when we are presented with challenges and possibly setbacks, it is imperative that once we get past them, we reach even higher than before. The Rebbe showed us all that when we overcome a period of low, we are in a position to grow even more and we are given the necessary strength and powers to accomplish just that.

In fact, this message is what makes the lesson, meaning, and feelings of Rosh Chodesh Kislev even more important and prevalent today after Gimmel Tammuz.

We find ourselves in such a *golus* that it is unfathomable how we are able to cope and carry on. Everywhere we turn it is bleak, with the stark reality staring us in the face that we are living in a world and time that is missing a fundamental element to its functioning. We are unable to see the Rebbe *b'gashmiyus*.

This is exactly how we felt in those days following Shemini Atzeres 5738, because we were unable to see

770, where Dr. Larry Resnick, who had been caring for the Rebbe for the past few weeks, was staying. This must have been around two in the morning. I knocked on his door and instead of waking him up, I saw that he was sitting on his bed with tears streaming down his face. Dr. Resnick was a very intellectual person and didn't usually display much emotion, yet that night he couldn't control himself, and through his tears he told me, "You should know that I have never seen such joy and dedication."

The next morning the Rebbe joined the *minyán* for *krias haTorah*, and afterwards Dr. Resnick went into the Rebbe's room. "Two people didn't dance last night," the Rebbe told him. "Me and you. We need to make up for this."

This was a clear indication to us, *anash* and *bochurim*, that the Rebbe had accepted and given his seal to the great emotion and *simcha* of the Chassidim. The following Shabbos in 770 was joyous like never before. We felt that the Rebbe had recognized the Yom Tov.

Let's stop for a moment and ask ourselves, "What are we actually celebrating?" Is it the medical miracle that left doctors speechless and without an explanation?

Medically speaking, however, there was no major difference between 29 Cheshvan and Rosh Chodesh Kislev. In fact, as I mentioned earlier, the doctors had already informed the Rebbe that he was able to go home earlier. So what is the cause for the celebration?

The day of Rosh Chodesh Kislev brings out the greatness of the longing to see the Rebbe. The very fact that we couldn't see the Rebbe yesterday and today we could is the greatest reason to celebrate with the most overwhelming *simcha*.

As we think about the *golus* that we are in, and those five weeks fade in comparison to the many years we have been waiting, each one of us needs to

know and remember the message of Rosh Chodesh Kislev.

Longing and yearning is in the very nature of Chassidim; it is a key component in our relationship with the Rebbe. Just as Chassidim who were yearning to see the Rebbe during the dark weeks following the Rebbe's heart attack made every effort to bring the Rebbe true *nachas ruach* with new undertakings, *mitzvot*, davening, and learning; so too, we must act in the same manner today.

As the Rebbe wrote to the Chossid Reb Avraham Pariz one year after the *histalkus* of the Friediker Rebbe: "מ'דארה, מ'דארה צוריק אראפבריינגען דעם ר' רבי'ן—Reb Avraham, we must bring the Rebbe back down."

Just as everyone did everything they could to be reunited with the Rebbe once more at that time, so too, we must give ourselves over to the Rebbe's *inyanim* and bring about the biggest Yom Tov, when we will be *zoche* to see the Rebbe very soon.

May we merit to see the coming of Moshiach, when we will once again be united with the Rebbe—מלך ביוביו תחזינה עינינו. May it be *b'karov mamosh*.

Rabbi Tzvi Grunblatt
Buenos Aires, Argentina

What is Yet to Come

As the events of that night, Shemini Atzeres 5738, began to unfold in front of our eyes, there is no doubt that we were overwhelmed with confusion and worry. As *bochurim* reveling in the revelations of *hakafos* by the Rebbe, the situation that we saw was the furthest possibility from our minds.

However, I remember clearly the contradiction of feelings, as we had this inner sense that everything would be okay. It wasn't "if" or "maybe," but "when" and "how."

This is how we spent and survived the next few weeks.

A Meritorious Day

Moving forward to Erev Rosh Chodesh...

Towards the end of Cheshvan, containers of *seforim* began coming from Poland as they finally released parts of the Frierdiker Rebbe's library.¹ The Rebbe planned to make a short visit to the library next door to see them. The visit was kept as a complete secret and only a handful of people knew about it.

Those who happened to be outside and saw the Rebbe exit 770 were so shocked that I remember seeing from the window² how a *bochur* who was walking by noticed the Rebbe and fainted on the spot.

The next day, the doctors told the Rebbe that he was able to go home, but the Rebbe suggested that he wait until the evening, Rosh Chodesh Kislev, because a meritorious act is reserved for an already meritorious day.

Although it was not supposed to be a big event—the Rebbe was simply going home—word quickly spread. There was a palpable excitement as the crowd outside 770 began to swell. It was not a *farbrengen* or *sicha* that we were waiting for, it was simply a chance to catch a glimpse of our dear Rebbe. In fact we had no idea if things were much better medically or what the appearance of the Rebbe would be like.

I clearly remember overhearing conversations between *bochurim* about how the Rebbe would come out. Some thought the Rebbe would walk out with something to lean on, while others strongly opposed such a notion and insisted he would be supported by the *mazkirus*, while yet others were convinced it would be the doctors helping the Rebbe.

While the Rebbe was preparing to go home for the first time in five weeks, the Chassidim outside were preparing as well; emotionally, mentally, and

spiritually. It wasn't a feeling of *simcha*, it was one of deep yearning.

To sing or not to sing?

This was the unasked and unanswerable question.

And then it happened. The door of 770 opened up and the Rebbe walked out... just like every day—upright, walking swiftly, and smiling, without support or help of any kind. The enormous crowd that had assembled to see that moment was thrown into complete shock and excitement.

The best *marshal* that I can use to describe this is that of a pressure cooker. A pressure cooker is a pot that is so tight that it cooks very fast, but when opening it one must be careful to release the pressure slowly or else it can explode all over the place.

For over a month we had been under intense pressure—worried, concerned, and afraid of what would happen next, and then the lid was blown off in an instant with a wave of the Rebbe's hand.

As the Rebbe walked out, he paused and waved his hand just like on Simchas Torah. The crowd burst out singing Napoleon's March with great jubilation. From eight o'clock that evening until at least two in the morning we indeed celebrated Simchas Torah. This time the *simcha* was not due to our *kabbolas ol* but a result of the immense relief that washed over all of us.

Looking back I can say with certainty that the *simcha* was not planned, nor was it supposed to become the Yom Tov that it is. We were just waiting to see the Rebbe. The natural feelings and reaction of the *bochurim* were so strong, however, that it became the Yom Tov of Rosh Chodesh Kislev. We made it.

Even though it wasn't at all planned, the yearning to simply see the Rebbe created such emotion. It is that yearning and longing that we Chassidim have to strive for today.

I remember that on the night of Rosh Chodesh Kislev, after many hours of celebrating and saying *l'chaim*, I went up to Reb Dovid Raskin's room in

the mood was dismal; the sweat from the spirited dancing was being washed away by the constant flow of tears.

At some point during the night, I was able to go upstairs (which was officially closed off from the public), and my father told me a very encouraging piece of news. In the hours following the heart attack the Rebbe wasn't able to get out of the bed, but now, within twenty-four hours, the Rebbe was able to get up. I wanted to grab this information and share it with all the Chassidim right away.

My father agreed that I should publicize this. With this goldmine of information and bursting from keeping it to myself, I quickly went up onto the *bima* and motioned for silence. There were throngs of Chassidim, and I told everyone that the Rebbe was able to get out of bed. A big *simcha* broke out and singing suddenly switched from “*Der Rebbe zol zein gezunt*” to “*Der Rebbe iz gezunt*.” Initially we were singing, “The Rebbe should be healthy” and we then changed it to “The Rebbe IS healthy.”

Although this development was small compared to the larger scope of the concerns that still hovered over us, it was a beam of light in a pitch black night. The night of Motzai Simchas Torah stands out in my mind as a turning point in regards to our feelings, mood, and general disposition.

A couple of days after Yom Tov, the *bochurim* gathered together in Oholei Torah, and Reb Yoel spoke to us very passionately about what we could do for the Rebbe. “Whenever I tell you to leave space around the Rebbe or not to push too much,” he began telling us, “you tell me that the Rebbe is *ruchniyus* and these things don't affect him. Now that we are in this situation, it is precisely the *ruchniyus* that we have to *koch* in. Adding in these things will have the most positive influence.”

His words really hit home, because we now had guidance for what we could do instead of sitting despondently and battling our worst fears.

Yechidus

Despite everything that was going on medically, the Rebbe surprised the Chassidim by holding a semi *yechidus* for the guests who came to spend Tishrei with the Rebbe. The guests filed by as the Rebbe sat at the entrance of *Gan Eden Ha'elyon*. The goal of every Chossid at that time was to simply catch a glimpse of the Rebbe. The yearning was so great that people flew in from California, waited on long lines, and pushed and shoved just to see the Rebbe for a moment as he sat by the door of his room.

The next big development was that the Rebbe would join the *minyán* in the upstairs *zal* for *krias haTorah* on Shabbos. A select group of forty *yungeleit* was allowed in. That's it; there was no way for a *bochur* to get in there.

Understandably the *bochurim* had a stronger than ever urge to see the Rebbe. Ever creative, the *bochurim* climbed up against the window from the outside and tried to peer inside from any angle. When Reb Yoel saw this, he was not pleased, and he told us to go away. “As much as you have an urge to see,” he reprimanded, “you are blocking the airflow into the room.”

Undeterred, we found a new vantage point. This time we climbed onto a railing from the library, watching through the window from afar. The pushing was intense, it felt like we were in 770 trying to see *tekios*. The effort paid off when we saw the Rebbe, even though it was just for a moment. Even more rewarding was seeing the Rebbe smile when he noticed us gathered there.

Although there was a sense of joy from having seen the Rebbe, most of us were left feeling that the situation was bleak. The fact remained that the Rebbe was under intense medical care. We were so desperate that we searched for any way or thing that we could do to help the Rebbe.

Rabbi Mendel Groner

Kiryat Gat, Eretz Yisroel

The Shock

To really appreciate the greatness and true message of the Yom Tov of Rosh Chodesh Kislev, I would like to take you back to that Shemini Atzeres night and the following weeks.

Tishrei was reaching its climax—*hakafos* with the Rebbe. The Rebbe led the first *hakafa*, dancing with Rashag as was customary, and everything progressed as normal until the fourth *hakafa*. Since I was standing so close to the Rebbe's *bima*, I was one of the first to realize that something was not right.

The Rebbe turned to my father, Rabbi Leibel Groner, and said something to him; it only took a few moments to realize that something was amiss. The things that set off alarm bells in my head may seem small, but we were familiar with the Rebbe's *tenuos* and this wasn't ordinary. When the Rebbe was clapping, I noticed that his hands weren't actually touching each other. The Rebbe had asked my father to bring over his chair, and when he sat down, he leaned back in his chair, which is something the Rebbe never did.

The ensuing panic and hysteria is indescribable. The initial thought was that the Rebbe simply needed air and we should evacuate 770 as quickly as possible so there could be some airflow and ventilation. What had actually taken place was the furthest possibility from our minds.

We were plain and simply scared at that point and no one knew what to do. As 770 cleared out, the Rebbe turned around and motioned with his hands as if to ask, "Where is everyone?"

As the minutes and hours ticked by, *anash* and *bochurim* slowly started hearing the general details of what happened to the Rebbe. Although some tried to downplay the severity of the situation, we had a

pretty good idea of what was going on based on the information we received from the doctors.

At five in the morning, the Rebbe suffered a second and more severe heart attack in his room.

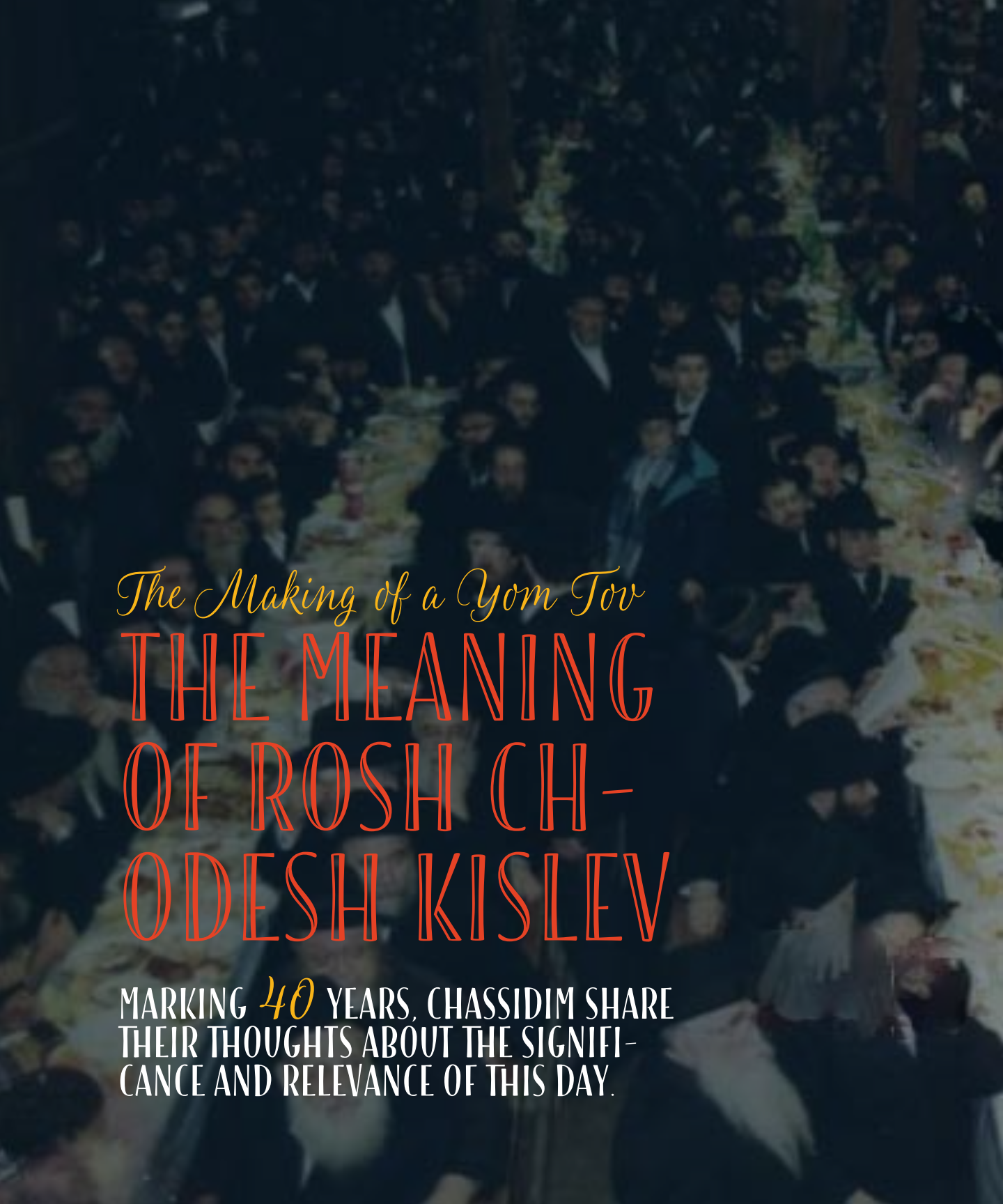
The next morning I went to daven in Hadar Hatorah, because a big part of 770 had been closed so there wouldn't be noise disturbing the Rebbe. When the *minyan* reached *krias haTorah*, each person who received an *aliyah* gave the Rebbe's name for a *Mi Shebeirach*. *Aliyah* after *aliyah* was the same story; tears were flowing freely as the enormity of the previous night's events started to sink in. Everyone present was shocked to the core.

The hours leading up to the Simchas Torah farbrengen and *hakafos* in good years were spent going on *tahalucha* to bring the *simcha* of the Yom Tov to other communities. That year, however, the feeling was very different. Somber, red eyed from a lack of sleep, and completely scared, we dragged our feet on *tahalucha* with complete *kabolas ol*.

That night, we were given the first piece of good news; the *simcha* that the Chassidim were displaying with their singing and dancing was helping to stabilize the Rebbe's condition. Despite these updates,

This year marks forty years from the frightening events of Shemini Atzeres 5738 and the Rebbe's subsequent homecoming and celebration on Rosh Chodesh Kislev. We have turned to three Chassidim who were present at that time and asked them to share their thoughts and memories in connection with this very special Yom Tov.

The Making of a Yom Tov
THE MEANING
OF ROSH CH-
ODESH KISLEV

MARKING *40* YEARS, CHASSIDIM SHARE
THEIR THOUGHTS ABOUT THE SIGNIFI-
CANCE AND RELEVANCE OF THIS DAY.

When he entered the shul (ahead of the Rebbe) he was greeted by clapping and cheers for his work, dedication, *menschlichkeit*, and love for the Rebbe. During the farbrengen the Rebbe motioned to him to say *l'chaim*, and after he did so, it is fair to say that both of their faces were shining with happiness, satisfaction, and pleasure. The whole team of doctors sat close to the *bimah*, and after the first *sicha*, they sent up a note to the Rebbe”.

Seudas Hoda'ah

Some days after Shabbos Bereishis, the Rebbe had mentioned to Dr. Weiss that to compensate the Chassidim for the missed farbrengens of Simchas Torah and Shabbos Bereishis, he will probably hold a special farbrengen.⁴

At noon on Zos Chanukah, the final day of Chanukah, the Rebbe summoned Rabbi Yaakov Yehuda Hecht and asked him to prepare challah and other basic staples for a farbrengen, which he would hold after *mincha* that afternoon. The Rebbe instructed him to keep the knowledge to himself, and even the *mazkirus* should not find out about it.

This surprise farbrengen constituted a *seudas hoda'ah* and a compensation for Simchas Torah. The Rebbe washed for bread, and afterwards gave out *kos shel bracha*. In the *sichos*, the Rebbe connected Zos Chanukah with Shemini Atzeres, and conducted the entire farbrengen with much joy and *lebedikeit*. The Rebbe also stated that the *kos shel bracha* he is distributing now is “like the distribution of Motzei Simchas Torah; even though it was distributed then through a *shliach* and *shlucho shel adam k'moso*”.

Over the next few months, the Rebbe continued with a theme of *hashlama*: the Rebbe distributed *kos shel bracha* a total of six times throughout the winter.

A Yom Tov for Generations

The next year on Zos Chanukah, the Rebbe again held a farbrengen, explaining that as time passes and the *golus* grows increasingly darker, we need to add more spiritual light.

“This is why we find that Chassidim added new *yomim tovim* to the calendar—and specifically in the month of Kislev; like Yud-Tes Kislev and Yud Kislev,” the Rebbe explained. “More recently, we also mark the date of Yud-Beis Tammuz, celebrating the *geulah* of the [Friediker] Rebbe. The joy is a boundless and very personal one for each and every Jew in this generation...”

In our time as well, the *yom tov* of Rosh Chodesh Kislev has been added to the calendar. A joyous day for the *nossi hador*, and by extension, for each and every Yid in this generation.

It is said that the doctors would have allowed the Rebbe to go home earlier, but the Rebbe wished to wait the extra time until Rosh Chodesh. As Chazal say, “מגלגלין זכות ליום זכאי”—a meritable act is reserved for an already meritable day.

May the *zechus* of this *yom zakkai*, the day that marked the end of a short period of *he'elem v'hester*, extend even further to end our current *golus* and we will celebrate a new *yom tov* with the Rebbe, speedily. **T**

1. These *sichos* and *ma'amorim* were later printed in Likkutei Sichos vol 20.

2. See Derher, Adar II 5774

3. See Derher, Kislev 5772 (“Maladetz'n”)

4. See Derher, Teves 5775, (“Seudas Hoda'ah”) for a full description of the farbrengen.

YOSSI MELAMED VIA JEM 129158

THE REBBE FARBRENGS FOR THE FIRST TIME SINCE THE HEART ATTACK, YUD-TESE KISLEV 5738.

lasted until after Shabbos, and when the crowd heard that the Rebbe was about to leave for home, they all piled out of 770 to accompany the Rebbe with joyous song, and the Rebbe encouraged the singing on his way out.

Yud-Tes Kislev

The first farbrengen after Shemini Atzeres that the Rebbe held in a public setting, downstairs in 770, took place on Yud-Tes Kislev, some two and a half weeks after going home for the first time. In a *yoman*, one *bochur* describes the excitement, and the sequence of events:

“This morning the news was confirmed: the Rebbe would conduct a farbrengen tonight at nine o’clock, in honor of Yud-Tes Kislev.

“The news brought a lot of buzz and excitement to 770. The farbrengen *bimah* was entirely renovated; it was totally dismantled and rebuilt in a sturdier fashion, and tiles were laid across its entire length.

“The *mazkirus* thought to publicize the occasion in the media, but the Rebbe didn’t allow it.

“At nine o’clock, the Rebbe came down and the crowd spontaneously began joyously singing Napoleon’s March. Intense emotions gripped the hearts of the multitudes seeing the Rebbe enter with confident and energetic steps. The Rebbe alighted onto the *bimah*, sat down in his spot, and after a few moments began the *sicha*.

“Despite the fact that the farbrengen had been kept quiet, many guests arrived. Most notable was Dr. Weiss from Chicago, who was responsible—*b’derech hatevah*—for the Rebbe’s quick recovery.

Rebbe's holy countenance since Shemini Atzeres, more than a month earlier.

Rosh Chodesh Kislev

Five weeks had passed since Shemini Atzeres, and the doctors determined that the Rebbe had recovered enough that he no longer required constant medical supervision, and was well enough to suffice with frequent examinations.

This meant the Rebbe would be able to return home, after spending the previous weeks in his room in 770.

On Thursday afternoon, Erev Rosh Chodesh Kislev the news spread. The Rebbe would be returning home. Comprehending the meaning of the occasion, Chassidim were elated. The Rebbe's return home seemed to signify that the period of *he'ellem v'hester* was over, and the Rebbe was well enough to return and be with the Chassidim once again. While the Rebbe had not yet returned to his full health, as

that would take many more months, this night was a turning point—the Rebbe was leaving the supervision of the doctors, and reverting to his normal schedule and activities.

Hours before the set time, crowds began to gather in front of 770, anticipating the moment that the Rebbe would leave his room and make his way outside.

Rabbi Sassover writes:

“At seven forty, the Rebbe appeared at the doorway, holding a brown bag—as usual—and spontaneously the Chassidim began singing Napoleon's March with the gusto usually reserved for Simchas Torah. The Rebbe walked slowly down the walkway, encouraging the singing with his arm just like in the past; in a manner that tells us to begin singing and dancing with no limits or boundaries.

“As the Rebbe's car pulled away, the crowd turned into many circles of jubilant Chassidim, joyously celebrating the Rebbe's recovery without stop. After two hours of dancing, everyone came into the shul and we attempted to “redo” Simchas Torah. The *pesukim* were sold, and the proceeds dedicated for buying *mashke*; someone sponsored a full *seudas mitzvah*. The first *hakafah* was given to the *mashpi'im*, and the following ones to the *bochurim*.

“Seven *hakafos* were not enough, and the dancing continued throughout the night. ‘*Es iz geven oif tish un oif benk.*’ Reb Sholom Marosov and Reb Itche Shpringer farbrenged the whole night as well.”

The following day, Friday, the celebration continued, albeit in a different fashion. Many mitzvah tanks went out into the streets of New York, with Chassidim putting tefillin on hundreds of Yidden, and promoting the other *mitvzoim*.

On Shabbos, a large *kiddush* was organized in honor of the occasion, and the elder Chassidim led spirited farbrengens throughout the day. Even a children's program, a *mesibos Shabbos*, was organized in honor of the auspicious time. The farbrengens

26 TISHREI 5758, LEVI FREDINI VIA JEM 22815

short synopses of an entire farbrengen, were edited by the Rebbe each week.¹

Catching A Glimpse

Towards the beginning of Cheshvan, Dr. Weiss returned to his practice in Chicago which he had so suddenly left a few weeks earlier, and Dr. Larry Resnick arrived to take his place. They would be in touch regularly by telephone.

Starting Shabbos Parshas Noach, the Rebbe began participating in some of the *tefillos* in the small *zal*; first just for *krias haTorah*, and later for the entire davening. The crowd was kept to a minimum, due to health concerns, and lots were drawn to determine who would be allowed to participate in these *minyanim*.

Many of those who did not win the raffle would crowd onto benches in the *chatzer* to catch a glimpse of the Rebbe's face, and those close enough to the

window would even manage to hear the Rebbe recite *maftir*.

The Rebbe's health improved by leaps and bounds, to the surprise of the doctors and the delight of Chassidim. At times, the upstairs floor of 770 would be closed off, and the Rebbe would take walks along the hallway together with Dr. Resnick. Being a learned young man, Dr. Resnick would use such opportunities to ask the Rebbe questions in his Torah learning, often bringing up questions on Rashi *sichos* and the like.

Towards the end of Cheshvan, the *sefarim* that had been stranded in Poland for many years—since WWII—arrived in New York.² For the first time in over a month, the Rebbe walked out of 770 on his way to the library next door in order to see the books. The news spread on wings, and crowds of people came to catch a glimpse of the Rebbe. For many, this was the first time they merited to see the

CHASSIDIM LISTEN AS THE REBBE SPEAKS FROM HIS ROOM VIA INTERCOM.

26. TISHREI 5738, LEVI FREIDIN VIA JEM 22793

RABBI Y. KRINSKY AND DR. WEISS IN CONVERSATION.

(and the *tziun* of Rebbetzin Chana) to daven for the Rebbe's speedy recovery.

The initial worry and concern that Chassidim had felt on Yom Tov passed once the Rebbe's condition had stabilized, and it was clear that he was on the way to recovery. Still, no one was sure how long it would take for the Rebbe to return to complete health, and how the Rebbe would continue his schedule and activities afterwards. No one could guess when they would actually be able to see the Rebbe once again.

The guests that had arrived from overseas were especially dejected. Many were unsure when they would have another opportunity to make the trip, and while *yechidus* was obviously out of the question, they still hoped to be able to see the Rebbe once more before they leave, albeit even for a short moment.

On *isru chag*, to everyone's surprise, the guests were notified that the Rebbe would receive them by the door of his room. The encounter would be brief, and the Rebbe would not be reading the *panim* on the spot, and would suffice with a short *bracha*.

That evening, for the first time since Shemini Atzeres evening, the *orchim* were able to catch a glimpse of the Rebbe. The Rebbe sat at the doorway in front of a table as each guest passed by, and wished them a *shnas hatzlacha b'gashmius ubiruch-*

nius. These *yechidusim* were held a few times over the next few days, until all of the guests had the opportunity to see the Rebbe.

Dr. Weiss relates that as Shabbos Bereishis was approaching, the Rebbe had a request:

"The Rebbe told me, that it was his father-in-law's wish, or really, directive, that he hold a *farbrengen* every Shabbos Mevorchim.

"I told the Rebbe that it was out of the question to hold a public appearance so soon after the heart attack, but maybe the Rebbe should speak on the air, and anyone who wants can tune in and listen on the radio, (as we did on Motzei Simchas Torah).

"The Rebbe agreed, and I asked the Rebbe to limit it to twenty minutes. We went on the air, the clock was ticking, and when fifteen minutes passed, I signaled to him that there were five minutes left; the Rebbe responded with a friendly nod. But five minutes passed, then ten, and soon I was motioning to him that it was double the time that we had agreed on. In the end he spoke for a good forty five minutes."

These Motzei Shabbos hook-ups continued over the next two months, slowly becoming lengthier as the Rebbe's health improved. This was the case even after the Rebbe began holding some weekday *farbrengens* downstairs. Those *sichos*, which usually included a *maamar k'ein sicha* and were basically a

Dr. Weiss relates:

“Sitting at the farbrengen, after the Rebbe entered, everyone sat down and sort of looked down to concentrate on the first *sicha*, and I was looking down as well; parked under us was a telemonitor showing us the Rebbe’s heart rhythm.

“As the Rebbe started the *sicha*, for the first time in all these weeks, the rhythm went way off the deep end. We got very worried, but what were we supposed to do? Go up and derail the farbrengen? Or maybe let him go on and see what happens, and hope for the best.

“After the first *sicha* the singing began and the rhythm straightened out, and I signaled to the Rebbe that the rhythm is not right and we should not go into the *sicha* again. The Rebbe went on to the next *sicha*, and once again the rhythm went off, and the same happened in the third *sicha*.

“Then the Rebbe went into a *maamar*, and then the Rebbe’s rhythm was perfect, as it had been throughout the past few weeks.”

tion, the Rebbe had told him to give over a certain message before *havdalah*. We felt that something exciting was in store for us.

“After *maariv*, he announced that the Rebbe would be saying a *sicha* from his room via hook-up to the big shul. Hearing the news, the entire crowd was elated and everyone began dancing in their places. Meanwhile, the *kos shel bracha* was distributed, and we prepared to hear the Rebbe speak.”

Preparing to speak, the Rebbe donned his *sirtuk*, hat and gartel. The doctors gave the Rebbe permission to speak for five minutes, but he went on to speak for twenty-two. During the *sicha*, the Rebbe spoke about the *achdus* brought about through the hook-up, despite the physical separation. The Rebbe cried a few times, and when the doctors asked what he had been speaking about when he was crying he answered that he had blessed the Chassidim and spoke about the coming of Moshiach.

An Addiction

In his *yoman*, Rabbi Michael Seligson, a *bochur* in 770 at the time, writes:

“After Yom Tov, the Rebbe requested the mail that had arrived over the past few days. The doctors didn’t want the Rebbe to go right back into his regu-

lar schedule, and suggested that the Rebbe rest for two weeks and then go back to his regular work.

“The Rebbe rejected the idea, explaining that he is accustomed to constantly receiving questions and answering letters, and if he will stop it could negatively affect his health, like the hazard of trying to pry someone too quickly off an addiction.

“Still trying to lighten the Rebbe’s load, the doctors came up with another suggestion:

“The secretaries should read the letters, and they would give over a synopsis to the Rebbe. The Rebbe rejected this offer as well. Imagine if a doctor would get a general synopsis of the patient’s condition, without actually doing an examination, the Rebbe told them.”

When a few of the elder Chassidim came into the Rebbe’s room with a similar request not to work too hard, the Rebbe answered that “*breingen Moshiach iz noch shverer*—bringing Moshiach is even harder.”

Over the next few weeks, Yidden throughout the world would add in their prayers and Tehillim, and multitudes of people sent in letters, wishing the Rebbe a “*refuah shleimah u’krovah*.” In an effort to bring the Rebbe *nachas*, many *anash* and *bochurim* across the globe took upon themselves to spend extra time doing *mitzvot*, and to add in their *shiurei Torah*. Each day, a *minyán* would travel to the Ohel

26 TISHREI 5738, LEVI FREIDIN VIA JEM 22792

THE REBBETZIN'S CAR, PARKED IN FRONT OF 770.

asked if the loud noise from downstairs is disturbing him, the Rebbe replied, 'Es iz a *geshmaker muzik*—it is pleasant music!' 'If the Chassidim would have seen the smile on the Rebbe's face they would have bought out all the *mashke* in New York City,' the doctor said.

"The dancing went on until morning. In middle of the night the Rebbe asked Rabbi Groner if they are dancing downstairs 'with a *shturem*,' and Rabbi

On the morning of Rosh Chodesh Kislev, when the Rebbe arrived back in 770, he met Dr. Resnick. "I heard," the Rebbe told him "that everyone was dancing last night, besides for two people: you and me. Tonight, I want you to make up for it, and dance for me as well..."

Hearing the Rebbe's comment, Chassidim understood that they had the Rebbe's explicit approval for the celebrations. With that, the celebrations continued uninterrupted through Shabbos.

When the Rebbe was preparing to leave 770, the Rebbetzin was standing at the window of the Frierdiker Rebbe's room, on the second floor, watching the proceedings below. Reb Mendel Notik, who was there with the Rebbetzin and another fellow, describes the emotion in the air: "It was absolutely electrifying. I glanced at the Rebbetzin and it seemed to me that her eyes became teary." Observing the celebration and the outburst of love from Chassidim to the Rebbe, she commented, "*Ah-zelche maladyetz'n*" (roughly translated: Such great boys).³

Groner answered in the affirmative. The Rebbe continued, 'With a big *shturem*? Go downstairs and tell them that just as they danced tonight with a *shturem* they should dance tomorrow with a bigger *shturem*.'

"Rabbi Groner gave over the message word-for-word, and also reported that the Rebbe is already walking back and forth in his room. All of this news elated the atmosphere, and our spirits were on a high."

Surprise

On the following day, upon the Rebbe's instruction, thousands of Chassidim gathered in 770 at the time scheduled for the Rebbe's farbrengen. Some of the *elte* Chassidim spoke, the *sicha* (see sidebar) was given over and *niggunim* were sung. In the afternoon the Rebbe once again asked Rabbi Groner what is going on downstairs, to which he replied that everyone is very *besimcha*. The Rebbe said, "Tell the *olam* that the continuation should be with even more enthusiasm."

Rabbi Sassover writes:

"Towards the end of Yom Tov, Rabbi Groner came down with a surprise: the Rebbe had sent *kos shel bracha* to distribute after *havdalah*, and in addi-

The Motzei Shabbos Farbrengen

Towards the end of Kislev, when the Rebbe's health had considerably improved, the Shabbos farbrengens were once again held downstairs in 770, but they continued to be held on Motzei Shabbos for the next two years—until the winter of 5740. All of these farbrengens were broadcast live via hook-up, which was a major blessing for Chassidim living out of town. It enabled Chassidim throughout the world to listen in to the Rebbe's farbrengen on a constant, almost weekly basis.

The recordings of these farbrengens are an invaluable treasure. The Shabbos farbrengen is a genre for itself; its unique style with a distinct *sefer* and special characteristics—Rashi *sichos*, a more informal style, etc.—are very different from the weekday farbrengens that we are accustomed to, and those were unrecordable throughout the years. But with the advent of the Motzei Shabbos farbrengens, we now have access to two years worth of Shabbos-like farbrengens that we can listen and learn from.

situation. Surprisingly, each time she would enter the Rebbe's room, the Rebbe's face would appear to be normal.

Der Rebbe iz gezunt

In his *yoman*, Rabbi Sassover describes the atmosphere on the night of Simchas Torah in 770:

“Despite the worry about the Rebbe's condition, we had been explicitly instructed by the Rebbe

DR. AVRAHAM ABBA SELIGSON IS SEEN EXITING 770, 26 TISHREI 5738.

LEVI/FREIDIN VIA JEM 22781

himself to add in *simcha*, and not *chas veshalom*, to decrease. Hakafof were conducted in that spirit.

“The first and last *pesukim* of Atah Horeisa—the Rebbe's *pesukim*—were recited by the entire crowd, in the merit of a complete recovery for the Rebbe *shlita*.

“At the start of the *hakafof*, they announced that the Rebbe is honored with the first *sefer Torah*. The Rebbe said that *hakafof* should be conducted with a *shturem*, and everyone danced with enthusiasm in 770 and outside, along the entire block. All together, as one voice, we sang “*Zol shoin kumen di refuah, der Rebbe zol shoin zein gezunt*” (the recovery should come fast: the Rebbe should be healthy) to the tune of “*Zol shoin zein di geulah*.” Then we went on to sing more pointedly, “*Der Rebbe iz gezunt* (the Rebbe IS well), *Moshiach zol shoin kumen*.” These words fired up the crowd even more. The *simcha* and *lebedikeit* that was on that night is indescribable. ‘*Mi shelo ra'ah simcha zu, lo ra'ah simcha m'yamav*.’”

Meanwhile, the Rebbe was listening to the singing from his room, and hearing the words the Chassidim were chanting, the Rebbe commented to the doctor, “This is what Chassidim are? When

“Rabbi Krinsky asked me, ‘Can you be that doctor?’

“I was too far away, and the Rebbe needed immediate treatment. I said I would get to the airport right away, but for immediate treatment, I called Dr. Tishholtz, a very prestigious doctor and the head of the cardiac department at Mt. Sinai, and asked him to go over to 770.

“When I landed in New York, I was whisked to Brooklyn by police motorcade, and rushing into 770 on my way to see the Rebbe, I was intercepted by the Rebbetzin. I was hurrying to see the Rebbe, but she told me I don’t need to worry. ‘Dr. Tishholtz came and took care of everything, and my husband’s condition has stabilized.’ Dr. Tishholtz had dropped everything, including an important lecture he was

supposed to give that morning, and made it to 770 in forty minutes.

“The Rebbetzin told me that since it is Yom Tov, I should first make *kiddush*, eat something, and afterwards I would go see the Rebbe.”

Dr. Weiss promised that he would remain with the Rebbe until he recovers fully. “Although I am not a big doctor, I know what a Rebbe is and I hope to give the best possible treatment,” he said. Unlike the other doctors, Dr. Weiss was of the opinion that it was better for the Rebbe to be treated in his room, and not go to the hospital. This way he would have a private doctor—he would be able to give his opinion on the treatments, and he would not have to separate from the Chassidim.

The Rebbetzin would come down from the second floor every two hours to be updated on the

JEM 23569-D5

Take Down the Barriers

In a diary written at the time, Rabbi Groner related that when Dr. Weiss entered the Rebbe's room a few days after Yom Tov, the Rebbe told him that he had read in the newspaper that barriers had been put up on the sidewalk in front of the windows to his room, in order to maintain the quiet. Walking over to the window while talking, the Rebbe noticed that there were barriers at the front entrance as well. The Rebbe asked that they be removed, and requesting as well that the small *zal* (which had been blocked off) should be reopened for the *bochurim* to learn there.

When Dr. Weiss agreed to do so, the Rebbe commented that now he knows that the doctors feel his situation is truly improving.

At some point, when Rabbi Hodakov entered the Rebbe's room to give over a message from a few rabbonim that the Rebbe must go to the hospital, the Rebbe spoke first:

"Since I follow the instructions of rabbonim, I request that they should not give over a *psak*, because I do not want to go to the hospital."

At four o'clock in the morning, Reb Leibel Bitritzky, head of Hatzalah in Crown Heights came outside and asked that Tehillim be recited. The request brought great worry to those assembled. A group of *bochurim*, together with Reb Yoel Kahan, began walking to the Ohel to daven there. Other groups of *bochurim* began walking to different neighborhoods to inform people of what had happened, so that they would be able to say Tehillim as well.

Rabbi Krinsky continues:

"In the early hours of the morning, we saw on the machine that the Rebbe was going through another serious heart-attack, worse than the first one. We didn't know what to do. The doctors that were on site (not heart specialists) said that we have no choice but to take the Rebbe to the hospital. Between all the commotion, the Rebbetzin came down and was updated, and we asked her what to do.

"The Rebbetzin answered, 'In all the years that I know my husband, there was never a moment where he was not in full control over himself.' She made it very clear that under no circumstances should we move the Rebbe without his consent.

"I walked from *Gan Eden Hatachton* to the office of the *mazkirus*, and as I was pacing back and forth pondering what to do, I heard the Rebbetzin's voice.

"Rabbi Krinsky, she said, 'you know so many people. Can't you find a doctor for my husband?'

"As she said those words, I jumped. I knew just the doctor for this. Dr. Ira Weiss from Chicago. He was a young cardiologist, trained in Harvard, who was a student of my brother-in-law, Rabbi Hershel Shusterman in Chicago, and I knew that he was an *eideler Yid*."

The Rebbe's Doctor

Dr. Weiss relates:

"It was early Shemini Atzeres morning, I was in my home in Chicago, when my emergency phone rang; it was Rabbi Krinsky on the line. I had never spoken to him before, but I did know that he was one of the Rebbe's executive secretaries, and I was aware of the Rebbe's greatness and had great reverence for him.

"Rabbi Krinsky explained to me what had happened, and he asked if it was possible for the Rebbe to be treated in his room in 770. I told him that I thought it was possible, if a doctor would be there on sight to treat the Rebbe privately and nurse him back to health.

21 TISHREI 5738. LEVI FREIDIN VIA JEM 22661

JUST HOURS BEFORE SHEMINI ATZERES, THE REBBE STANDS AT THE DOOR OF THE SUKKAH HANDING OUT LEKACH.

whole day, and he first wants to go into the sukkah and make *kiddush*.”

A few minutes later, the Rebbetzin arrived from home, and the Rebbe entered the sukkah to make *kiddush* and partake in some food. Taking note of the situation, grape juice had been prepared for the Rebbe, which he rejected, saying, “*Kiddush* is recited over wine.”

After partaking in a small *seudas yom tov*, the Rebbe seemed to regain a bit of strength. Leaving the sukkah, the Rebbe said to sing *Vesamachta* (a worried crowd was standing around, waiting to receive even the minutest piece of information regarding the Rebbe’s health), and even encouraged the singing twice with his hand. A message from the Rebbe soon arrived; everyone should go home and eat *seudas yom tov*, and those who did not yet conduct *hakafos*, should do so now with great *simcha*. Meanwhile, a bed had been brought from the Frierdiker Rebbe’s apartment into the Rebbe’s room so that the Rebbe would be able to rest.

Rabbi Krinsky relates what happened that night:

“We had managed to call four doctors; two from Manhattan, a heart physician from Long-Island who was acquainted with Rashag, and an additional doctor from Brooklyn, whom I knew personally. One of them brought a cardiograph machine, which enabled us to check the Rebbe’s heartbeat.

“The doctors, all of whom arrived between nine-thirty and twelve, agreed that the Rebbe had suffered

a major heart-attack and that he needed to be transported to the hospital immediately, since there were no proper machines or medication on hand in the Rebbe’s room. However the Rebbe was adamant that he would not go. The doctors, not willing to take responsibility, put on their coats and left. The situation was very serious, and not a single competent doctor was on sight...”

Vacuum

When a doctor prepared to take a blood sample from the Rebbe, the Rebbe asked him what causes the blood to leave the body; the stab of the needle or the vacuum created by the empty space in the vial. When the doctor replied that it is caused by the vacuum, the Rebbe related that someone once came to him and complained that he is void and incapable of accomplishing anything, and the Rebbe had answered him that “on the contrary, emptiness suctions in much more; the fact that he feels empty means that he is capable of being an even better vessel for all things good and holy.”

The Rebbe concluded:

“On Shemini Atzeres, rabbis have a custom to speak sermons. Since I am not allowed to speak, tell over what I said to the rest of the Chassidim.”

On the night of Simchas Torah, the Rebbe said over this point to Rabbi Groner, telling him to speak it over with Reb Yoel Kahan and repeat it at the next day’s farbrengen. The *tochen* was what the Rebbe had told the doctor, that emptiness should bring about more activity. The Rebbe added in this light, that his absence should not be a cause for decline; instead it should inspire more.

Joy on Yom Tov

On Shemini Atzeres afternoon, Reb Shlomo Aharon Kazarnovsky came into the Rebbe's room, and wished the Rebbe a *refuah shleima*, his voice choking with tears.

The Rebbe rebuked this, "It is a contradiction to *vesamachta bechagecha*. If you want my health to improve, it will be specifically through *simcha*. Crying is against my will."

shul so that fresh air would be able to come in from there as well."

Meanwhile, the Rebbe was sitting back in his chair, his face chalk white, visibly in pain. A doctor who had been standing nearby approached the Rebbe and said that the Rebbe should be brought water, but the Rebbe refused to drink it.

After a few minutes, the Rebbe motioned for the continuation of the *hakafos*. The fifth and sixth *hakafos* were finished quickly, and then came time for the seventh *hakafah*, which is customarily led by the Rebbe.

Someone suggested that the Rebbe conduct the *hakafah* in the front of the shul near his place, but the Rebbe insisted on going to the middle of the shul and dancing with Rashag.

Aleinu was recited quickly, and the Rebbe exited the shul, while (weakly) encouraging the singing of "*Vesamachta*."

"Kiddush is recited on wine"

Just a few minutes after the Rebbe entered his room after *hakafos*, Dr. Mordechai Glazman was called to check the Rebbe.

"I quickly came to the Rebbe's room." Dr. Glazman relates. "The Rebbe was pale and sweating, and I realized that the situation was dire. I told the Rebbe that I think he is going through a heart attack, and the Rebbe answered me that he did not eat a

The Rebbe entered the shul, and the singing and dancing reached the high heavens. Reaching the *bimah*, the Rebbe turned around and encouraged the exuberant song for a few minutes, and then turned around to his place. The singing subsided; this was the signal for Atah Hareisah to begin.

As usual, the Rebbe was honored with reciting the first and last *possuk* of each round, and in between each round the Rebbe turned around and began a *lebediker niggun* (as is done every year). Then the *hakafah* began.

The small *sefer Torah* was passed to the Rebbe before making his way to the center of the shul with Rashag following closely behind. The Rebbe danced with more enthusiasm than usual, encouraging the joyous song, and the *hakafah* ended only when Rashag was no longer able to continue.

Hakafos continued, and the Rebbe encouraged the singing from his place with much energy and gusto. Then came the fourth *hakafah*.

Pandemonium

The fourth *hakafah* was led by the guests that had arrived from throughout the world, and they began singing “*Al haselah hoch*.” Unlike before *shacharis* that morning, when the Rebbe had encouraged the singing with vigor, now the Rebbe was barely clapping along.

In his *yoman*, Rabbi Yitzchok Meir Sassover, a *bochur* in 770 at the time, describes what happened next:

“Suddenly, the Rebbe leaned his weight on the *shtender*, and asked Rabbi Groner for his chair. He sat down and leaned back, and immediately the entire room was thrown into a tumult. No one understood what was going on; some began crying, while others began singing even louder, for one of the *mazkirim* had motioned to continue singing.

“Some of the *vaad hamesader* instructed that the bleachers near the *aron kodesh* be cleared to allow for

fresh air. Others instructed that those standing on the bleachers across them remain in their place. Add to that Rabbi Groner motioning that the *hakafos* should be concluded quickly, and the entire 770 was in total disarray.

“The fifth *hakafah* was quickly started, and meanwhile, the crowd, beginning to comprehend what was going on, began moving outside so that the Rebbe could have fresh air. Some also shattered the windows separating the *ezras nashim* from the main

“For me, this room is *kodesh kadashim*”

Dr. Glazman relates:

“When asking that the Rebbe go to the hospital, I said to the Rebbe that in topics of Yiddishkeit and Torah I listen to the Rebbe, but in medical issues I request that the Rebbe should listen to me. The Rebbe answered, ‘In principle you are correct, but in this specific situation you do not know all of the details and therefore you are not qualified to decide.’

“I asked the Rebbe, ‘What do you mean that I don’t know all the details? What is there for me to know?’

“I prefer to stay here. Do you have an idea of what happened in this room, on my table?’ the Rebbe said.

“I don’t know, but I can imagine,’ I answered.

“I can’t begin to tell you what has taken place at this table,’ the Rebbe said. ‘For me this room is Holy of Holies, and you want me to leave the Holy of Holies to the hospital?’

“‘The *refuah* will come from here,’ the Rebbe declared.

Hoshana Rabbah

Zeman Simchaseinu 5738 began on a high: Tishrei had seen larger groups of *orchim* than ever before, and right before Sukkos additional groups had arrived from Eretz Yisrael and France.

A special joy was noticeable on the Rebbe's face throughout Yom Tov and Chol Hamoed. At each davening, the spirited atmosphere prompted the Chassidim to sing joyously as the Rebbe entered the shul, and usually, upon arriving at his place on the *bimah*, the Rebbe would turn around and enthusiastically encourage the singing and dancing.

On Hoshana Rabbah morning, the Rebbe once again turned around to the crowd and clapped vigorously with the singing, bringing it to higher and higher tones of excitement.

The lengthy davening proceeded as usual. Some time after its conclusion, the Rebbe came out into the sukkah to distribute *lekach* to whoever had not received on Erev Yom Kippur, including women and

children. It was many hours before this distribution was completed.

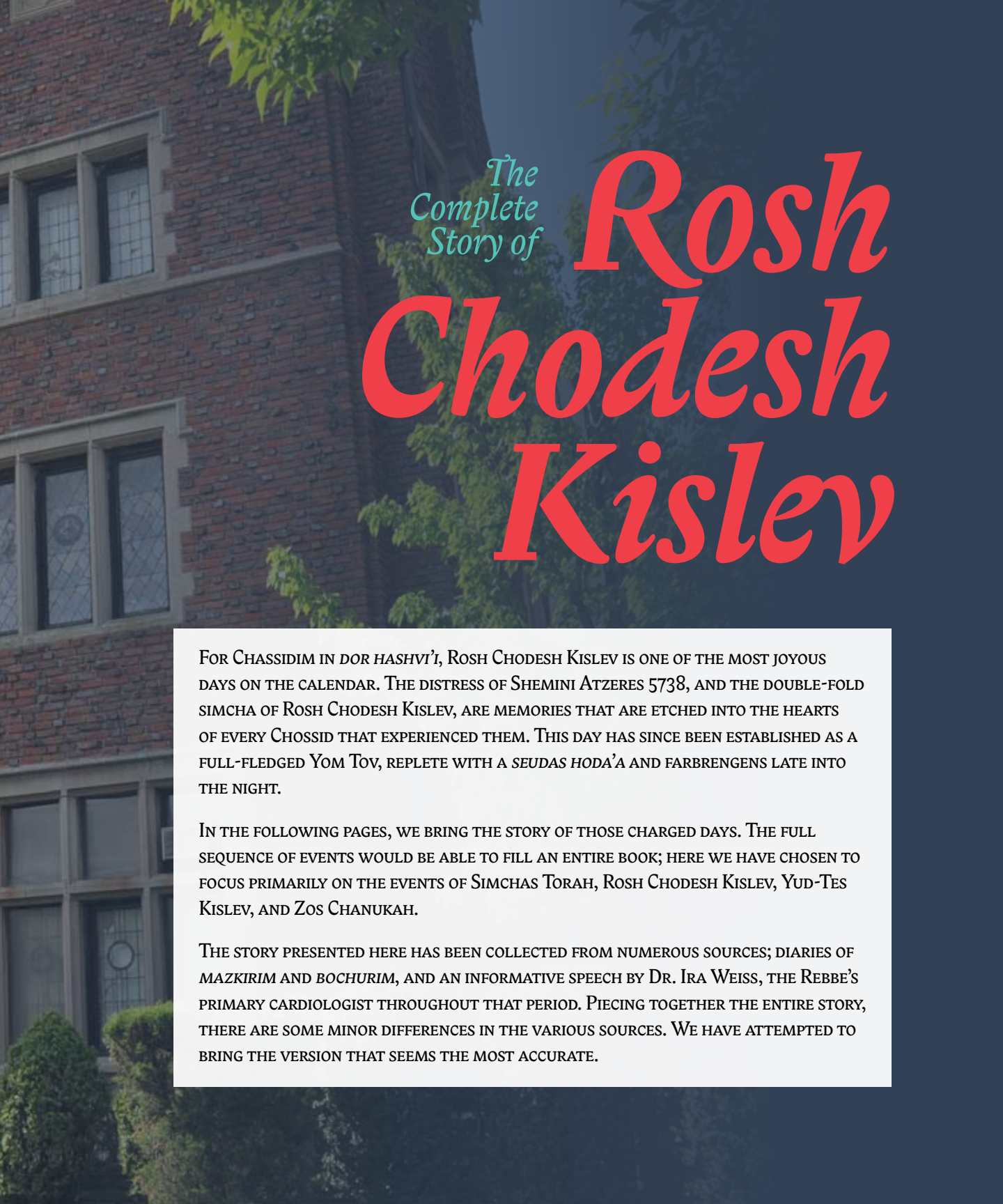
As the Rebbe was leaving 770 for home to prepare for Yom Tov, he noticed that a new line had gathered at the sukkah, hoping to receive *lekach*. The Rebbe stopped over there once more and gave out *lekach* for another few minutes, and only afterwards did he go home, where he spent just a few short moments, as Yom Tov was fast approaching.

That day, the Rebbetzin had called *mazkirus* and asked them to see to it that *hakafos* be shorter than usual, and not to strain the Rebbe too much. Rabbi Yehuda Krinsky relates that when he drove the Rebbe back to 770 before Yom Tov, he noticed that the Rebbe's face was pale.

As Yom Tov set in, the doors to the big *zal* were opened, and the run for places began. At nine o'clock, the time set for *hakafos* (which took place after *maariv* and a short break), the shul was packed wall to wall, with bleachers reaching all the way up to the ceiling. 770 had never before seen such a packed Simchas Torah.

21 TISHREI 5738. LEVI FREIDIN via JEM 22593

The
Complete
Story of

Rosh Chodesh Kislev

FOR CHASSIDIM IN DOR HASHVI'I, ROSH CHODESH KISLEV IS ONE OF THE MOST JOYOUS DAYS ON THE CALENDAR. THE DISTRESS OF SHEMINI ATZERES 5738, AND THE DOUBLE-FOLD SIMCHA OF ROSH CHODESH KISLEV, ARE MEMORIES THAT ARE ETCHED INTO THE HEARTS OF EVERY CHOSSID THAT EXPERIENCED THEM. THIS DAY HAS SINCE BEEN ESTABLISHED AS A FULL-FLEDGED YOM TOV, REPLETE WITH A SEUDAS HODA'A AND FARBRENGENS LATE INTO THE NIGHT.

IN THE FOLLOWING PAGES, WE BRING THE STORY OF THOSE CHARGED DAYS. THE FULL SEQUENCE OF EVENTS WOULD BE ABLE TO FILL AN ENTIRE BOOK; HERE WE HAVE CHOSEN TO FOCUS PRIMARILY ON THE EVENTS OF SIMCHAS TORAH, ROSH CHODESH KISLEV, YUD-TES KISLEV, AND ZOS CHANUKAH.

THE STORY PRESENTED HERE HAS BEEN COLLECTED FROM NUMEROUS SOURCES; DIARIES OF MAZKIRIM AND BOCHURIM, AND AN INFORMATIVE SPEECH BY DR. IRA WEISS, THE REBBE'S PRIMARY CARDIOLOGIST THROUGHOUT THAT PERIOD. PIECING TOGETHER THE ENTIRE STORY, THERE ARE SOME MINOR DIFFERENCES IN THE VARIOUS SOURCES. WE HAVE ATTEMPTED TO BRING THE VERSION THAT SEEMS THE MOST ACCURATE.

מוקדש

לחיזוק ההתקשרות לנשיא דורנו
כ"ק אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

ולעילוי נשמת

הווי"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ

בעל צדקה וחסד הרופא

ר' מאיר אלעזר ב"ר ישראל חיים ע"ה

קולסקי

מקושר לכ"ק אדמו"ר זי"ע

קידש שם שמים בהיותו דוגמא חי' לרופא חסיד שומר תורה ומצוות

נואם בחסד עליון בכינוסי הפצת התורה והיהדות

קירב רבים לתורה ומצוות

לרגל יום ה'ארציט' הראשון - ר"ח כסלו ה'תשע"ח

לזכות

שמואל אליהו הכהן וזוגתו שרה יסכה

וילדיהם: יהושע וזוגתו דינה ובנם מנחם איתן גוטמן,

שירה, אוריאל מנחם הכהן, אילה שיחיו

אייזנברג

יוצא-לאור ע"י

Derher A Chassidisher
א חסידישער דערהער

© ועד תלמידי התמימים העולמי
770 Eastern Parkway, Brooklyn, NY 11213
Tel: 718 771 9674
Email: Vaad@VaadHatmimim.org
VaadHatmimim.org

הכתבות בגליון זה נלקחו מ'קובץ לחיזוק ההתקשרות'
ומגזין 'א חסידישער דערהער'

התמונות המתפרסמות בקובץ זה הינן מארכיון The Living Archive של חברת Jewish Educational Media.

The Living Archive הינו פרויקט לשימור ותיעוד התמונות, וידיאו והאודיו של הרבי תמונות אלו תחת זכויות יוצרים בהלעדיות של Jem

Derher
א מילדישער דערהער

Kovetz
**ROSH CHODESH
KISLEV**

FORTY YEARS • 5738-5778